

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Pivní stezky v České republice

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Ondřej Konečný, PhD.

Autor:

Ivana Červenková

V Brně 2. 3. 2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Ivana Červenková**
Studijní program: Regionální rozvoj
Obor: Socioekonomický a environmentální rozvoj regionu
Název tématu: **Pivní stezky v České republice**
Rozsah práce: 40 s. + přílohy

Zásady pro vypracování:

1. Úvodní část bakalářské práce mimo jiné obsahuje cíle práce.
2. Následující část bakalářské práce diskutuje na základě studia odborné literatury relevantní pojmy a definice (cestovní ruch, naučné stezky – pivní stezky) a nastiňuje "vztah" lokálních produktů a jejich využití v turismu (marketingové hledisko). Autorka se na základě odborné literatury zamýšlí nad využitím a úlohou naučných stezek v rozvoji území.
3. Metodika práce předchází vypracované analýze pivních stezek v České republice. Tato analýza nejprve v obecné rovině zhodnocuje rozsah a význam tohoto specifického typu naučných stezek v Česku a následně využívá marketingové (forma vzniku, obsah panelů, spolupracující subjekty...) a geografické hledisko (diferenciace prostředí, jímž stezka prochází) k hlubší analýze.
4. V navazující části práce se autorka nakonec zamýšlí nad spojitostí rozšíření pivních stezek a dynamickým vývojem lokálních pivovarů v České republice v posledních letech.

Seznam odborné literatury:

1. ROBERTS, L. – HALL, D. Rural tourism and recreation : principles to practice. Wallingford. 2001. ISBN 0-85199-540-3. URL: <http://dx.doi.org/10.1079/9780851995403.0000>.
2. FORET, M. – FORETOVÁ, V. *Marketing místního rozvoje a cestovního ruchu : distanční studijní opora*. 1. vyd. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická, 2008. 119 s. ISBN 978-80-903914-3-7.
3. KONEČNÝ, O. *Agroturistika a venkovská turistika : venkovský cestovní ruch v České republice*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013. 136 s. ISBN 978-80-7375-738-0.
4. OTEVŘEL, R. – RAJNOCH, M. *Metodika projektování naučných stezek*. Disertační práce. MENDELU Brno, 2010. 162 s.
5. KOTÁSKOVÁ, P. – HRŮZA, P. Možnosti zatraktivnění neznámých lokalit. In FIALOVÁ, J. *Rekreace a ochrana přírody*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010, s. 89–91. ISBN 978-80-7375-398-6.
6. DRÁBEK, K. *Naučné stezky a trasy*. Praha: Nakladatelství Dokořán, s.r.o., 2005. 278 s. ISBN 80-7363-044-3.
7. TRÁVNÍČEK, J. – TROJAN, J. – JEŘÁBEK, T. Udržitelný rozvoj jako kritérium tvorby naučné stezky: případová studie Základní škola Rousínov. In Herber, V. (ed.) *Fyzickogeografický sborník 10*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 66–71. ISBN 978-80-210-6045-6.
8. FLEKALOVÁ, M. Venkov a naučné stezky – případová studie Němčičky u Hustopečí. In *Tvář naší země – krajina domova*. 1. vyd. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB, 2008, s. 82–90. ISBN 978-80-86512-41-9.

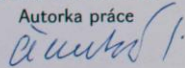
Datum zadání bakalářské práce: květen 2015

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2016

L. S.

Ivana Červenková

Autorka práce

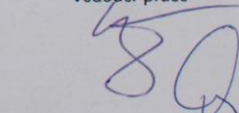

RNDr. Aleš Ruda, Ph.D.
Vedoucí ústavu

Mgr. Ondřej Konečný, Ph.D.

Vedoucí práce

prof. Dr. Ing. Libor Grega
Děkan FRRMS MENDELU

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím se zveřejněním práce v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na mou práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne: 2. 3. 2016

.....

Podpis

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Ondřeji Konečnému, PhD. za pomoc při zpracování této práce, cenné rady a doporučení. Velké poděkování za poskytnuté informace patří panu Ing. Janu Gemelovi, realizátorovi Moravských vinařských stezek, Mgr. Kryštofu Maternovi a Mgr. Jirímu Hasmanovi, PhD., autorům knihy Pivní atlas České republiky, Vladimíru Valešovi, řediteli Chmelařského muzea v Žatci a Mgr. Karlu Markvartovi, předsedovi Rady značení Klubu českých turistů. Dále děkuji pracovníkům destinačních agentur, krajských úřadů, turistických informačních center a pivovarů, s nimiž jsem v rámci analýzy pivních stezek komunikovala. V neposlední řadě chci poděkovat své rodině a přátelům za podporu a pomoc.

Abstrakt

Bakalářská práce Pivní stezky v České republice pojednává o situaci a úrovni kvality vybavenosti, propagace a poskytovaných služeb pivních stezek v České republice. V rámci této práce byla stanovena definice pivní stezky, určující parametry pivní stezky, na jejímž základě byly identifikované pivní stezky podrobeny analýze v rámci jednotlivých krajů České republiky. Teoretická část vychází z definice cestovního ruchu, jeho dělení a trendů. Dále se zaměřuje na ukotvení pojmu pivní stezky a jejich přínos a úlohu v rozvoji území. Mimo to popisuje využití lokálních produktů v cestovním ruchu. Praktická část bakalářské práce se na jedné straně věnuje samotné analýze pivních stezek v krajích, v nichž byl zaznamenán výskyt pivních stezek, na druhé straně podává návrh nových stezek a doporučení pro zlepšení úrovně kvality stávajících stezek. Výstupem práce je zpracovaný přehled pivních stezek splňujících zadanou definici a jejich porovnání. V závěru je hodnocena úroveň kvality pivních stezek v České republice, faktory vzniku pivních stezek, potenciál České republiky pro vznik nových a rozvoj stávajících stezek a spojitost mezi rozšířením pivních stezek a dynamickým vývojem lokálních pivovarů.

Klíčová slova

Cestovní ruch, gastronomický cestovní ruch, nápojový turismus, pivní turismus, pivní stezky a cyklostezky, lokální produkt, pivovar a minipivovar

Abstract

The aim of the bachelor thesis Beer trails in the Czech Republic is an investigation of the situation and level of quality of facilities, publicity and services of beer trails in the Czech Republic. As a part of this work, a definition of beer trails was set, which specifies beer trails specific parameters, and these parameters were used to analyse early identified beer trails in the Czech Republic. These beer trails have been analysed within a scope of each region of the Czech Republic. The theoretical part is based on definition of tourism, its divisions and trends. It is also focused on classification of the concept of beer trail and explains the role of the trails in the area of a region development and their contribution to the region. In addition, it describes the relationship between local products and tourism. The core part of the thesis focuses on the one hand on the analysis of beer trails in the regions in which beer trails were found and on the other hand, it contains a proposal for new trails and recommendations how to improve the quality of the existing trails. An output of this work is an overview of beer trails in the Czech Republic that meet the beer trail definition and their mutual comparison. In conclusion, the thesis assesses the beer trails current situation, factors of their establishment, potential of the Czech Republic for development of existing beer trails and potential for formation of new ones and relationship between prevalence of beer trails and a dynamic development of local breweries.

Key words

Tourism, gastronomic tourism, drink tourism, beer tourism, beer trail and cycle track, local product, brewery and minibrewery

Obsah

1	ÚVOD.....	10
2	SOUVISEJÍCÍ POJMY	11
2.1	Cestovní ruch	11
2.1.1	Definice	11
2.1.2	Druhy a formy cestovního ruchu	11
2.1.3	Marketingový mix a trendy v cestovním ruchu	12
2.2	Gastronomický cestovní ruch	13
2.2.1	Definice	13
2.2.2	Členění gastronomického turismu	14
2.2.3	Využití lokálního produktu v cestovním ruchu	15
2.3	Nápojový cestovní ruch.....	16
2.4	Pivní cestovní ruch.....	19
2.4.1	Produkty pivní turistiky.....	23
3	METODIKA	25
4	ANALÝZA PIVNÍCH STEZEK V ČESKÉ REPUBLICE	27
4.1	Moravskoslezský kraj.....	28
4.1.1	Pivní stezka Beskydami.....	28
4.1.2	Beskydy Radegast CykloTrack.....	29
4.1.3	Slezsko Radegast CykloTrack	29
4.1.4	Trojmezí Radegast CykloTrack	29
4.1.5	Opava Radegast CykloTrack	30
4.2	Zlínský kraj.....	31
4.2.1	Naučná stezka Radegast	31
4.3	Jihomoravský kraj	31
4.3.1	Pivní stezka Petra Bezruče	31
4.4	Pardubický kraj	33
4.4.1	Pivovarská stezka Chrudim-Medlešice	33
4.4.2	Stezka Letohrad-Žamberk	33
4.5	Královehradecký kraj	34
4.5.1	Krkonošská pivní stezka.....	34
4.5.2	Podorlická pivní cyklostezka.....	35
4.6	Kraj Vysočina	36
4.6.1	Pivovarská naučná stezka	36

4.6.2	Poutníková pivní stezka.....	36
4.6.3	Pivovarská cyklostezka	37
4.7	Jihočeský kraj.....	39
4.7.1	Jihočeské pivní stezky.....	39
4.8	Středočeský kraj.....	40
4.8.1	Pivní cyklostezka Poddžbánskem	40
4.9	Praha.....	41
4.9.1	Pražské pivní cesty.....	41
4.10	Liberecký kraj.....	41
4.10.1	Pivní cesta okolo Českého ráje	41
4.11	Ústecký kraj.....	42
4.11.1	Chmelová cyklostezka Ohře	42
4.11.2	Chmelovelo.....	42
4.12	Plzeňský kraj.....	43
4.12.1	Pivní stezky Plzeňským krajem	43
5	PŘEHLED A SROVNÁNÍ PIVNÍCH STEZEK.....	44
6	SHRNUTÍ.....	48
7	ZÁVĚR.....	49
8	POUŽITÉ ZDROJE	51
8.1	Literatura	51
8.2	Internetové zdroje.....	53
9	Seznam obrázků.....	58
10	Seznam tabulek.....	58
11	Seznam grafů.....	58
12	Seznam příloh.....	58
13	PŘÍLOHY	60

1 ÚVOD

Jídlo, pití, stravovací návyky a rituály jsou nedílnou součástí kultury, zvyků a životního stylu dané země. Díky nim je možné se během cestování seznámit s její historií, kulturou a tradicemi. Turisté se navíc stále více zajímají o to, co konzumují, o kvalitu a původ surovin i způsob přípravy jídel. Návštěvníci se již na dovolených nestravují pouze proto, aby uspokojili svou primární fyziologickou potřebu utišit hlad a žízeň, ale aby poznali místní kulturu. Někteří turisté dokonce podnikají cesty pouze za účelem poznání nových chutí a stravovacích zvyků. Vznikají tak nové směry cestovního ruchu, jako je kulinářský cestovní ruch, přinášející nové produkty, například farmářské trhy, food parky či festivaly jídla a pití.

Vzrůstající zájem o gastronomické zážitky podněcuje rozvoj nových odnoží gastronomického turismu, jímž je mimo jiné také nápojový turismus, který se větví podle typu nápoje na alkoholický a nealkoholický, dále pak podle druhů nápojů. Vznikají tak nové podmnžiny nápojového turismu jako vinařská, čajová, whiskey a pивní turistika. V případě České republiky se nabízí zejména pивní turistika, neboť pivovarnictví a sladovnictví má v zemi dlouhou tradici a je nedílnou součástí její kultury. Ve světovém měřítku patří Česká republika k zemím s největší roční konzumací piva na osobu a má největší počet pivovarů na milion obyvatel. Z toho důvodu mají Češi ve světě pověst národu piva, tzv. „beer nation“.

Zájem o nové gastronomické zážitky, význam piva v České republice, dynamický růst počtu pivovarů a minipivovarů v zemi, zvyšující se konkurence na trhu s pivem a lokální patriotismus jsou faktory vedoucí ke vzniku nových pивních produktů, včetně pивních stezek.

V následující kapitole budou představeny jak pojmy související s problematikou pивních stezek, tak také samotný pojem. Autorka nejprve hovoří o definici cestovního ruchu, jeho dělení a vybraných trendech. Mimo to popisuje využití lokálních produktů v cestovním ruchu. Dále se autorka zaměří na gastronomický turismus, který dále specifikuje na jídelní a nápojový cestovní ruch. Následně se od nápojového cestovního ruchu přesune k pивnímu cestovnímu ruchu, kde popíše situaci v českém pивním turismu a jeho produkty, mezi něž pивní stezky řadí. V neposlední řadě vylicí úlohu a přínos stezek v rozvoji území.

Cílem bakalářské práce Pивní stezky v České republice je zpracovat přehled pивních stezek v České republice a zhodnotit situaci a úroveň kvality vybavenosti, propagace a poskytovaných služeb v rámci pивních stezek v zemi - a to na základě provedené verifikace a analýzy pивních stezek v jednotlivých krajích České republiky. Součástí je také hodnocení potenciálu České republiky a jejích krajů pro vznik nových a rozvoj stávajících pивních stezek.

2 SOUVISEJÍCÍ POJMY

2.1 Cestovní ruch

2.1.1 Definice

Jak uvádí Ryglová (2009), cestovní ruch bývá definován více způsoby, ale žádný z nich není zcela vyčerpávající. Jinak pohlížíjí na toto odvětví cestovní kanceláře, jinak hotely, svůj pohled mají též obce, podnikatelé a samotní účastníci. Také Konečný (2013) uvádí, že definice cestovního ruchu je poměrně obtížná. Za stěžejní však považuje definici cestovního ruchu Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) z roku 1991, která popisuje cestovní ruch jako *„činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa ležícího mimo její běžné prostředí, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon placené činnosti v navštíveném místě.“* (In: Hesková a kol, 2006: 11)

Podle Heskové (2006) definice UNWTO vylučuje z cestovního ruchu cestování v rámci místa trvalého bydliště, pravidelné cesty do zahraničí, dočasné přestěhování se za prací a dlouhodobou migraci. Mezinárodní doporučení pro statistiku turismu z roku 2008 pozměnilo část definice UNWTO. Původní znění *„přičemž hlavní účel cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě“* bylo nahrazeno *„za účelem trávení volného času, obchodu a za jinými účely nevztahující se k činnosti, za kterou jsou z navštíveného místa odměňováni.“* (Palátková a Zichová, 2011: 12)

2.1.2 Druhy a formy cestovního ruchu

Druhů cestovního ruchu existuje celá řada, záleží při tom na zvoleném hledisku. Cestovní ruch se dá rozdělit podle délky pobytu na krátkodobý a dlouhodobý, způsobu financování na volný a vázaný, místa realizace na domácí a zahraniční, počtu účastníků na individuální, kolektivní a masový, ročního období na letní, zimní a sezónní, vlivu na životní prostředí na měkký a tvrdý a podle způsobu účasti na organizovaný a neorganizovaný (Ryglová, 2009).

Zatímco druhy cestovního ruchu zdůrazňují určitý prvek či hledisko, formy cestovního ruchu vychází ze zaměření cestovního ruchu na uspokojování určitých konkrétních potřeb účastníka cestovního ruchu (Toušek, Kunc, Vystoupil a kol, 2008, In: Konečný, 2013). Ryglová (2009) rozlišuje formy cestovního ruchu na základní a specifické. Do základních forem turismu patří rekreační, kulturně-poznávací, sportovně-turistický, léčebný a lázeňský turismus. Do specifických forem turismu lze podle Konečného (2013) zařadit například kongresový, incentivní, náboženský a lovecký cestovní ruch, agroturistika, ale také gastronomický turismus, který je blíže specifikován v kapitole 2.3.

2.1.3 Marketingový mix a trendy v cestovním ruchu

Podle Konečného (2013) je celkem vymezováno osm nástrojů marketingového mixu v cestovním ruchu, a sice produkt, cena, distribuce, propagace, lidé, balíčkování, programování a partnerství. Morrison (1995) rozlišuje osm specifických rysů marketingu v turismu. Je to zejména kratší využití služeb, neboť má subjekt v cestovním ruchu kratší čas oproti ostatním odvětvím udělat dobrý či špatný dojem na klienta. Dále zmiňuje větší vliv psychiky a emocí v rozhodovacím procesu, během pobytu a po něm.

Marketing v turismu klade důraz na vnější stránku (image) poskytovaných služeb, na úroveň a image produktu, na propagaci mimo sezónu a také na spolupráci subjektů. Pro marketing v cestovním ruchu je typická složitější distribuce a jednodušší okopírování nabízených služeb a úspěšně fungujících nabídek (Morrison, 1995).

Lze nalézt celou řadu novodobých trendů cestovního ruchu, avšak pro účely této práce budou zmíněny jen vybrané trendy související s pivní turistikou. Společnost Skift definovala třináct trendů na rok 2013, mezi nimi bylo mimo jiné také budování image a značky destinace a rostoucí zájem o gastronomický cestovní ruch. (Kotíková, 2013: 26)

Za další novodobý trend v cestovním ruchu by se dala označit certifikace, která podle Konečného (2013) dává zákazníkovi lepší možnost orientace v nabídce služeb a produktů. Těmito certifikacemi jsou například Certifikace vinařské turistiky „Vína z Moravy“ a „Vína z Čech“ nebo Cyklisté vítáni, kterou uděluje Nadace Partnerství stravovacím a ubytovacím zařízením, které poskytují kvalitní zázemí pro cyklisty a splňují určitá kritéria (cyklistevitani.cz, 2016).

Cestovní ruch znamená také spolupráci a vytváření strategických partnerství, která formují destinaci, což je přirozený územní celek, který má z hlediska podmínek rozvoje cestovního ruchu jedinečné vlastnosti odlišné od jiných destinací, kam patří nabídka atraktivit a s nimi spojená zařízení, služby a infrastruktura cestovního ruchu. Těmito atraktivitami jsou např. kulturní či přírodní památky, návštěva vinařství, nabídka sítě cyklistických tras apod. Aby byl rozvoj destinace úspěšný, je potřeba do něj vnést systém a komplexnost a aktivně jej koordinovat. Proto se formují tzv. destinační společnosti, které využívají destinačního managementu ke strategickému řízení cestovního ruchu. Tím se rozumí spolupráce poskytovatelů služeb v destinaci, jejíž výsledkem jsou mimo jiné udržitelné a konkurenceschopné produkty cestovního ruchu (Hospodářská komora ČR, 2009).

V neposlední řadě se podle Kotíkové (2013) zvyšuje zájem turistů o nové gastronomické zážitky a zdravý způsob stravování. Zákazníci i turisté se stále více zajímají o to, co konzumují, zajímá je kvalita a původ surovin i způsob přípravy jídel. Vytváří se tak prostor pro vznik nových regionálních produktů a s nimi spojených událostí, ať už na lokální nebo celostátní úrovni. Za zmínku stojí například farmářské trhy, festivaly jídla a pití, food parky, výstavy jídla a další. Blíže se této problematice věnuje kapitola 2.3.3.

2.2 Gastronomický cestovní ruch

2.2.1 Definice

Lucy Longová poprvé zavedla termín „kulinářský cestovní ruch“ v článku z roku 1998 *Culinary Tourism – A Folkloristic Perspective on Eating and Otherness*. (Kotíková, 2013: 38) Definuje gastroturistiku jako komplex činností zahrnující nejen kuchařské umění, ale i výběr surovin, použití správné technologie přípravy pokrmů, použití odpovídajícího vybavení, nádobí a přístrojů, způsob podávání jídel a nápojů i úroveň stolování. (Long, 2013: 33)

Gastronomie, čili nauka o labužnictví a kuchařském umění, je podle Ryglové (2009) významným projevem lidské existence a součástí světové kultury. Gastronomické služby patří mezi velmi staré obory lidské činnosti. Jejich rozvoj probíhal souběžně s rozvojem ubytovacích služeb, zejména však služeb hotelových. Goeldner a Richie (2014) zase tvrdí, že ačkoliv pokrmy a nápoje vždy neoddělitelně patřily k cestovním zážitkům, pojem gastroturistika patří k relativně novým a objevil se až s nástupem 21. století.

Wolf (2006) definuje kulinářský cestovní ruch jako turismus, jenž představuje rozvoj a propagaci jídla a pití jako atraktivity pro návštěvníky. Kotíková (2013) dodává, že je velkou chybou chápat gastronomický cestovní ruch jako „gurmetský“. Nejedná se o cestování do prvotřídních exkluzivních restaurací, nýbrž o návštěvu jakéhokoliv stravovacího zařízení, která přináší nezapomenutelný a unikátní zážitek. Také nelze kulinářský turismus zaměňovat s agroturistikou, jež spadá do venkovského turismu, kdežto gastroturismus je součástí kulturního cestovního ruchu a obsahuje daleko širší počet aktivit.

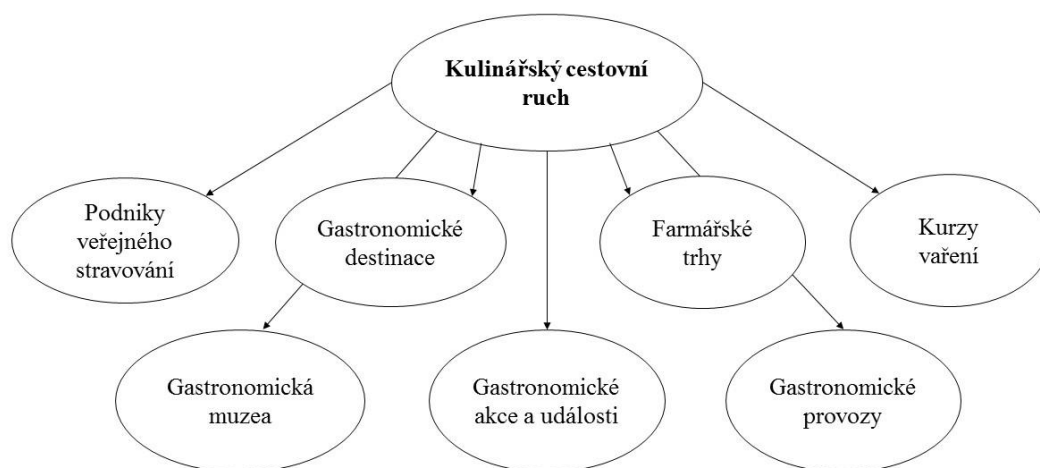
Hall, Sharples a kol. (2003) tvrdí, že pro určení definice gastronomického turismu je nejprve potřeba rozlišit mezi turisty, jenž konzumují jídlo jako součást cestovní zkušenosti a mezi turisty, kteří své aktivity, chování a dokonce i výběr destinace přizpůsobují podle jídla. Destinace je tedy ovlivněna jejich zájmem v objevování nových chutí. Hall a Mitchell (2005) dodávají, že jídlo a nápoje (víno, pivo, whisky) jsou v gastronomickém cestovním ruchu jedněmi z hlavních motivátorů celkové přitažlivosti konkrétního místa a turistických zážitků.

Účastníci gurmánského cestovního ruchu konzumují podle Hjalagera a Richardse (2002) místní speciality nejen za účelem utišení hladu, ale také chtějí poznat místní kuchyni a kulturu. Michael Schrobat z Culinary Expeditions Tour Company popisuje ideálního účastníka kulinářského cestovního ruchu jako hledače dobrodružství, labužníka a požitkáře, otevřeného k poznání chutí zdravých prospěšných a dychtivého po životních zkušenostech (Roberti, 2008).

Hall, Sharples a kol. (2003) vidí gastronomický cestovní ruch jako nástroj regionálního rozvoje a chápou ho jako zdroj ekonomické diverzifikace venkova, ve kterém tradiční zdroje příjmu, jako je zemědělství, nejsou dostatečné.

2.2.2 Členění gastronomického turismu

Goeldner a Richie (2014) uvádí, že v gastronomickém cestovním ruchu jde o mnohem více než jen o ochutnávání a konzumování. Patří sem různé kuchařské školy, kuchařky, prodejny kuchyňského náčiní, ochutnávky vín, kvalifikovaní vedoucí gastroturistických zájezdů, festivaly a veřejné akce, kulinářská média, průvodci, dodavatelé pokrmů, vinařství, pivovary, lihovary, pěstitele a výrobci potravin, kulinářské atrakce a další.

Obr. 1 Dělení kulinářského cestovního ruchu

Zdroj: vlastní zpracování podle Wolfa (2006)

Do kulinářského cestovního ruchu lze zahrnout tyto aktivity a objekty – podniky veřejného stravování, gastronomické destinace, gastronomické akce a události, gastronomické provozy a muzea, farmářské trhy a kurzy vaření (Wolf, 2006).

Kulinářský cestovní ruch se také často pojí s destinacemi cestovního ruchu, ať už jde o celé státy, určité regiony či menší lokality. Existují žebříčky nejvýznamnějších kulinářských destinací. Na prvních místech se zpravidla objevují Mexiko, Francie, Itálie (zejména Toskánsko), případně Japonsko a Indie. V České republice patří mezi tyto destinace například Jižní Morava. Některé studie uvádí, že místní i národní jídlo je jedním z faktorů, které utvářejí image destinace cestovního ruchu a pomáhají tak budovat značku dané destinace. Z tohoto důvodu má jídlo a pití významné místo v marketingu destinace cestovního ruchu (Kotíková, 2013).

Podle Kotíkové (2013) mají v kulinářském cestovním ruchu největší význam gastronomické akce. Vliv těchto akcí a událostí se podle ní neprojevuje pouze ve zvýšené návštěvnosti dané destinace, ale mohou významně ovlivnit také image destinace. Gastronomické akce mohou mít jak charakter velkých, spíše kulturních akcí jako například vinobraní, pivní festivaly, ale také menší akce, které jsou zaměřeny na prezentaci určitých regionálních produktů, například košty místních pálenek, soutěže v grilování, slavnosti chřestu a další.

2.2.3 Využití lokálního produktu v cestovním ruchu

Vzrůstající zájem zákazníků a turistů o zdravý způsob stravování, kvalitu a původ potravin, ale i surovin a způsob přípravy jídel podněcuje ke vzniku nových stravovacích směrů a produktů. V České republice se v posledních několika letech začaly objevovat tzv. farmářské trhy, což je forma prodeje zemědělského a potravinářského zboží s cílem podporovat malé a středně velké zemědělské podniky a výrobce lokálních potravin. Pro možnost zakoupení místních původních produktů, osobní přístup při nakupování, malebnost, autentičnost a možnost setkání s místním obyvatelstvem bývají trhy vyhledávány mnohými účastníky cestovního ruchu (Kotíková, 2013).

S přibýváním nových produktů se začaly objevovat nové směry cestovního ruchu jako je např. agroturistika. Podle Sharpley a Sharpley (1995) „*agroturistika představuje turistický produkt, který je přímo spjat se zemědělským prostředím, jeho produkty a pobytem na farmě.*“ (In: Konečný, 2013: 35) Stříbrná (2015) uvádí, že ročně tráví volný čas na českých farmách řádově 30 000 turistů, přičemž jedna třetina je z ciziny. Konečný (2013) však dodává, že farmy nabízející turistické služby zdaleka nedosahují takové úrovně jako v Rakousku, Francii či Velké Británii.

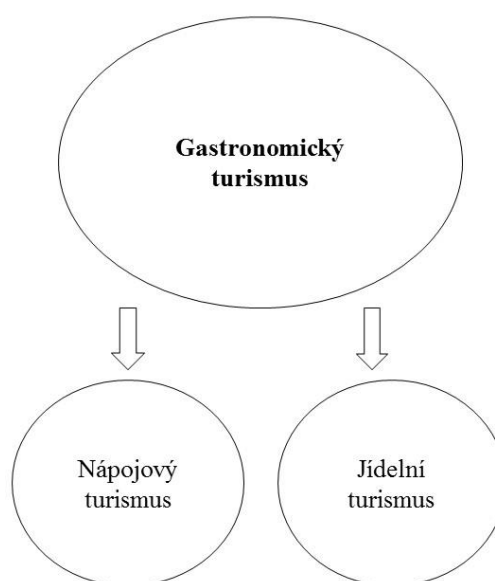
Avšak nejen nové směry, ale i vznik nových organizací a jejich spolupráce s obcemi a stravovacími zařízeními daly vzniknout projektům podporujícím lokální produkty jako jsou Moravské vinařské stezky, jež jsou projektem Nadace Partnerství ve spolupráci s 280 vinařskými obcemi a dalšími partnery. Cílem projektu je ochrana kulturního dědictví a rozvoje vinařské turistiky na jižní Moravě a celkem tvoří 1200 km dlouhou síť stezek mezi Znojmem a Uherským Hradištěm (Kotíková, 2013).

Dalším úspěšným dlouhodobým projektem v oblasti gastronomického turismu přispěla organizace ECEAT CZ, a sice projektem Stezky dědictví – program rozvoje regionální gastronomie. Stezky dědictví si kladou za cíl zprostředkovat domácím i zahraničním návštěvníkům ty nejlepší zážitky z české regionální gastronomie, to nejlepší z gastronomického dědictví a podpořit hrdost na chutě a vůně České republiky (stezky-dedictvi.cz). V rámci projektu jsou vyhledávány podniky, jež mají v nabídce regionální speciality, ať už jde o rázovité hostince nebo elegantní restaurace, kde se nabízí vysoká úroveň gastronomie (Konečný, 2013).

V souvislosti s lokálními produkty lze zmínit tzv. lokální patriotismus, který se podle Foreta (2012) projevuje tím, že pivo vyrobené v daném regionu se zde také více nabízí a prodává v obchodech a restauracích. To vede k jeho větší spotřebě, která následně přispívá k jeho větší oblibě. Teorie pivního lokálního patriotismu získala v posledních letech v České republice velice praktické využití v podobě úspěšné obranné marketingové strategie malých místních pivovarů v souboji s velkými producenty, jako jsou Plzeňský Prazdroj, Krušovice či Radegast. (Foret, 2012: 86)

2.3 Nápojový cestovní ruch

Sally Everett ve své knize *Food and Drink Tourism: Principles and Practice* (2016) rozlišuje několik směrů gastronomického cestovního ruchu. Podle ní se gastroturistika dělí na jídelní cestovní ruch a nápojový cestovní ruch, které spolu však úzce souvisí, a proto je nelze od sebe zcela oddělit a posuzovat zvlášť. Jídelní, stejně jako nápojový turismus, je těžce definovatelný pojem, ke kterému by mělo být přistupováno multidisciplinárně, aby byla plně pochopena jeho složitost, šíře a význam.

Obr. 2 Dělení gastronomického cestovního ruchu
Zdroj: Everett (2016)

Everett (2016) přirovnává definici nápojového cestovního ruchu k definici kulinařského turismu od Lucy Long, tedy nápojový turismus je každá zkušenost cestovního ruchu, ve které se jednotlivci poznávají a konzumují místní nápoje. Everett (2016) tvrdí, že výdaje na nápoje a jídlo tvoří až jednu třetinu celkových výdajů účastníků cestovního ruchu. Jídelní a nápojový turismus mohou generovat v příštích letech nové pracovní příležitosti. Boniface (2001) navíc potvrzuje, že nápoje se začínají více prosazovat jako atrakce v oblasti cestovního ruchu.

Konzumace alkoholických nápojů ve světě roste. V roce 2003 bylo vyrobeno na celém světě 150 bilionů litrů piva, 27 bilionů litrů vína a 2 bilióny litrů lihovin (převážně vodky) a celková celosvětová roční výroba čistého alkoholu pro nápoje překročila v roce 2012 hranici 20 bilionů litrů. (McGovern, 2009: 6) Dále hovoří o alkoholovém turismu (alcohol tourism), který je určen turistům, kteří chtějí navštívit místa výroby alkoholu. Podle něj jsou obvykle tyto provozovny umístěny do venkovských oblastí (McGovern, 2009). Z alkoholických nápojů, které figurují v cestovním ruchu jde především o vodku, whisky a pivo (Boniface, 2003).

Na obrázku 3 lze vidět preference alkoholických nápojů v jednotlivých evropských státech.

Z nealkoholických nápojů spojených s cestovním ruchem je třeba zmínit čaj. Čajový cestovní ruch je populární v řadě zemí, jako jsou Velká Británie, Indie, Kanada, Srí Lanka, Čína a Japonsko. Největším producentem čaje je Indie, jež láká turisty, kromě konzumace čaje, také na prohlídku čajových plantáží a čajových továren, kde se mohou dozvědět vše o historii a významu čaje (Jolliffe, 2007).

Obr. 3 Mapa rozdělení preferencí alkoholických nápojů v Evropě
Zdroj: foamaroundtheworld.blogspot.cz

Z obrázku je patrné, že obyvatelé států jižní a jihozápadní Evropy z alkoholických nápojů dávají přednost jednoznačně vínu. Obyvatelé bývalého Sovětského svazu a severských států preferují vodku. Země střední Evropy a některé země bývalé Jugoslávie zase upřednostňují pivo. V případě České republiky lze vidět jasná převaha preferencí piva, až na oblast Jižní Moravy, která je vyhlášenou vinařskou oblastí v zemi.

Vodka je obvykle spojována s Ruskem, nicméně objev tohoto alkoholického nápoje si přivlastňuje také Polsko. V současné době existují čtyři přední světoví producenti vodky, a sice Rusko, Finsko, Švédsko a Polsko, přičemž vodka se stala do značné míry součástí polské kultury a životního stylu. (Rothacher, 2004: 89) V Moskvě bylo v roce 2006 otevřeno muzeum vodky (vodkamuseum.ru, 2016). Další muzea vodky lze nalézt také v Polsku (koneser.eu, 2016).

Vinařský cestovní ruch je podle Páskové a Zelenky (2012) „*forma cestovního ruchu, jejíž účastníci jsou motivováni poznáváním způsobu pěstování vína v tradičních vinařských oblastech, ochutnávkami vín, procítěním atmosféry vinařských sklípků, vináren, vinoték a nákupem archivních i nových vín.*“ Hall a Sharples (2008: 5) vinařský cestovní ruch definují jako „*navštěvu vinohradů, vinných sklepů, vinařských závodů, festivalů, ochutnávání vín a dalších atributů vinařských regionů.*“ Burešová a Pavloušek (2015) uvádí, že na území České republiky je v současné době 384 vinařských obcí, z toho 312 v oblasti Moravy a 72 v Čechách. V České republice se s vinařským cestovním ruchem pojí především Festival otevřených sklepů a Moravské vinařské stezky.

Dalším nápojem vyhledávaným turisty především v Irsku a Velké Británii (zejména ve Skotsku) je whisky, respektive palírny whisky (tzv. whisky distillery) Podle Scotland Visitor Survey (2015) nejvíce navštěvují tyto palírny turisté z Německa (43 %), Francie (35 %) a Itálie (35 %). Další atraktivitou je například Irish Whiskey Museum v Dublinu.

Podle § 11 prováděcí vyhlášky č.335/1997 Sb. Ministerstva zemědělství k zákonu č.110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, se pivem rozumí „*pěnivý nápoj vyrobený zkvašením mladiny připravené ze sladu, vody, neupraveného chmele, upraveného chmele nebo chmelových produktů, který vedle kvasným procesem vzniklého alkoholu (ethylalkoholu) a oxidu uhličitého obsahuje i určité množství neprokvašeného extraktu.*“

Basařová a kol. (2011) zase vymezují pivo jako „*slabě alkoholický nápoj vyráběný z obilného sladu, vody a chmele. Z uvedených tří základních složek se pivo vyrábí působením mikroorganismů pivovarských kvasinek. Vyznačuje se po nalití do sklenice tvorbou kompaktní pěny a v chuti charakteristickou hořkostí, které se dociluje chmelem nebo přípravky z něho vyrobenými.*“ Chládek (2007: 9) zjednodušeně definuje pivo jako „*slabě alkoholický nápoj, vyrobený kvašením cukernatého chmeleného roztoku.*“

Spotřeba piva má v České republice klesající trend. Nejvyšší hranice dosáhla spotřeba piva v roce 1992, kdy se vypilo 166,8 l/obyv./rok. V následujících letech se spotřeba snižovala a v roce 2011 činila spotřeba pouze 142,5 l/obyv./rok. (Situační a výhledová zpráva Ministerstva zemědělství, 2014). Nicméně, Česká republika si i přes pokles v posledních letech zachovává světové prvenství v konzumaci piva na osobu (Krejčík, 2015).

Tab. 1 Roční spotřeba piva na jednoho obyvatele v litrech v České republice v letech 2007-2015

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Spotřeba (l/rok/obyv.)	159,1	156,6	150,7	144,4	142,5	148,6	147	147	143

Zdroj: Situační a výhledové zprávy Ministerstva zemědělství z roku 2014 a 2015.

2.4 Pivní cestovní ruch

„Pivní cestovní ruch (beer tourism) je forma cestovního ruchu, jehož účastníci jsou motivováni gurmánským zážitkem z konzumace různých druhů piva a z typického či nějakou známou reálnou či fiktivní osobností proslaveného hospodského prostředí, případně i poznáváním historie a současných technologií výroby piva. Jsou vytvářeny trasy (např. trasa po žižkovských hospodách) s exkurzemi do pivovarů, návštěvami typických hospod, pivnic, muzeí piva atd.“ (Pásková, Zelenka, 2012: 418)

Aby bylo možno zhodnotit pivní turismus v České republice, je nezbytné zmapovat současný stav českého pivního trhu, tzn. počet pivovarů a jejich geografické rozmístění, nabídku pivních produktů a také je třeba rozlišit pojmy průmyslový pivovar a minipivovar.

Podle § 82 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních je malý nezávislý pivovar takový pivovar, jehož roční výroba piva není větší než 200 000 hl a splňuje tyto podmínky: není právně ani hospodářsky závislý na jiném pivovaru a nadzemní ani podzemní provozní a skladovací prostory nejsou technologicky, či jinak propojeny s prostory jiného pivovaru (noveaspi.cz, 2016). Českomoravský svaz minipivovarů (2012) ve svých stanovách definuje minipivovar, jako *„pivovar s roční kapacitou výstavu piva vyšší než 200 hl a zároveň nepřesahující 10 000 hl piva a který je malým nezávislým pivovarem podle již zmíněného zákona o spotřebních daních.“* O průmyslovém pivovaru se pak hovoří, přesáhne-li jeho roční výstav 10 000 hl piva. Hranice mezi průmyslovým pivovarem a minipivovarem je tedy roční výstav piva 10 000 hl, nicméně u většiny minipivovarů nepřesáhne roční výstav ani 5 000 hl piva (Šabík, 57/2011).

Čapková a kol. (1999) uvádí, že se dají minipivovary rozeznat také podle jejich charakteristických vlastností – nemají svou distribuční síť, neexportují, produkce je dostupná pouze v místě pivovaru, popřípadě ve specializované pivotéce a vlastníkem je většinou fyzická osoba s citovým vztahem k vaření piva. Minipivovary mají blízko k tzv. homebrewingu, neboli domácímu vaření piva. Homebrewing definuje Českomoravský svaz minipivovarů (2012) jako domácí vaření piva pro vlastní potřebu, jehož výstav nepřesáhne 200 hl za rok. Toto pivo je osvobozeno od daně a není určeno k prodeji.

Na českém trhu existují dva typy minipivovarů – restaurační pivovar, který vyrábí pivo přímo v restauraci a návštěvníci si tak kromě konzumace mohou prohlédnout i výrobu piva, a samotný minipivovar, který dodává své pivo do nejbližších restauračních zařízení a do specializovaných pivoték (Čapková a kol, 1999).

Podle informací uvedených na webových stránkách pividky.cz se aktuálně (prosinec 2016) nachází v České republice 378 pivovarů, z toho 46 průmyslových a 332 minipivovarů. Počet pivovarů v jednotlivých krajích zobrazuje Tab. 2. Do roku 2012 vzniklo v České republice 5 velkých pivovarských skupin, které slučují 18 průmyslových pivovarů. Zbýlých 28 průmyslových pivovarů je nezávislých. Tyto skupiny jsou Plzeňský prazdroj, a. s., Staropramen, s. r. o., Heineken ČR, a. s., Pivovary Lobkowicz, a. s. a PMS Přerov, a. s. (Frantík, 2013).

Tab. 2 Celkový počet pivovarů a minipivovarů podle krajů České republiky

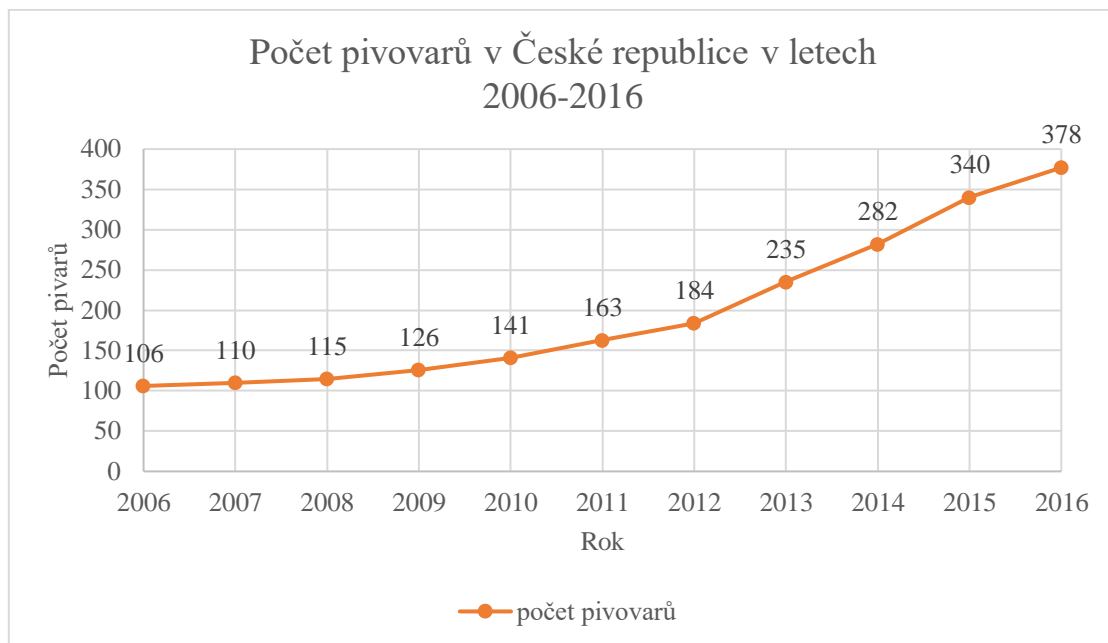
Kraj	Počet pivovarů celkem	Počet minipivovarů
Jihočeský	27	22
Jihomoravský	46	43
Karlovarský	9	8
Královehradecký	22	20
Liberecký	12	9
Moravskoslezský	38	36
Olomoucký	28	25
Pardubický	14	11
Plzeňský	34	32
Praha	33	32
Středočeský	44	30
Ústecký	26	24
Vysočina	27	22
Zlínský	18	18
Celkem	378	332

Zdroj: pividky.cz, data k 11. 12. 2016

Z tabulky lze vidět, že nejvíce minipivovarů a pivovarů celkem se nachází v Jihomoravském kraji a nejméně pivovarů je naopak v kraji Karlovarském. Česká republika je podle Materny (2015) zemí s největší koncentrací pivovarů na milion obyvatel na světě. K březnu 2015 vycházel počet pivovarů na milion obyvatel České republiky na 27,5 pivovarů (Materna, 2015). Jan Šuráň, prezident Českomoravského svazu minipivovarů, vidí i přes nasycený trh stále ještě potenciál vzniku dalších minipivovarů (Sůra, 2015).

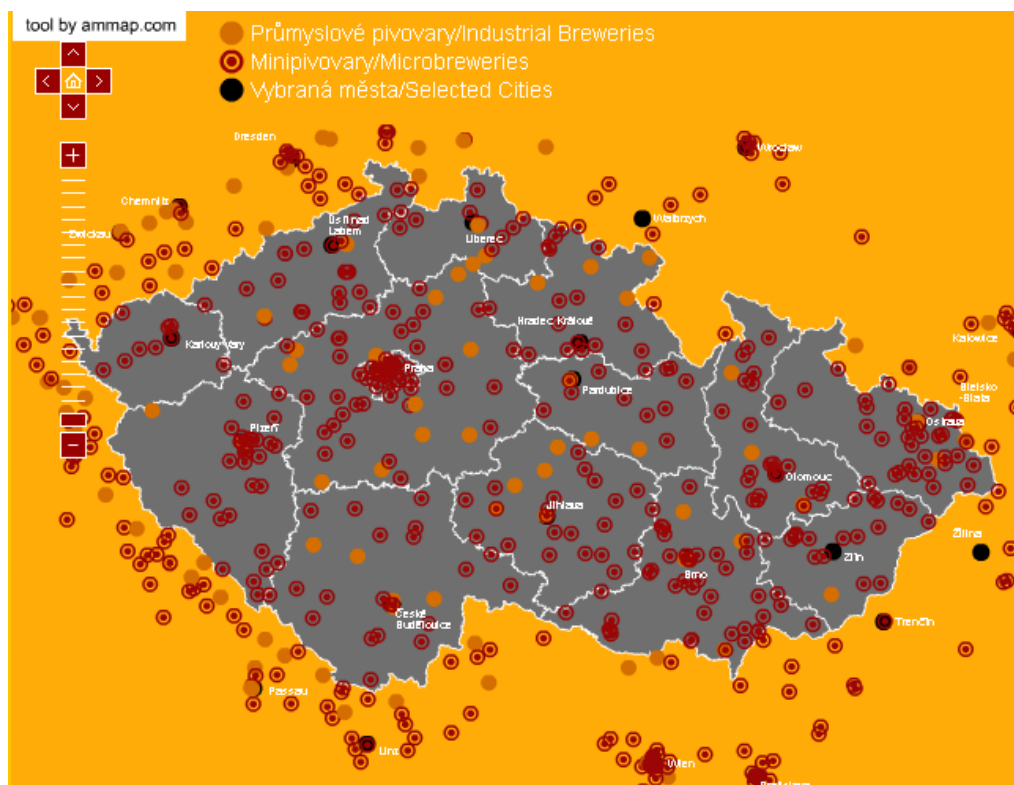
V grafu 1 je zobrazen růst počtu pivovarů v České republice, který od roku 2012 roste strměji. Na růstu se podle Šamala a kolektivu autorů Českého svazu pivovarů a sladoven (2013-2016) a *Situačních a výhledových zpráv – chmel a pivo* podílí především vznik minipivovarů (Ministerstvo zemědělství ČR, 2010-2015).

Graf 1 Počet pivovarů v České republice v letech 2006-2016

Zdroj: Mgr. Kryštof Materna (2016), pividky.cz

Mapa ukazuje geografické rozložení a koncentraci všech pivovarů v České republice. Největší koncentrace pivovarů se nachází kolem velkých měst – Prahy, Brna, Ostravy, Plzně a Olomouce. V každém kraji jsou minimálně 2 pivovary v relativní blízkosti, které by spolu mohly kooperovat a v rámci pivního cestovního ruchu zakládat pivní stezky.

Obr. 4 Mapa geografického rozložení pivovarů v České republice a okolních státech, aktualizace 11. 12. 2016
Zdroj: pividky.cz/mapa.php

Podle Lepkové (2012) má Česká republika vzhledem k historické tradici a množství pivovarů dobrý potenciál k rozvoji pivního cestovního ruchu. Na území České republiky je podle ní dostatečný počet velkých i malých pivovarů, které nabízejí produkty pivního cestovního ruchu, jako jsou exkurze do pivovarů, pivní lázně, pivní stezky, pivní festivaly a pivovarská muzea.

Rozvoj pivního cestovního ruchu závisí i na spolupráci pivovarů a soukromých podnikatelů s veřejnou správou. Z této spolupráce mohou mít prospěch jak pivovary, tak i obce a celé regiony. Prostřednictvím aktivit pivovarů v oblasti cestovního ruchu dochází k navazování neformálních vztahů nejen mezi zákazníky a pivovary, ale i k tomu, že produkty pivního cestovního ruchu přilákají návštěvníky i do turisticky opomíjených regionů a tím se stanou významnými přínosy celému regionu, ve kterém se pivovar nachází. (Lepková, 2012: 70)

Podle analytika cestovního ruchu Jana Beránka je česká pivní turistika na vzestupu. České pivovary tak dokazují, že nové produkty cestovního ruchu se v rámci pivní turistiky osvědčily a každoročně zvyšují počty zahraničních „pivařů“ v Česku. Měněším i větším pivovarům se tak přece jen vyplácí milionové až desetimilionové částky, které firmy v posledních letech do návštěvnických tras, pivovarských muzeí a s nimi spojených atrakcí investovaly. Zahraniční turisté tvoří většinu těch, kteří do pivovarů míří, jejich podíl se pohybuje mezi třemi až čtyřmi pětinami (Kütner, 2012).

Výzkumy prováděné Sociologickým ústavem Akademie věd ČR potvrzují, že v současné době se začíná projevovat lokální patriotismus - tedy lidé dávají přednost lokálnímu pivovaru před velkou značkou (Hirš, 2012). Jelikož je v současnosti trh s pivem téměř nasycen, vládne zde ostrá konkurence a náklady na výrobu stoupají, není jednoduché se na tomto trhu udržet, proto je důležité diverzifikovat činnost pivovarů i do dalších oblastí, jako je právě cestovní ruch a rozšiřovat svou nabídku o stále nové produkty (Pojmanová, 2007).

Množství pivovarů diverzifikuje svoji činnost i do jiných odvětví. V současné době je možné se setkat hlavně s progresivní vertikální integrací, která se projevuje budováním vlastních distribučních center, zřizováním restauračních zařízení, budováním muzeí a pivovarských expozic, provozováním vlastních podnikových prodejen, zřizováním pivních lázní či nabídkou dárkových pivovarských kurzů. Pivovarské společnosti tedy pronikají hlavně do oblasti gastronomie, distribuce a cestovního ruchu. (Cupáková, 2014: 108)

2.4.1 Produkty pivní turistiky

Lepková (2012) řadí mezi produkty pivní turistiky pivní muzea, lázně, pivovarské exkurze a v neposlední řadě také pivní stezky.

2.4.1.1 Pivní festivaly a slavnosti

Pivovary v České republice se sdružují do různých spolků a organizací primárně proto, aby mezi sebou sdílely informace a nové poznatky z oboru. Těmito organizacemi jsou Český svaz malých nezávislých pivovarů, Sdružení přátel piva, Český Svaz Pivovarů a Sladoven, První český pivovarský klub a Českomoravský svaz minipivovarů (Pojmanová, 2007). Právě jedním z výstupů jejich spolupráce a spolupráce s dalšími organizacemi mohou být různé pivní slavnosti, festivaly a jiné akce, které zejména malé pivovary využívají jako marketingový nástroj za účelem zviditelnit se. Tyto druhy akcí by se daly rozdělit na celorepublikové a lokální. Největší akcí s nejdelsí tradicí má Beerfest, jenž se pravidelně pořádá od roku 2001 v Olomouci (pivnifestival.cz, 2016).

2.4.1.2 Pivní lázně

Pivní lázně jsou originální léčebnou a rehabilitační procedurou zahrnující nejen koupele, léčivé zábaly a masáže, ale i konzumaci piva. Lázeň se skládá z vody obohacené o živé kultury pivovarských kvasnic a směsi drcených bylin. Pivní lázně provozují přímo samotné pivovary, nebo s nimi provozovatelé úzce spolupracují (pivni-lazne.info, 2016). První pivní lázně v České republice byly otevřeny v dubnu roku 2006 v Chodové Plané v areálu místního rodinného pivovaru Chodovar. K největšímu rozmachu pivních lázní docházelo v letech 2010-2013, kdy vzniklo zhruba 10 pivních lázní. V České republice se nachází téměř 30 těchto lázní. Kromě kraje Vysočina se nachází pivní lázně v každém kraji, nejvíce však v Moravskoslezském a Středočeském kraji (pivni-lazne.eu).

2.4.1.3 Pivní muzea a exkurze

V České republice se dnes nachází kolem 30 pivních muzeí a stálých expozic (pivovary.info, 2015). Nejsou do toho ovšem započítány pivovarské prohlídky a exkurze, kterých je mnohem více, neboť dnes téměř každý větší pivovar, ale i menší pivovary, nabízí pivovarské exkurze jako doplněk ke své primární činnosti vaření piva a využívá je jako atrakce k nalákání návštěvníků. Jak uvádí Pásková a Zelenka (2012: 155): „*exkurze je kolektivní návštěva určitého objektu, prostranství, místa, spojená s odborným výkladem.*“ Největší pivní expozice v České republice se nachází v chmelařské oblasti v Žatci. Chmelařské muzeum je součástí turistického areálu Chrám chmele a piva a podle informací na jeho webových stránkách www.chchp.cz se jedná o největší expozici svého druhu na světě. Další muzea jsou například Pivovarské muzeum v Plzni či Pivovarské muzeum U Fleků v Praze (pivovary.info, 2015).

2.4.1.4 Pivní stezky

Pásková a Zelenka (2012: 368) definují naučnou stezku jako „*stezku zřízovanou na přírodně a/nebo kulturně zajímavých místech s vyznačením zajímavých míst, s tabulemi s popisem flóry a fauny, geologického a geomorfologického vývoje a kulturních památek. Zřizuje se zejména pro pěší turisty, dále i pro cykloturisty, pro vodáky, nově i pro jezdce na koních.*“ Naučné stezky jsou podle nich v České republice rozmístěny poměrně rovnoměrně, a tuto rovnoměrnost podporuje i trend vytváření naučných stezek různě tématicky zaměřených.

Podle Rogersona (2007, In: Irmišová, 2011) je rozvoj naučných stezek považován za velmi důležitý jev, který vede k udržitelnosti rozvoje cestování a cestovního ruchu ve světovém měřítku. Navíc lze na naučné stezky pohlížet jako na sportovně-rekreační zařízení, neboť doplňují a zlepšují podmínky pro efektivnější využití potenciálu krajiny pro rozvoj cestovního ruchu. Proto je lze řadit také mezi realizační faktory cestovního ruchu, jejichž existence předpokládá uskutečnění cestovního ruchu (Vystoupil a kol. 2006). Pivní stezky tedy spadají do tematických naučných stezek, neboť jsou zaměřeny na pivní tematiku a lze je považovat za realizační faktor pivní turistiky v České republice.

Definice pivních stezek by se dala s menší obměnou přirovnat k definici vinařských stezek, jež uvádějí Pásková a Zelenka (2012), a která by měla znění: „*Pivní stezky jsou tematické stezky, pro které je charakteristické propojení jednotlivých pivovarů a poskytovatelů dalších služeb do uceleného produktu.*“ Podle Foreta (2013) Český svaz nezávislých pivovarů přišel v roce 2001 s myšlenkou vypracovat projekt Pivních cest. Cílem projektu je seznámit širokou veřejnost, zejména zahraniční, s historií a bohatou nabídkou desítek našich pivovarů. Podle něj je to příležitost především pro malé pivovary.

Přínosy stezek podle Halla (2003) jsou následující: nové podnikatelské příležitosti, smysluplné využívání dostupných zdrojů regionu, pocit pospolitosti obyvatel regionu, strategická partnerství mezi malými a středními podniky, která jim pomáhají čelit proti konkurenci velkých podniků, větší odbyt lokálních produktů a další. K tomu je však podle něj zapotřebí kvalitní a efektivní management zaštiťující tvorbu strategií a uzavírání partnerství. Úspěšné fungování stezek závisí také na existenci koordinačního orgánu, společné marketingové propagaci zapojených subjektů pod jednou značkou a velký důraz je rovněž kladen na kvalitu poskytovaných služeb.

Úskalím pivních stezek, respektive cyklostezek je zejména Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů, který cyklistům zakazuje požití alkoholu před jízdou na kole. Pivní stezky by tedy měly být vybaveny zejména ubytovacími zařízeními umožňujícími cyklistům přenocovat. Více informací zobrazuje SWOT analýza v Příloze 21. Podrobněji budou jednotlivé stezky rozebírány v samotné analýze pivních stezek v České republice.

3 METODIKA

Bakalářská práce Pivní stezky v České republice se rozděluje na šest částí. V úvodu autorka představí téma bakalářské práce a nastíní souvislosti spojené vedoucí ke vzniku pivních stezek. Teoretická část se věnuje pojmům souvisejícím s problematikou pivních stezek, ale především samotnému ukotvení pojmu pivní stezky, a to metodou dedukce – od obecných teorií k jednotlivostem (konkrétním pivním stezkám).

Praktická část zahrnuje analýzu pivních stezek v České republice. V této části autorka definuje pojem pivní stezka a mapuje jednotlivé stezky na území České republiky podle krajů. V rámci popisu jednotlivých stezek budou hodnoceny tyto parametry: umístění, délka, nadmořská výška, časová náročnost, rok zřízení, sezónnost, počet zastavení, obsah panelů, typ stezky (peší nebo cyklostezka), zřizovatel a provozovatel, značení, propagace (tím se myslí loga, tištěné letáčky a prospekty, webové stránky a odkazy na turistických webových stránkách) a služby, které jsou v rámci stezky k dispozici.

V rámci zestručnění obsahu byly stanoveny zkratky, které zobrazuje Tab. 3.

Tab. 3 Seznam použitých zkratk

Zkratka	Název zkratky
ČR	Česká republika
IC	Informační centrum
NS	Naučná stezka
PS	Pivní stezka
PCS	Pivní cyklostezka
RC	Radegast CykloTrack
PT	Pivní turistika
m n. m.	Metrů nad mořem
km	Kilometr
hod.	Hodin
CHKO	Chráněná krajinná oblast

Zdroj: vlastní zpracování

Kvalita stezek bude evaluována podle úrovně vybavenosti, poskytovaných služeb a propagace stezek. Pivní stezka nejvyšší kvality má dle autorky naplňovat daná kritéria. Těmi jsou zřetelné značení v průběhu celé stezky, jež by podmiňovalo dobrou orientaci na celé trase, zastavení doplněná o odpočívadla s přístřeškem nebo alespoň lavice a odpadkové koše, dále informační panely umístěné na zajímavých místech, jimiž jsou zpravidla jednotlivá zastavení. Tyto panely (též informační tabule) by měly obsahovat název a logo stezky, mapu celkové trasy s označením „Zde se nacházíte“, včetně uvedení počtu již uražených kilometrů a počtem kilometrů zbývajících do cíle. Jejich součástí by měl být také popis daného zastavení, obrázek této atraktivity, popřípadě nějaká místní legenda či pověst o daném místě a v neposlední řadě kontaktní údaje na zřizovatele, provozovatele a nejbližší dostupné služby.

Stezka by podle autorky měla mít zřízen také informační kanál, který by distribuoval transparentní informace o jejím vzniku, zřizovateli, délce, výškovém profilu, provozu, trase a zajímavostech na ní, službách, zastaveních, vybavenosti, náročnosti, přepravě, a to v elektronické i papírové (dále jen online a offline) podobě. Tyto informace by měly poskytovat všechny subjekty zapojené do stezky. V případě pivní cyklostezky by se na její trase mělo nacházet alespoň jedno zařízení s certifikací Cyklisté vítáni.

Vzhledem k faktu, že dle poskytnutých informací agentury Czech Tourism neexistuje žádný přehled či registr pivních stezek v České republice, autorka použije k zpracování vlastního výčtu pivních stezek seznam pivních stezek na webových stránkách pivnituretika.cz, pivni.info a czech-beer-tours.cz. Tento seznam však autorka podrobila verifikaci a ověřila správnost uvedených údajů u příslušných zdrojů. Těmito zdroji byly agentura Czech Tourism, centrály cestovního ruchu, destinační agentury jednotlivých turistických regionů a oblastí, turistická informační centra, oddělení cestovního ruchu či regionálního rozvoje krajských a městských úřadů a pivovary. V průběhu této práce se bude o těchto zdrojích hovořit jako o příslušných orgánech. Zjišťování výše zmíněných parametrů a informací o stezkách bude probíhat formou osobní návštěvy stezky a rozhovoru s pověřenými osobami (pracovníky turistických informačních center, pivovarů atd.), e-mailovou a telefonní konzultací. Informace o nadmořských výškách a vzdálenostech autorka určí zanesením tras stezek do map na stránkách mapy.cz

Potenciál krajů České republiky pro vytvoření pivních stezek autorka nastínila vyčíslením již zrealizovaných stezek z celkově možných pivních stezek v kraji a navržením nových pivních stezek. Počet možných stezek odpovídá počtu činných pivovarů. Navrhy nových stezek autorka určí zanesením všech pivovarů kraje do mapy a nalezením propojení těchto pivovarů buď mezi sebou nebo s nějakou lokální zajímavostí či dalšími gastronomickými zážitky.

Výstupem analýzy bude zpracovaný přehled pivních stezek v České republice, jež splnily stanovenou definici, a tedy splňují dané parametry. Kromě výčtu pivních stezek autorka porovná jednotlivé pivní stezky mezi sebou a určí jejich společné a rozdílné znaky. Na tento přehled bude navazovat shrnutí, které vygeneruje nejpodstatnější informace o stezkách.

V závěru autorka zhodnotí situaci a kvalitu pivních stezek v České republice, včetně potenciálu pro další rozvoj pivních stezek, přičemž postup stanovení potenciálu bude probíhat stejně, jako v případě krajů. Dále uvede přínosy a nedostatky pivních stezek a nastínil doporučení pro zvýšení úrovně kvality pivních stezek České republiky. V neposlední řadě autorka objasní souvislost pivních stezek ve spojitosti s rozvojem pivovarů a naučných stezek.

4 ANALÝZA PIVNÍCH STEZEK V ČESKÉ REPUBLICE

Na základě provedené literární rešerše souvisejících pojmů s problematikou pivních stezek v České republice lze řadit pivní stezky do produktů pivního turismu, jenž spadá do alkoholového nápojového turismu, a který je podmnožinou gastronomického turismu. Gastronomický turismus patří podle některých autorů (Kotíková) do kulturně-poznávacího cestovního ruchu, tedy do základní formy turismu. Podle jiných (Ryglová) náleží do specifických forem cestovního ruchu.

Autorka definuje pivní stezku jako „*tematickou naučnou stezku spojující alespoň jeden pivovar či minipivovar s kulturními, historickými, gastronomickými nebo přírodními zajímavostmi dané lokality, jež je vhodná pro pěší, cyklisty či účastníky tzv. hvězdicovitého putování¹, a která je vyznačená v terenu pomocí turistických značek či informačních tabulí.*“

Na základě výčtu pivních stezek uvedených na webových stránkách pivnituretika.cz, pivni.info a czech-beer-tours.eu autorka identifikovala 20 pivních stezek ve 12 krajích. Vyjma Olomouckého a Karlovarského kraje byly stezky nalezeny ve všech krajích České republiky. Těchto 20 stezek autorka podrobila ověření u přírodních zdrojů a následně u jednotlivých stezek zkoumala stanovené parametry, aby určila, která stezka splňuje autorkou zavedenou definici pivní stezky, a tedy jestli se jedná o pivní stezku či nikoliv. V případě, že stezka nespĺňuje stanovenou definici, je udáno vysvětlení. Každému kraji dá navíc autorka doporučení pro zlepšení úrovně kvality stávající stezky a zhodnotí potenciál kraje pro vybudování nové pivní stezky.

Zmíněné parametry, jež budou u každé stezky posuzovány jsou - umístění, délka, nadmořská výška, časová náročnost, rok zřízení, sezónnost, počet zastavení, obsah panelů (loga), typ stezky (pěší nebo cyklostezka), zřizovatel a provozovatel, značení, propagace a služby, které jsou v rámci stezky k dispozici.

Informace uvedené v této analýze byly získány na základě osobních rozhovorů, e-mailových a telefonických konzultací. Celkem bylo provedeno 8 osobních rozhovorů s pracovníky informačních center a s 7 pracovníky pivovarů. Dále autorka telefonicky hovořila s přibližně 20 pracovníky turistických informačních center, destinačních agentur a pivovarů a dalšími pověřenými osobami. Elektronickou poštou komunikovala s téměř 50 pracovníky krajských a městských úřadů, destinačních agentur, informačních center, pivovarů a jiných organizací. Nadmořská výška, časová a fyzická náročnost byla určena zanesením trasy do mapy a ověřením těchto informací u příslušných zdrojů.

---

¹Hvězdicovité putování představuje cestu s návštěvou více než jedné destinace s návratem do výchozího bodu. Je typickou součástí pobytových zájezdů jako typ fakultativního výletu (Pásková, Zelenka, 2012).

4.1 Moravskoslezský kraj

V Moravskoslezském kraji bylo zaznamenáno 5 stezek, a to Pivní stezka Beskydami a 4 cyklostezky Radegast CykloTrack – Beskydy, Slezsko, Opava a Trojmezí.

4.1.1 Pivní stezka Beskydami

Myšlenka propojit pivovary do Pivní stezky vznikla v roce 2012 z popudu Destinačního managementu turistické oblasti Beskydy-Valašsko, o. p. s. Vznikla tak propagační brožura s názvem Pivní stezka Beskydami. Podle Bc. Renaty Kotalové, manažerky aktivit Destinačního managementu turistické oblasti Beskydy-Valašsko, o. p. s., se ve skutečnosti o vyznačenou pivní stezku nejedná. Je to spíše přehled lokálních pivovarů v této turistické oblasti. Každý rok se tato brožura aktualizuje, neboť každý rok přibývají v turistické oblasti Beskydy-Valašsko nové pivovary. V současné době přehled pivovarů s názvem Pivní stezka Beskydami obsahuje 13 lokálních pivovarů, respektive 12 minipivovarů a jeden průmyslový pivovar. Brožura byla vydána v češtině, angličtině, polštině a němčině. Pivovarům má tento přehled pomáhat především s propagací.

Nyní činí trasa mezi všemi pivovary podle brožury 220 km, což ani na kole nelze urazit za jeden den. Rožnovský pivovar již spadá do Zlínského kraje a v rámci této práce je navrženo jeho připojení k Naučné stezce Radegast. Zůstává tedy 12 pivovarů, které autorka navrhuje rozdělit do 4 pivních stezek podle světových stran na Severní, Jižní, Východní a Západní pivní stezku Beskydami. Toto rozdělení je znázorněno v Příloze 18.

Autorka dále navrhuje zpracovat balíčky pivní turistiky, které by obsahovaly zejména transfery mezi pivovary (dopravu), takže by turisté mohli bezstarostně degustovat pivo, dále ubytování, menu a například slevu do vybraných pivovarů.

Kromě Pivní stezky Beskydami se v Moravskoslezském kraji nachází 4 cyklotrasy, a to Beskydy Radegast CykloTrack, Slezsko Radegast CykloTrack, Opava Radegast CykloTrack a Trojmezí CykloTrack. Tyto cyklostezky vznikly na podporu propagace nealkoholického piva Birell, které inicioval Plzeňský Prazdroj, a. s. Všechny stezky jsou vyznačeny logem pivovaru Radegast a v provozu jsou v obou směrech celorečně bez omezení.

Nutno podotknout, že tento projekt nebyl pivovarem od roku 2009 aktualizován. Při osobní návštěvě autorka zjistila, že v některých úsecích trasy značení chybělo a bylo složité se zorientovat, protože značení, stejně jako informační panely, nebyly obnoveny. Podobně je na tom také propagace a v současné době nejsou tištěné propagační materiály k dispozici. Stezky měly zřízenou vlastní webovou stránku, která již neexistuje. Dříve byly vytvořeny mapy se záchytnými body, originální razítka a pohlednice restaurací a hostinců zapojených do cyklostezek. Pro podporu návštěvnosti všech cyklostezek organizoval Plzeňský Prazdroj a. s. každý rok v letech 2006-2009 soutěž „Jedeme na Birell“ o hodnotné ceny, kdy bylo úkolem soutěžících nasbírat 10 razítek z restaurací a hospod zapojených do soutěže.

4.1.2 Beskydy Radegast CykloTrack

Nejdříve byla založena cyklostezka Beskydy Radegast CykloTrack č. 6174, a to v roce 2002. Cyklostezka leží v nadmořské výšce 260-500 m n. m. Je dlouhá 54 km a časově (6 hod. na kole) i fyzicky patří mezi středně těžké. Trasa vede krajinou CHKO Beskydy, kolem Žermanické a Těrlické vodní nádrže, s tím, že začátek i konec cyklostezky je v Nošovicích u pivovaru Radegast. V průběhu trasy je rozmístěno 7 informačních panelů. Na stezce se nachází 3 pivovary a přes 40 restauračních zařízení, kde je možno si objednat nealkoholické pivo Birell a z nichž 2 vlastní certifikaci Cyklisté vítáni. K dispozici však nejsou žádné pivní muzea ani lázně. V blízkém Frýdku-Místku je však možnost si půjčit kolo. V září organizuje pivovar Radegast hudební akci s názvem Radegast den, kdy jsou prohlídky pivovaru zadarmo.

4.1.3 Slezsko Radegast CykloTrack

Jako druhá byla vybudována v roce 2003 cyklostezka Slezsko Radegast CykloTrack č. 6368, která je dlouhá 89 km. Stezka se nachází v nadmořské výšce 215-374 m n. m. a z hlediska fyzické náročnosti patří mezi středně těžké stezky. Časově se dá cyklostezka zvládnout za 10-12 hodin na kole. Stezka je propojena s ostatními cyklotrasami, a proto je možno přizpůsobit si počet najetých kilometrů. Tyto varianty cest zobrazuje 13 informačních panelů obsahujících především mapu.

Cyklostezka Slezsko Radegast CykloTrack propojuje okres Ostrava-město, Opava a Nový Jičín, přičemž začátek i konec stezky je ve městě Studénka. V průběhu cyklostezky je k vidění například městská památková rezervace v Bílovci, Vagonářské muzeum ve Studénce či zámek ve Staré Vsi nad Ondřejnicí. Turista může také navštívit Zámecké pivní koupele v lázeňském městě Klimkovice, kde se nachází Sanatorium, které vlastní certifikaci Cyklisté vítáni. Na trase se také nachází pivovar Zobak v Bílovci a 38 restauračních zařízení, které mají ve své nabídce různorodou nabídku piv včetně nealkoholického piva Birell. Půjčovna kol je k dispozici v Bílovci. V průběhu roku se nepořádají žádné pivovarské události.

4.1.4 Trojmezí Radegast CykloTrack

Třetí cyklostezka Trojmezí Radegast CykloTrack č. 6151 vznikla v roce 2004. Je dlouhá 75 km a nachází se v nadmořské výšce 310-894 m n. m. Internetové stránky pivni.info uvádí délku 108 km, avšak tato informace je mylná. Cyklostezka se táhne podél hranic s Polskem a Slovenskem, končí i začíná v Oldřichovicích a vede až do nejvýchodnějšího místa v České republice, tzv. Trojmezí, kde se protínají hranice Polska, Slovenska a České republiky. Cyklostezka navazuje na několik stávajících cyklostezek, dokonce i na mezinárodní cyklotrasu Euroregionem Těšínské slezsko a Greenways Krakov-Morava-Vídeň. Stezka prochází zvlněnou krajinou CHKO Moravskoslezských a Slezských Beskyd.

Fyzicky patří mezi středně náročné a objetí stezky na kole trvá 8-10 hodin. Na trase se nachází 287 značek, 8 nástěnných map, 2 odpočívadla, 49 restaurací a hospod, 3 minipivovary a pivní lázně ve Wellness Hotelu Bahenec. V Penzionu Ovečka a v Turistické ubytovně Gorol je navíc k dispozici adekvátní zázemí pro cyklisty, neboť obě provozovny vlastní certifikaci Cyklisté vítáni. Také je možno z Oldřichovic vyjet lanovkou na vrch Javorový (1032 m n. m.), kde se provozuje paragliding. Lákadlem pro pivní nadšence mohou být také pivní slavnosti ve Vendryni, které se konají v letních měsících již 4 roky. V Jablunkově i v Třinci se nachází půjčovna kol. Cyklostezka Trojmezí Radegast CykloTrack je tedy pro turisty atraktivní a z hlediska služeb dobře vybavená.

4.1.5 Opava Radegast CykloTrack

Nejmladší cyklostezkou je Opava Radegast CykloTrack č. 6141, založena v roce 2005. Je dlouhá 88 km a leží v nadmořské výšce 231-506 m n. m. Tato obousměrná trasa patří mezi středně těžké, avšak je propojena s dalšími cyklostezkami v okrese Opava, a proto se tento poměrně dlouhý okruh dá zkrátit, například cyklostezkou Hradec nad Moravicí - Opava č.551. Cyklostezka začíná a končí v Opavě a dále prochází Svobodnými Heřmanicemi, Hradcem nad Moravicí, Raduní, Kravařemi a dalšími obcemi. Na stezce jsou k vidění kromě krásné přírody také zámky v Hradci nad Moravicí, Raduni a Kravařích, arboretum v Novém Dvoře, vojenské pevnosti, větrné mlýny či zatopené lomy.

Časově je možné stezku absolvovat na kole za 10-12 hodin. Na stezce se nachází 12 informačních panelů, 57 restaurací a 3 pivovary v Opavě. Z pivních produktů se v rámci stezky doporučuje navštívit pivovarské sklepy, které jsou součástí zámku Hradec nad Moravicí a Zámecké pivní slavnosti v Kravařích. Pro zájemce o cykloturistiku, kteří nejsou vlastníky kola, jsou k dispozici půjčovny kol v Opavě, Hradci nad Moravicí anebo v Kravařích. Na trase se však nenachází ani jedno zařízení s certifikací turisté vítáni.

Kromě Pivní stezky Beskydami všechny stezky splňují autorkou stanovenou definici pivní stezky, a proto budou zařazeny do přehledu pivních stezek v České republice. Autorka se přiklání k obnovení projektu Radegast CykloTrack, tedy aktualizovací značení, informačních panelů, propagačních materiálů, webových stránek i soutěže „Jedeme na Birell“. Dále autorka zaznamenala, že v průběhu tras je nedostatečný počet přírodních odpočívadel s příslušenstvím, které navrhuje doplnit. Stejně jako v případě Pivní stezky Beskydami autorka vnímá tyto stezky jako potenciální produkty pivní turistiky, které by se daly formou balíčků nabízet turistům destinačními agenturami, a které by zahrnovaly především transfery mezi pivovary. Proč došlo ke stagnaci projektu, se autorce nepodařilo zjistit kvůli neochotě poskytnutí informací ze strany pivovaru Pilsner Urquell, a. s.

Moravskoslezský kraj využívá svůj potenciál, který představuje 38 možných pivních stezek, z 10,5 %. Nevyužitý potenciál tedy představuje 89,5 %.

4.2 Zlínský kraj

4.2.1 Naučná stezka Radegast

Na hranicích Moravskoslezského kraje a Zlínského kraje se nachází Naučná stezka Radegast, ovšem z větší části na území Zlínského kraje, proto je zde také zařazena. Po konzultaci s paní Bc. Renatou Kotalovou ze společnosti Destinační management turistické oblasti Beskydy-Valašsko, o. p. s. by se tato stezka dala považovat za potenciální pivní stezku, neboť cílem této stezky může být Rožnovský pivovar, který kromě exkurze pivovaru a restaurace nabízí také pivní lázně. Na trase stezky se nachází socha slovanského boha Radegasta, který se stal symbolem pivovaru Radegast. Ačkoliv stezka splňuje autorkou stanovenou definici pivní stezky, v propagačních materiálech ani na webových stránkách není stezka uvedena jako pivní stezka a chybí vyznačení stezky až k samotnému pivovaru, proto nebude do přehledu pivních stezek zařazena.

Je na zvážení zřizovatele Naučné stezky Radegast zda podpořit pivní turismus v této lokalitě a přiřadit této stezce status pivní stezky a navázat tak bližší spolupráci s Rožnovským pivovarem. To by znamenalo vytvoření nových propagačních materiálů a zajištění značení stezky jako pivní stezky až k samotnému pivovaru. Jinak řečeno - směřovat turisty z vrcholu Pusteven do Rožnovského pivovaru, což zatím není realizováno a málo návštěvníků ví o této možnosti, a proto se většina vrací zpět do Trojanovic nebo volí jiné cílové varianty. Zlínský kraj využívá potenciál pro vznik pivních stezek z 0 %, neboť zde zatím neexistuje žádná pivní stezka z 18 možných.

4.3 Jihomoravský kraj

4.3.1 Pivní stezka Petra Bezruče

V Jihomoravském kraji se nachází Pivní stezka Petra Bezruče. Jedná se o cyklostezku, jež spojuje pivovar Černá Hora s Brnem-Řečkovice. Stezka dostala název podle českého básníka Petra Bezruče, který stezkou údajně chodíval. Pivní stezka Petra Bezruče je dlouhá 28 km a nachází se v nadmořské výšce 250-561 m n. m, přičemž nejvyšší bod je Jedle (561 m n. m.). Stezka vede převážně přes vrcholky Dražanské vrchoviny jako je Babí lom či Bukovice. Na konci trasy se nachází Pivovar Černá Hora a Hotel Sladovna, kde má turista možnost po předchozí domluvě navštívit v rámci exkurze pivovaru také pivovarské muzeum a v Hotelu Sladovna si odpočinout v pivních lázních.

Stezka byla zřízena v roce 2004 Pivovarem Černá Hora. Lze ji absolvovat v obou směrech a je otevřena neomezeně po celý rok, doporučuje se však ve směru Brno-Černá Hora. Časová náročnost se odvíjí od zvolené varianty – na kole 3 hod. a pěšky 6 hod. (celodenní výlet). Stezka má vlastní značení – cedule s obrázkem Petra Bezruče a logem pivovaru Černá Hora. Také je vybavena turistickou značkou.

Na stezce nejsou k dispozici žádné informační tabule pivní stezky, trasa je však propojena s Naučnou stezkou zdraví Brno-Lelekovice, která obsahuje 5 zastavení s informačními tabulemi s informacemi o zdejší lokalitě.

Jelikož se jedná o cyklostezku, poskytuje Hotel Sladovna dobré zázemí a služby pro cyklisty, neboť vlastní certifikaci Cyklisté vítání. Ubytovat se v rámci stezky může turista buď v Hotelu Sladovna, Hotelu Babí lom nebo v další ubytovacích zařízeních v Černé Hoře či Brně-Řečkovících. Na trase je navíc k dispozici dalších 5 restaurací, kde se turista může občerstvit.

Autorka po osobní návštěvě pivovaru zaznamenala, že v IC Černá Hora ani na recepci Pivovaru Černá Hora a Pivovarského muzea není k dispozici žádný tištěný materiál, jenž by poskytoval informace o stezce, existuje pouze letáček v elektronické podobě. Shledává tedy offline propagaci jako nedostatečnou a navrhuje doplnit letáčky do pivovaru a informačních center okolních obcí.

Stezka nemá vlastní webové stránky, avšak je sdílena na webových stránkách obce Lelekovice a Pivovaru Černá Hora, dále na cyklo-jizni-morava.cz, mokrahora-brno.cz, kolo.cz, turistika.cz a byla zmíněna také Brněnským deníkem a Českými drahami, a. s. Pivovar Černá Hora navíc pro podporu návštěvnosti pořádá Pivní pouť Černá Hora.

Tato stezka splňuje definici pivní stezky a bude zařazena do přehledu pivních stezek, přesto však autorka poukazuje na pár nedostatků, a to absenci panelů a odpočinkových míst, tištěných letáčků a slabou propagaci stezky ze strany obce i Pivovaru Černá Hora. Dále autorka zaznamenala, že na začátku i konci trasy chybí půjčovna kol, která by mohla podpořit návštěvnost stezky.

Z hlediska počtu pivovarů má Jihomoravský kraj největší potenciál, neboť zde působí nejvíce pivovarů ze všech krajů (46 pivovarů), což znamená prostor pro vytvoření 46 pivních stezek v tomto kraji. Kromě Pivní stezky Petra Bezruče by šla například vytvořit pivní stezka ve městě Brně, kde v současné době působí 5 pivovarů. Tyto pivovary by se mohly propojit také s místními pamětihodnostmi či gastronomickými událostmi – farmářské trhy, vánoční trhy atd. Jelikož je v Jihomoravském kraji zřízena pouze 1 pivní stezka tvoří nevyužitý potenciál Jihomoravského kraje 97,8 %.

4.4 Pardubický kraj

4.4.1 Pivovarská stezka Chrudim-Medlešice

V Pardubickém kraji byla identifikována Pivovarská stezka Chrudim-Medlešice, která je dlouhá 2 km a byla otevřena v roce 2009. Tato stezka má údajně spojit město Chrudim s pivovarem Medlešice. Avšak paní Jana Harváňková, Dis. z odboru územního plánování a regionálního rozvoje Městského úřadu Chrudim vyvrátila, že se jedná o pivní stezku. Cyklostezka Chrudim-Medlešice byla opravdu vybudována v roce 2009, je dlouhá 1,88 km a spojuje město Chrudim a Medlešice. Cyklostezka je obousměrná, vhodná pro cyklisty a in-line bruslaře. Podle paní Harváňkové je však stezka zaměřená na dopravní propojení a zlepšení dopravní obslužnosti území, na trase se nenachází žádné zajímavosti a cyklostezka nemá nic společného s pivem.

Ačkoliv se v Medlešicích nachází lokální pivovar, na otázku zda má stezka potenciál stát se v budoucnu pivní stezkou a zda město nezvažuje tuto možnost, paní Harváňková odpověděla: „Ze zkušenosti osobní i pracovní - stezka spíše slouží jako dopravní uzel pro občany a na sportovní aktivitu. Její vzdálenost není příliš velká a těžko bych ji jako turistka využila.“ Cyklostezka Chrudim – Medlešice tedy nebude jako pivní stezka posuzována.

4.4.2 Stezka Letohrad-Žamberk

Mnohem větší potenciál pro vytvoření pivní stezky v Pardubickém kraji má cyklostezka č. 4074 Letohrad-Žamberk, která je dlouhá 4,7 km. Cyklostezka vznikla v roce 2010 a navazuje na projekt sítě cyklostezek v regionu z Letohradu do Ústí nad Orlicí a ze Žamberku do Líšnice. Realizátorem stezky bylo Sdružení obcí Orlicko a město Letohrad a Žamberk. Stezka je vhodná pro peší, cyklisty a in-line bruslaře, neboť má asfaltový povrch. Na trase se nachází zámek Žamberk a zámecký park s rybníky, Přírodní park Orlice a pivovar Letohradský Jelen. Cyklostezka je značena a nachází se v nadmořské výšce 361-452 m n. m. Trasa je fyzicky nenáročná a lze ji absolvovat v obou směrech. Projítí stezky trvá jednu hodinu pěšky, na kole 20 minut.

Ačkoliv stezka naplňuje parametry pivní stezky, nebude stezka považována jako pivní, neboť značení stezky není vedeno až k pivovaru Letohradský Jelen a není jako pivní stezka vedena. Autorka doporučuje zvážit vybudování pivní stezky Letohrad-Žamberk a podpořit tak místní pivovar a gastronomický cestovní ruch. Zřízení pivní stezky by znamenalo prodloužení zmíněné cyklostezky až k pivovaru, stejně tak značení a umístění panelů s logem pivní stezky. Nevyužitý potenciál kraje pro vznik pivní stezky představuje 100%, neboť zde doposud nebyla zřízena žádná pivní stezka z 14 možných.

4.5 Královehradecký kraj

V Královehradeckém kraji je možnost navštívit dvě pivní stezky, a to Krkonošskou pivní stezku a Podorlickou pivní cyklostezku.

4.5.1 Krkonošská pivní stezka

Krkonošská pivní stezka vede přes vrcholky Krkonoš až do Vrchlabí a leží v nadmořské výšce 769-1510 m n. m. Je dlouhá 22 km a má charakter naučné stezky. Spojuje pivovar Luční bouda, Friesovy boudy s pivovary Hendrych a Pivovarskou baštou ve Vrchlabí. Stezka nabízí turistovi výhledy na vrcholky Krkonoš a okolí, dále je na trase k vidění několik mohyl a památníků, například Rennerův kříž a mnoho horských chat a bud.

Krkonošská pivní stezka vznikla z iniciativy majitele Friesových bud Ing. Karla Polívky v roce 2014 a je výsledkem spolupráce místních pivovarů a Správy Krkonošského národního parku. Stezka se dá obejít pěšky za 8 h bez zastávek a za 5 hodin objet na kole či elektrokole. Časově i fyzicky patří tato stezka mezi náročné. Je obousměrá, avšak dostupná je pouze od června do září. Stezka je vyznačena turistickými značkami a je vybavena také 6 informačními panely, které poskytují údaje o místních zajímavostech, přírodě a pivovarech, a 3 cedulemi ukazující směr stezky.

Existuje několik variant jak se na stezku napojit či naopak ze stezky sejít a přizpůsobit si tak trasu vlastní fyzické kondici. V Peci pod Sněžkou i na Friesových boudách je možnost zapůjčit si jak horská kola a koloběžky tak elektrokola. Friesovy boudy a pivovar Hendrych navíc disponují adekvátním zázemím pro cyklisty a vlastní certifikát Cyklisté vítání. V Hotelu Luční bouda jsou k dispozici navíc pivní lázně.

Z hlediska propagace patří tato stezka k nejlépe propagovaným stezkám ze všech zmíněných stezek v této práci. Má vlastní webové stránky, logo i značení. Ve všech pivovarech a v informačních centrech ve Strážném, Vrchlabí, Špindlerově Mlýně a Peci pod Sněžkou jsou k dispozici také tištěné letáčky, zatím pouze v českém jazyce. Navíc byl vytvořen také videoklip, jenž představuje tuto pivní stezku a speciálně pro tento klip byla složena i průvodní píseň. Stezka je propagována rovněž na Facebooku a informují o ni také místní zpravodaje. Dále ji zmiňují například internetové stránky kudyznudy.cz, pratelepiva.cz a další. V rámci podpory návštěvnosti se již 19 let pořádají ve Vrchlabí Krkonošské pivní slavnosti a od roku 2014 funguje soutěž v získávání razítek.

Krkonošská pivní stezka splňuje stanovenou definici pivní stezky, bude proto zařazena do přehledu pivních stezek v České republice. Autorka oceňuje dobrou propagaci pivní stezky, avšak vidí prostor pro zlepšení v tom, že na těchto stránkách postrádá podrobnější informace o stezce. Například zde chybí informace o vzniku, zřizovateli a provozovateli a poskytovaných službách. Dále autorka doporučuje doplnit značení pivní stezky v terénu po celé délce pivní stezky a přidat informační tabule s pivní tematikou.

4.5.2 Podorlická pivní cyklostezka

Podorlická pivní cyklostezka tvoří 3 pivní cyklostezky, a to: pivní stezku Rychnov nad Kněžnou-pivovar Dobruška, Pivovar Rychnov nad Kněžnou-pivovar Potštejn a Pivovar Rychnov-Letovisko Studánka. Celková délka pivní stezky měří 94 km. Trasa leží v nadmořské výšce 281-440 m n. m. Projekt Podorlických pivních stezek vznikl ve spolupráci Městského Podorlického pivovaru s. r. o. a Matrix Hotels s. r. o. v roce 2013, kdy byla vybudována jako první cyklostezka Pivovar Rychnov – Letovisko Studánka. Stezky propojují města Rychnov nad Kněžnou, Vamberk, Kostelec nad Orlicí, Solnice a Dobrušku se zmíněnými pivovary. Na trase je však k vidění kromě 3 pivovarů také dům F. L. Věka, Zámek Doubleby či expozice Magdalény Dobromily Rettigové.

Stezka je vícesměrná a je v provozu neomezeně celý rok. Z časového hlediska její objetí na kole zabere 10 – 12 hodin, doporučuje se rozložit trasu na 2 dny. Fyzicky patří mezi středně těžké cyklostezky. Napojení se na stezku je možné z jakéhokoliv místa na trase. Na stezce je rozmístěno 8 informačních panelů, které představují zajímavosti o jednotlivých pivovarech a historii regionu.

Kromě exkurzí pivovarů mohou turisté z pivních produktů využít také pivních lázní v hotelu Panský dům nebo Hotelu Studánka. Ubytování se doporučuje ve středu cyklostezek, tzn. v Rychnově nad Kněžnou nebo Solnici. Hotel Studánka a dalších 6 zařízení na trase vlastní certifikaci Cyklisté vítáni a je zde možnost zapůjčení kola.

Propagace Podorlické pivní cyklostezky je stejně jako v případě Krkonošské pivní stezky na dobré úrovni, neboť má vytvořenou vlastní webovou stránku i vlastní propagační materiály včetně loga. Tyto materiály jsou k dispozici na informačních centrech v Rychnově nad Kněžnou, Vamberku, Dobrušce a okolních obcích. Stezku zmínily webové stránky novinky.cz, rozhlas.cz a je také propagována na Facebooku. Pro cyklisty je v průběhu stezky připravena soutěž o piva zdarma, a to za nasbíraná razítka či pořízené fotografie. V průběhu roku může turista navštívit několik akcí, například Loučení s létem či Vítání jara pořádané Měšťanským Podorlickým pivovarem Rychnov nad Kněžnou.

Podorlická pivní cyklostezka koresponduje s definicí pivní stezky a bude zařazena do přehledu pivních stezek v České republice. I v tomto případě autorka oceňuje dobrou úroveň propagace stezky, zejména vlastní webové stránky, které však nemají k dispozici informace o zřizovateli, počtu zastavení a dostupných službách. Autorka tedy doporučuje doplnit tyto informace i s odkazy například na půjčovny kol. Z hlediska online propagace autorka doporučuje umístit údaje o stezce také na webové stránky kudyznudy.cz a rychnovsko.cz.

Královehradecký kraj disponuje 22 pivovary, tedy nabízí možnost k vytvoření 22 pivních stezek. Doposud nabízí pouze 2 stezky a využívá potenciál z 9 %. Prostor pro vznik nových stezek v Královehradeckém kraji představuje 20 možných pivních stezek a potenciál je z 91 % nevyužit.

4.6 Kraj Vysočina

V kraji Vysočina byly zaznamenány 3 pivní stezky, a to Poutníková pivní stezka, Pivovarská cyklotrasa a Pivovarská naučná stezka v Jihlavě.

4.6.1 Pivovarská naučná stezka

Pivovarská naučná stezka prochází centram města Jihlavy, je dlouhá 2,2 km a leží v nadmořské výšce 510-526 m n. m. Je obousměrná, časově (pěšky 1 hodina) i fyzicky nenáročná a vhodná pro pěší turistiku. Provoz stezky funguje neomezeně v průběhu celého roku, avšak pokud chce turista absolvovat prohlídku 2 pivovarů na trase, je třeba brát ohled na jejich otevírací dobu. Na trase stezky je umístěno 12 zastavení, jimiž jsou sakrální stavby, bývalé pivovarské objekty a samotné pivovary. Každé zastavení je vybaveno informační cedulí, která popisuje např. pěstování chmele, původ sladu, varečné právo a další. V Jihlavě je k dispozici půjčovna kol, avšak žádné zařízení nemá certifikaci Cyklisté vítání.

S nápadem vytvoření Pivovarské naučné stezky přišel v roce 2010 sládek Pivovaru Jihlava Jaromír Kalina. Samotná stezka však byla vybudována až v roce 2013. Na její realizaci se podílelo Muzeum Vysočiny Jihlava, Pivovar Jihlava a statutární město Jihlava, které je zároveň provozovatelem.

Pivovarská naučná stezka má vytvořené logo, jež tvoří šipka se sudem. Paní Marcela Medová z Turistického informačního centra (TIC) v Jihlavě uvedla, že stezka je propagována online na webových stránkách TIC, údaje o stezce jsou dostupné také na wikipedii.org webových stránkách Jihlavských listů a na Facebooku. Formou offline propagace byl vytvořen tištěný manuál stezky o 16 stranách v české, anglické a německé jazykové mutaci. Manuál obsahuje mapu pivní stezky a popis jednotlivých zastavení. Ideální doba pro navštívení Pivovarské stezky nastává v srpnu, neboť v tomto období je možnost zúčastnit se festivalu minipivovarů Pivní pábení pořádaného v Jihlavě od roku 2010.

4.6.2 Poutníková pivní stezka

Další stezkou v kraji Vysočina je Poutníková pivní stezka dlouhá 60 km, která propojuje města Pelhřimov, Křemešník, Rynárec, Nová Cerekev a Červená Řečice. Stezka zaujímá nadmořskou výšku 453-743 m n. m. Stezka je určena jak pěším, tak cyklistům, avšak pěším turistům se doporučuje stezku rozložit do dvou dnů a cyklistům využití horského či trekového kola, neboť se na stezce nachází úseky se zhoršenou kvalitou povrchu. Trasa je vedena turistickými stezkami, cyklotrasami a málo frekventovanými silnicemi. Jiří Vacek, referent prodeje z Pivovaru Poutník a jeden z realizátorů pivní stezky, potvrdil, že stezka je v obou směrech v provozu neomezeně celý rok. Absolvování stezky zabere pěším turistům 2 dny a cyklistům 6 hodin. Časově i fyzicky patří mezi středně těžké. V celém okruhu je stezka vyznačena logem Poutníkovy pivní stezky, ovšem bez informačních panelů.

Poutníková pivní stezka vznikla v roce 2015 a jejími autory jsou Kulturní zařízení města Pelhřimova a Pivovar Poutník. Stezka spojuje zajímavosti Pelhřimovska jako je Muzeum rekordů a kuriozit, Muzeum Vysočiny v Pelhřimově či vrch Křemešník (765 m n. m.) s rozhlednou.

Na trase se nachází pouze Pivovar Poutník a 6 restauračních zařízení, v nichž probíhá soutěž o tři bedny piva Poutník. Návštěvníci, kteří absolvují celou stezku v jednom dni a v každém restauračním podniku si dají jedno pivo, čímž obdrží všechna razítka, budou zařazeni do slosování o ceny. Ubytování nabízí například poutní hotel Křemešník, Hotel Slávie či Penzion Lucerna v Pelhřimově. Žádné ze stravovacích a ubytovacích zařízení na trase cyklostezky není vlastníkem certifikace Cyklisté vítání. Na trase nejsou k dispozici ani pivní muzeum či lázně. Půjčovna kol se nachází pouze v Pelhřimově (pelhrimovsko.cz, 2016).

Na informačních centrech v Pelhřimově a okolí jsou dostupné letáčky o této pivní stezce, zatím pouze v české verzi. Stezka nemá vypracované vlastní webové stránky a podle pana Vacka se do budoucna zatím neuvažuje o jejich vytvoření. Informace o stezce poskytují webové stránky města Pelhřimova pelhrimovsko.cz, kraje Vysočiny kr-vysocina.cz a informační portál Vysočiny regionvysocina.cz. Navíc již 14 let Pivovar Poutník organizuje ve svém areálu akci POUTNÍKFest (poutnikfest.cz, 2016).

4.6.3 Pivovarská cyklostezka

Poslední nalezenou stezkou je Pivovarská cyklostezka. Ačkoliv se část cyklostezky nachází v Jihomoravském kraji, převážná část spadá do kraje Vysočina. Stezka je dlouhá 60 km, avšak je možné si ji zkrátit na 25 km či 50 km. Trasa stezky nabývá nadmořské výšky v rozmezí 240-402 m n. m. Cyklostezka začíná a končí v Oslavanech a dále prochází Čučicemi, Mohelnem, Dalešicemi a dalšími obcemi. Na trase cyklostezky se nachází rozhledna Babylon v Kramolíně, zříceniny hradu Rabštejn a hradu Levnova a přehrady Dalešice a Mohelno. Na trase je možno navštívit 2 pivovary, a sice Zámecký pivovar Oslavany a Akciový Pivovar Dalešice, a. s., kde se točil český film Postřižiny a součástí něhož je také muzeum pivovarnictví.

Pivovarskou cyklotrasu je možné absolvovat v obou směrech, neomezeně v průběhu celého roku. Limitující je pouze provozní doba pivovarů. Časová náročnost stezky odpovídá 6 hodinám na kole. Jedná se o okružní cyklostezku č. 5170, 5199, 403, 5106, 5107, 5175 se zeleným pásovým značením. Na Pivovarské cyklotrase se nachází 15 zastavení, přičemž každé zastavení je opatřeno informační tabulí. Mezi jednotlivými zastaveními se nabízí možnost přestávky na 4 odpočívadlech. Trasa cyklostezky je vhodná pro krosová a horská kola.

Kromě dvou pivovarů stezka nabízí možnost stravování v dalších 17 pohostinských zařízeních, například v restauraci Dělnický dům v Oslavanech nebo v pohostinství U Staňků v Mohelnu. Přenocovat je možno v 8 ubytovacích zařízeních od hotelů přes penziony až k ubytovnám. Certifikaci Cyklisté vítání však nevlastní žádné z uvedených zařízení. Nejbližší opravny kol se nachází ve Zbyšově a Ivančicích, což je ve vzdálenosti přibližně 6 km od Oslavan. Akciový Pivovar Dalešice, a. s. poskytuje půjčovnu kol a elektrokol.

Podle Mgr. Miloše Musila, místopředsedy Mikroregionu Ivančicko, vznikla Pivovarská cyklotrasa v roce 2006 a zřizovatelem bylo město Oslavany. V současné době je vlastníkem a správcem stezky Mikroregion Ivančicko, které zajišťuje opravu a revizi značení a informačních tabulí. Stezka zatím nemá jako jediná pivní stezka v České republice vytvořeno vlastní logo, avšak do budoucna Mikroregion Ivančicko o jeho vytvoření uvažuje. Po založení stezky v roce 2006 byly vydány letáčky pouze v českém jazyce. Ve zpracování jsou však nové letáčky, které budou vyhotoveny v lednu 2017.

Co se týče online propagace, tak stezka nemá vytvořeny vlastní webové stránky, avšak na internetu je dostupná elektronická verze letáčku z roku 2006. Stezka je zmíněna jak na stránkách města Oslavany, tak kraje Vysočina. O stezce informuje také cyklo-jizni-morava.cz, visittrebic.cz, kudyznudy.cz, nadacecez.cz, vyletnik.cz a další. Ze strany pivovarů je však stezka málo propagovaná, neboť na webových stránkách obou pivovarů není o stezce jediná zmínka. Z akcí se doporučuje navštívit Pivovarský ples v Akciovém Pivovaru Dalešice, a. s.

Všechny 3 stezky budou zařazeny do přehledu pivních stezek v České republice, neboť splňují stanovenou definici. Autorka shledává všechny stezky jako atraktivní, avšak vidí prostor pro zlepšení zejména ve vybavenosti a propagaci. Žádná stezka nemá vytvořenou vlastní webovou stránku, která by poskytovala kompletní informace o stezce. Kromě Pivovarské naučné stezky není ani jedna stezka propagována na Facebooku, v čem autorka také vidí prostor pro zlepšení. Ačkoliv zde nejsou k dispozici žádné pivní lázně ani muzeum, pokládá autorka za nejlépe vybavenou a nejkvaliteji provedenou z celého kraje Pivovarskou naučnou stezku v Jihlavě.

Autorka tedy doporučuje vytvořit stezkám webové stránky a profily na sociálních sítích, dále Poutníkovu pivní stezku vybavit informačními cedulemi, které by podávaly informace o okolí a historii vaření piva v Pelhřimově, popřípadě o rekordech a kuriozitách, jimiž je Pelhřimov proslulý. Na místě je také motivovat stravovací a ubytovací zařízení k pořízení certifikací cyklisté vítání, které by tak zvýšili úroveň kvality poskytovaných služeb pro cyklisty, vhodné zejména pro Poutníkovu pivní stezku a Pivovarskou cyklostezku.

Kraj Vysočina využívá svůj potenciál pro vznik pivních stezek ze všech krajů České republiky nejvíce. Jsou zde vytvořeny 3 pivní stezky, které splňují stanovenou definici a náležitosti pivní stezky. Celkový počet možných pivních stezek je 27, zatím kraj využívá 3 stezky, což je pouze 11,1 %. Nevyužitý potenciál kraje Vysočina proto představuje 88,9 %.

4.7 Jihočeský kraj

4.7.1 Jihočeské pivní stezky

Podle zdrojů pivní turistiky se v Jihočeském kraji nachází Jihočeské pivní stezky, které představují síť cyklostezek propojující 8 pivovarů, z toho 3 v Českých Budějovicích, další v Protivíně, Třeboni, Strakonících, Týnu nad Vltavou a v Písku. Bc. Ondřej Flemr z marketingového oddělení Jihočeské centrály cestovního ruchu potvrdil, že v roce 2004 tato společnost vytvořila projekt Jihočeských pivních stezek, který však existuje pouze ve formě studie a k vyznačení stezek nikdy nedošlo. Kruchňová (2013) ve své diplomové práci *Pivní stezky v Jihočeském kraji* uvádí jako příčiny neúspěchu projektu nevhodně zvolenou cílovou skupinu, jež tvořili studenti, firmy i senioři, tedy široce zvolená cílová skupina, pro niž se je obtížné uzpůsobit produkt na míru, neboť každá skupina má jiné preference. Dále pak zmiňuje jako nedostatek projektu nevhodně zvolený způsob distribuce, nedostatečné zapojení subjektů, slabou propagaci produktu a další.

Podle pana Flemra k realizaci projektu nedošlo také z důvodu změny strategie cestovního ruchu v roce 2010, která definuje produktové linie a jednou z nich je i gastronomie, do níž spadají pivovary a minipivovary. O pivních stezkách jako takových včetně vyznačení v terénu se zatím neuvažuje. Pro rok 2017 však Jihočeská centrála cestovního ruchu připravuje propagační materiál pro návštěvníky Jihočeského kraje, který bude mít formu turistické mapy pivovarů a minipivovarů. „Mapa bude samozřejmě obsahovat i kontaktní údaje na pivovary, informace o jejich produktech a možnostech prohlídek. Finální produkt by měl být koncem letošního roku k dispozici,“ potvrdil Bc. Ondřej Flemr.

Autorka se po zmapování všech pivovarů v Jihočeském kraji přiklání k vytvoření pivní stezky v Českých Budějovicích a blízkého okolí, na jejíž trase by se nacházelo 5 pivovarů a pivní lázně. Stezka by navíc procházela historickým centrem města a dala by se spojit s procházkou kolem místních rybníků. Celkově by byla dlouhá 13 km, což je úměrná délka pro pěší turistiku.

Fyzicky by nebyla náročná neboť nadmořská výška stezky by se pohybovala v rozmezí 380-406 m n. m. Začátek trasy by byl v Pivovaru Samson a konec na autobusové zastávce U Hvízdala. Stezka je znázorněna v Příloze 19.

Kromě pivní stezky v Českých Budějovicích autorka vidí potenciál k vytvoření pivní stezky také v Českém Krumlově, kde se nachází 2 pivovary a v Třeboni, kde sídlí pouze 1 pivovar, avšak se zde nabízí propojení s nejznámějšími rybníky České republiky - Svět a Rožmberk. Další varianta by byla trasa Třeboň-Jílovice spojující 2 pivovary. Autorka shledává 27 potenciálních pivních stezek v Jihočeském kraji, z nichž není využita ani jedna, potenciál Jihočeského kraje tedy představuje 100% příležitost pro vytvoření pivní stezky.

4.8 Středočeský kraj

4.8.1 Pivní cyklostezka Poddžbánskem

Ve Středočeském kraji internetové zdroje pivní turistiky informují o Pivní cyklostezce Poddžbánskem. Na základě rozhovoru s paní Mgr. Janou Měchurovou z oddělení cestovního ruchu Krajského úřadu Středočeského kraje byla existence pivní stezky vyvrácena. Na webových stránkách Mikroregionu Poddžbánsko jsou dostupné informace o Pivní cyklostezce Poddžbánskem, avšak Jiří Klátil, starosta obce Krupá, jež se na projektu vytvoření této stezky podílel, potvrdil, že tento projekt nebyl z velké části realizován a stezka nebyla v terénu vyznačena. Došlo pouze k návrhu stezky, zmapování a vytvoření itineráře stezky. Příčinou anulování projektu byl dle starosty obce Krupá krach Mikroregionu Poddžbánsko, způsobený nefunkční spoluprací obcí. Tato cyklostezka o délce 37 km měla procházet chmelařskými vesnicemi Hředle, Krupá, Kounov, Povlčín, Milostín a Nesuchyně.

Autorka návrh stezky vnímá jako atraktivní a přiklání se k jejímu vybudování, neboť se na trase potencionální pivní stezky kromě chmelařských obcí nachází také 2 pivovary – Poddžbánský pivovar v Mutějovicích a pivovar Krušovice a. s. Cyklostezka by také nabízela přírodní atraktivitu - Přírodní park Džbán a Křivoklátské lesy, technické a historické objekty jako jsou Železniční muzeum v Lužné, Zámek Krušovice, zříceninu hradu Džbán. Tradiční zachovalé stavby lidové architektury a několik sakrálních staveb.

V roce 2016 ve Středočeském kraji působí 44 pivovarů, což představuje potenciál ke vzniku 44 pivních stezek, avšak doposud nebyla vybudována žádná pivní stezka v tomto kraji. Potenciál pro vznik pivních stezek ve Středočeském kraji je tedy využit z 0 %. Jednou z potencionálních pivních stezek je dle autorky například pivní stezka ve Slaném, která by propojovala minipivovaru Továrna a Pivovar Antoš. Trasa stezky by mohla vést také kolem lokálních rybníků, přes bývalou přádelnu Slaný, historické centrum města, kde je možné navštívit Vlastivědné muzeum ve Slaném až na Slánskou horu (330 m n. m.). Tyto pivovary by se mohly zapojit do již existující Naučné stezky kolem Slaného, jež je dlouhá 7 km, je vyznačená, včetně informačních panelů a je vhodná pro pěší turistiky.

Další pivní cyklostezka by mohla vzniknout na trase Ohrazenice-Hostomice-Neumětely a Všeradice, na jejíž trase se nachází 3 pivovary. Autorka doporučuje vytvoření alespoň 1 stezky, včetně vyznačení, ne pouze manuálu či přehledu pivovarů, neboť nabídka pivovarů a zajímavostí středočeského kraje je pestrá. Spojení pivní tematiky s historií a pověstmi, kterými kraj oplývá, by dle autorky představoval atraktivní produkt.

4.9 Praha

4.9.1 Pražské pivní cesty

V Praze byly identifikovány Pražské pivní cesty. Na základě konzultace s panem Petrem Slepíčkou, ředitelem sektoru turistických služeb Pražského informačního centra, se v hlavním městě Praha žádná vyznačená pivní stezka nenachází. Aktuálně se v Praze nachází 33 pivovarů, 3 pivní lázně, 3 pivní muzea a expozice a škola čepování a párování piva. Značení pivních stezek by bylo podle pana Slepíčky technicky nesmyslné, protože existuje nespočet variant jak pivovary a pivní atrakce propojit. Proto byl zpracován Pražskou informační službou Pivní průvodce Prahou, který ponechává turistovi prostor vytvořit si svou vlastní stezku podle vlastních preferencí. Pivní průvodce byl v roce 2016 vydán v českém, anglickém, německém a nově ruském jazyce a je dostupný v elektronické podobě na webových stránkách doprahyzapivem.cz spravovaných Pražskou informační službou a na informačních centrech města.

Vzhledem k faktu, že je v případě Prahy na malé rozloze koncentrováno velké množství pivovarů a pivních zajímavostí, nedoporučuje autorka v tomto případě vyznačení pivních stezek. Ponciál kraje tedy nebude hodnocen. Podporu pivního cestovního ruchu v Praze však autorka shledává na vysoké úrovni.

4.10 Liberecký kraj

4.10.1 Pivní cesta okolo Českého ráje

V Libereckém kraji byla zaznamenána Pivní cesta okolo Českého ráje, která údajně spojuje 3 pivovary. Podle paní Bc. Anny Masákové z oddělení cestovního ruchu Krajského úřadu Libereckého kraje však tato stezka neexistuje a žádná další pivní stezka se v Libereckém kraji nenachází. Přehled pivovarů, jež poslala paní Masáková, není aktuální, neboť zobrazuje pouze 7 pivovarů, kdežto v současnosti již v Libereckém kraji působí 12 pivovarů, z toho 9 minipivovarů a 3 průmyslové pivovary. Nutno podotknout, že v tomto přehledu jsou také zahrnuty 4 pivovary mimo Liberecký kraj, které administrativně spadají do Středočeského kraje a Královehradeckého kraje. Autorka proto doporučuje tento přehled aktualizovat a jasně vyznačit, které pivovary spadají do tohoto kraje a které nikoliv.

Vezme-li se v úvahu rozmístění pivovarů, jak je znázorněno v Příloze 20, má Liberecký kraj potenciál vytvořit minimálně 3 pivní stezky. Autorka se přiklání k možnosti založení pivní stezky Skalice u České Lípy-Cvikov, Liberec-Frýdlant a Liberecké pivní magistrály. Tyto stezky by byly následně vyznačeny a vybaveny informačními cedulemi s logem a odpočívadly, popřípadě by byl upraven povrch stezek, aby byl dostupný i pro cyklisty. Nově vytvořené stezky by propojovaly jednotlivé pivovary s místními atraktivitami, popřípadě s již existujícími naučnými stezkami.

Autorka dále navrhuje vytvoření pivních produktových balíčků, stejně jako v případě Pivní stezky Beskydami, které by zahrnovaly zejména transfery mezi pivovary a slevy na ubytování a degustaci či exkurzi do vybraných pivovarů. Z 12 možných pivních stezek, zatím v Libereckém kraji neexistuje žádná. Potenciál kraje k vytvoření pivní stezky tedy činí 100 %.

4.11 Ústecký kraj

4.11.1 Chmelová cyklostezka Ohře

V Ústeckém kraji se zdroje zmiňují o Chmelové cyklostezce Ohře, avšak po konzultaci s panem Pavlem Grundem z odboru regionálního rozvoje Krajského úřadu Ústeckého kraje stezka pod tímto názvem neexistuje. Avšak bývalý starosta Žatce Mgr. Erich Knoblauch a starosta Litoměřic Mgr. Ladislav Chlupáč v roce 2010 navrhli vytvořit cyklostezku z Žatce do Litoměřic, která by spojovala Stánek českého vinařství v Litoměřicích s Chrámem chmele a piva v Žatci a s dalšími 10 lokálními pivovary. Podle paní Novotné Pokorné, ředitelky Destinační agentury Dolní Poohří, o. p. s. je stav projektu propojení Žatec-Litoměřice ve fázi zpracování projektové dokumentace. Se samotnou realizací počítá až v roce 2018 nebo 2019.

4.11.2 Chmelovelo

Z Žatce do Vikletic a k Nechranické přehradě vede cyklostezka Chmelovelo dlouhá 22 km. Nadmořská výška trasy se pohybuje v rozmezí 209-287 m n. m. Stezka je obousměrná a dostupná neomezeně celý rok. Časově (2 – 3 hod.) i fyzicky patří mezi nenáročné trasy. Cyklostezka je vyznačena 15 cedulemi s logem Chmelovelo, nicméně v průběhu stezky nejsou k dispozici žádné informační panely.

Autorem stezky je pan Vladimír Valeš, ředitel Chmelařského muzea v Žatci, který datuje vznik stezky do roku 2005. Podle něj projekt momentálně chátrá, neboť po realizaci stezky se o provoz cyklotrasy nikdo nestaral. Jako důvod úpadku projektu označuje nezájem obcí a měst o údržbu a další rozvoj stezky.

Na stezce je možné navštívit 2 pivovary, pivní lázně a Chrám chmele a piva v Žatci, který patří k největším expozicím svého druhu na světě. V Žatci se nenachází žádná půjčovna kol, avšak je zde zařízení s certifikací Cyklisté vítání, poskytující adekvátní služby pro cyklisty, a tím je restaurace a pivovar U Orloje. Ubytování se nabízí například v Hotelu Zlatý Lev nebo Černý Orel v Žatci.

Stezka nemá a nikdy neměla vyhotoveny propagační materiály a informace o stezce jsou obtížně dohledatelné a kromě webových stránek chmelobrana.cz, chrampiva.cz a cykloohre.cz není nikde zmíněna. Ani informační centra, dokonce ani Destinační agentura Dolní Poohří, o. p. s. nemají k dispozici údaje o této stezce. Jediný, kdo má podíl na udržení povědomí o cyklotrase, je pan Zdeněk Tarant z občanského sdružení Chmelobrana, který organizuje již 9 let za sebou cyklo akci s názvem Chmelovelovíkend.

Cyklostezka Chmelovelo splňuje definici pivní stezky a bude zařazena do přehledu pivních stezek v České republice. Jak z hlediska vybavení, tak propagace a dostupnosti informací autorka považuje úroveň této stezky ve srovnání s ostatními stezkami za nejnižší. Doporučuje prodloužit cyklostezku Chmelovelo až do Litoměřic. V první řadě však stanovit provozovatele této stezky, který by se postaral o obnovu a následně údržbu a další rozvoj stezky, aby znova nenastala situace úpadku projektu.

Podle autorky je pivní turistika v Ústeckém kraji málo podporovaná a potenciál, jež kraj nabízí, není plně využit. Potenciál pro vznik pivních stezek v Ústeckém kraji představuje 26 možných stezek, zatím je vytvořena pouze 1 pivní stezka, do níž jsou zapojeny 2 pivovary. Tedy zatím existuje 1 stezka z 26 možných, čili potenciál představuje 96,2 % příležitost pro vznik nových stezek v Ústeckém kraji.

4.12 Plzeňský kraj

4.12.1 Pivní stezky Plzeňským krajem

V Plzeňském kraji byly identifikovány Pivní stezky Plzeňským krajem, avšak pan Bc. Filip Beránek, DiS. z oddělení cestovního ruchu Krajského úřadu Plzeňského kraje poznamenal, že se nejedná o vyznačené stezky. Plzeňský kraj však vydal v rámci projektu „Do Plzeňského kraje za přírodou, tradicemi a gastronomií“ průvodce a mapu Pivní stezky Plzeňským krajem. Jedná se o tipy na výlety spojené s návštěvou lokálních pivovarů. Publikace vyšla v roce 2013 a doposud nebyla aktualizována. Tento průvodce nastiňuje 6 variant stezek spojujících pivovary s lokálními zajímavostmi.

Nutno podotknout, že v tomto průvodci je zahrnuto pouze 14 pivovarů z celkových 34, je tedy neúplný. Je k dispozici v informačních centrech, v daných pivovarech a na internetu v elektronické podobě. Mapa i průvodce vyšly také v německém, anglickém, ruském a holandském jazyce. Pivní stezky nabízí Plzeňský kraj online v rámci turistického portálu turisturaj.cz, který spravuje. V rámci pivní turistiky je možné navštívit v Plzeňském kraji pivní akce, jako jsou PivniFest v centru města Plzeň, pořádaný od roku 2013 vždy v květnu, Pilsner fest aneb svátek piva Pilsner Urquell.

Dle autorky není plně využit potenciál pivní turistiky, jaký Plzeňský kraj nabízí, neboť není zrealizována žádná pivní stezka z 34 možných, tzn. potenciál kraje představuje 100 %. Propagace pivovarů je v Plzeňském kraji na nižší úrovni než v Praze, není vytvořena žádná internetová stránka odkazující na pivní turismus, jak je tomu v případě Prahy. Navíc by se dala pivní turistika propojit i se zdejšími lihovary například Stock Plzeň - Božkov. Autorka dále doporučuje aktualizovat průvodce a vytvořit stručný přehled pivovarů, pivních muzeí a lázní a zapojit do projektu také místní lihovary, a tím podpořit nejen pivní turismus, ale i celkový nápojový turismus v Plzeňském kraji.

5 PŘEHLED A SROVNÁNÍ PIVNÍCH STEZEK

Z celkových 20 autorkou identifikovaných pivních stezek ve 12 krajích České republiky splnilo autorkou stanovenou definici 11 stezek v 5 krajích, které zobrazuje následující tabulka. Ostatní výše zmíněné pivní stezky či cyklostezky nebyly do přehledu zařazeny, neboť po ověření a konzultaci u příslušných orgánů byla jejich existence vyvrácena nebo nesplnily autorkou stanovenou definici.

Tab. 4 Přehled pivních stezek v České republice z hlediska lokace

Název stezky	Kraj	Trasa
Beskydy Radegast CykloTrack	Moravskoslezský	Nošovice-Žermanice-Těrlicko
Slezsko Radegast CykloTrack	Moravskoslezský	Studénka-Klimkovice-Velká Polom
Trojmezí Radegast CykloTrack	Moravskoslezský	Oldřichovice-Jablunkov-Hrčava
Opava Radegast CykloTrack	Moravskoslezský	Opava-Hradec nad Moravicí-Kravaře
Pivní stezka Petra Bezruče	Jihomoravský	Brno-Řečkovice-Černá Hora
Krkonošská pivní stezka	Královehradecký	Luční Bouda-Vrchlabí
Podorlická pivní cyklostezka	Královehradecký	Rychnov nad Kněžnou-Dobruška
Poutníková pivní stezka	Vysočina	Pelhřimovsko
Pivovarská naučná stezka	Vysočina	Centrum města Jihlavy
Pivovarská cyklostezka	Vysočina	Oslavany-Dalešice
Chmelovelo	Ústecký	Nechanice-Žatec

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy pivních stezek v České republice

Největší nabídku pivních stezek poskytuje Moravskoslezský kraj, ve kterém jsou vybudovány 4 pivní stezky a kraj Vysočina, v němž se nachází 3 pivní stezky. Pivní stezka Beskydami, Pivovarská stezka Chrudim-Medlešice, Jihočeské pivní stezky, Pivní cyklostezka Poddžbánskem, Pražské pivní stezky, Pivní stezka okolo Českého ráje, Chmelová cyklostezka Ohře a Pivní stezky Plzeňským krajem, tedy 8 původně identifikovaných stezek neprošlo verifikací a jejich existence byla ze strany příslušných orgánů vyvrácena.

Jihočeské pivní stezky v Jihočeském kraji a Pivní cyklostezka Poddžbánskem ve Středočeském kraji byly v rámci zpracovaných projektů skutečně navrženy, avšak oba projekty skončily neúspěchem a k vyznačení stezek v terénu nedošlo. V případě Pražských pivních stezek, Pivních stezek Plzeňským krajem a Pivní stezky Beskydami se jedná pouze o zpracované přehledy pivovarů, které jsou tímto způsobem propagovány jako tipy na výlety, fyzicky stezky nebyly vyznačeny. Existenci Pivní stezky okolo Českého ráje a Chmelové cyklostezky Ohře příslušné orgány vyloučily. Co se týče Pivovarské stezky Chrudim-Medlešice, tak pod tímto názvem žádná stezka neexistuje, ovšem cyklostezka Chrudim-Medlešice byla vybudována, ale jako pivní stezku ji nelze považovat, neboť slouží jako dopravní uzel pro občany.

Zřizovatelem pivních stezek je ve většině případů místní pivovar ve spolupráci s obcemi či kulturním zařízením. V případě Pivovarské cyklostezky bylo hlavním zřizovatelem město, nikoli pivovary. Cyklostezku Chmelovelo zase inicioval především pan Vladimír Valeš, ředitel Chmelařského muzea v Žatci a člen Komise pro kulturu a cestovní ruch Městského úřadu Žatec, a vytvořil prostor pro meziobecní spolupráci, jež vedla ke vzniku této stezky.

Všechny ověřené pivní stezky jsou vybaveny turistickou značkou a lze je absolvovat obousměrně, přičemž 7 stezek tvoří okružní trasu a 5 stezek je přímočarých. Vyjma Krkonošské pivní stezky, která je přístupná pouze v letní sezóně od června do září, je zbylých 11 stezek v provozu neomezeně celý rok. Veškeré pivní stezky jsou vhodné jak pro pěší, tak pro cyklisty a mají charakter naučných stezek. Pivní stezky jsou dobře dopravně dostupné a každá stezka nabízí více variant napojení se na trasu či možnost zkrácení trasy. Ostatní vybrané parametry se již pro jednotlivé stezky liší, a proto jsou zobrazeny v následující tabulce.

Tab. 5 Přehled vybraných parametrů pivních stezek

Zkrácený název stezky	Délka v km	Nadmořská výška v m.n.m.	Rok zřízení	Časová náročnost v hod.	Počet panelů	Počet pivovarů
Beskydy RC	54	260-500	2002	6	7	3
Slezsko RC	89	215-374	2003	10-12	13	1
Trojmezí RC	75	310-894	2004	8-10	8	3
Opava RC	88	231-506	2005	10-12	12	3
PS Petra Bezruče	28	250-561	2004	3-6	0	1
Krkonošská PS	22	769-1510	2014	5-8	6	4
Podorlická PCS	94	281-440	2013	10-12	8	3
Poutníkova PS	60	453-743	2015	6	0	1
Pivovarská NS	2,2	510-526	2013	1	12	2
Pivovarská CS	60	240-402	2006	6	15	2
Chmelovelo	22	209-287	2005	2-3	0	2

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy pivních stezek v České republice

Z přehledu je patrné, že nejdelší pivní stezkou je Podorlická pivní cyklostezka dlouhá 94 km náležející do Královehradeckého kraje. Společně s pivními cyklostezkami Slezsko RC a Opava RC, je Podorlická pivní stezka časově nejnáročnější, neboť absolvování stezky na kole trvá 10 až 12 hodin.

Nejkratší pivní stezkou v České republice je Pivovarská naučná stezka v Jihlavě. Nejvýše položená stezka je Krkonošská pivní stezka v Královehradeckém kraji, která je zároveň fyzicky nejnáročnější. Oproti tomu nejnižší situovaná pivní stezka je Chmelovelo v Ústeckém kraji. Z hlediska obtížnosti patří Pivovarská naučná stezka k nejllehčím pivním stezkám v České republice.

V roce 2002 vznikla cyklostezka Beskydy Radegast CykloTrack, což z ní činí nejstarší pivní cyklostezku v ČR. Naopak nejpozději byla zřízena Poutníková pivní stezka, a to v roce 2015. Nejvíce informačních panelů je rozmístěno na Pivovarské cyklostezce, kdežto Pivní stezka Petra Bezruče, Pivovarská cyklotrasa a Chmelovelo nemají žádné informační panely.

Krkonošská pivní stezka nabízí nejvíce pivovarů. Mezi pivní stezky, na jejichž trase se nachází pouze 1 pivovar, patří Slezsko RC, Pivní stezka Petra Bezruče a Poutníková pivní stezka. Celkový počet pivovarů zapojených do pivních stezek je 25, jejichž výčet je uveden v Příloze 14. Pro zhodnocení úrovně propagace a podpory návštěvnosti byla vypracována Tab. 6.

Tab. 6 Přehled propagačních nástrojů a turistických lákadel pivních stezek

Zkrácený název stezky	Logo	Tištěný materiál	Ostatní produkty PT	Webové stránky	Razítko	Soutěž
Beskydy RC	Ano	Neaktualizován ²	-	Již ne ³	Ano	Již ne ⁴
Slezsko RC	Ano	Neaktualizován	lázně	Již ne	Ano	Již ne
Trojmezí RC	Ano	Neaktualizován	lázně	Již ne	Ano	Již ne
Opava RC	Ano	Neaktualizován	muzeum	Již ne	Ano	Již ne
PS Petra Bezruče	Ano	Ne	lázně, muzeum	Ne	Ano	Ne
Krkonošská PS	Ano	Ano	lázně	Ano	Ano	Ano
Podorlická PCS	Ano	Ano	lázně	Ano	Ano	Ano
Poutníková PS	Ano	Ano	-	Ne	Ano	Ano
Pivovarská NS	Ano	Ano	-	Ne	Ano	Ne
Pivovarská CS	Ne	Ano	muzeum	Ne	Ano	Ne
Chmelovelo	Ano	Ne	lázně, muzeum	Ne	Ano	Ne

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy pivních stezek v České republice

Kromě stezky Slezsko Radegast CykloTrack se lze na všech pivních stezkách v průběhu roku účastnit nějaké pivní akce, stejně tak je možno na všech stezkách po předchozí domluvě absolvovat exkurzi pivovaru s degustací piva.

Vyjma Pivovarské cyklotrasy mají všechny stezky vytvořeno logo. Tištěný propagační materiál má k dispozici pouze 5 z 11 pivních stezek, a to Krkonošská pivní stezka, Podorlická pivní cyklostezka, Poutníková pivní stezka, Pivovarská naučná stezka a Pivovarská cyklostezka. Zbýlých 6 pivních stezek nedisponuje žádným tištěným propagačním materiálem.

²Pro všechny 4 pivní cyklostezky Radegast CykloTrack byly vytvořeny mapy, avšak od roku 2009 nebyly tyto materiály aktualizovány a na IC již nejsou k dispozici. Zdroj: Ing. Jan Gemela, jeden z autorů cyklostezek RC.

³Dříve fungovala stránka o těchto stezkách www.cyklostezky.radegast.cz, která je v současnosti nedostupná.

⁴Když byl projekt RC stezek aktuální, pořádal Pilsner Urquell soutěž Jedeme na birell, poslední ročník se však uskutečnil v roce 2009. Zdroj: <http://www.cyklistikakrnov.com>

Vlastní webové stránky mají vytvořeny pouze Podorlická pivní stezka a Krkonošská pivní stezka, která má jako jediná stezka natočeno také vlastní video, pro které byla složena i originální píseň. Obě stezky jsou společně s Pivovarskou naučnou stezkou v Jihlavě propagovány na sociálních sítích. Turistické razítko lze obdržet na všech trasách pivních stezek.

Téměř všechny pivní stezky nabízejí kromě exkruze do pivovarů další produkty pivní turistiky, výjimkou jsou pouze Poutníková pivní stezka, Pivovarská naučná stezka v Jihlavě a Beskydy Radegast CykloTrack. Pivní lázně a zároveň muzeum s pivní tematikou lze navštívit na Pivní stezce Petra Bezruče a stezce Chmelovelo. Pivní muzeum se nachází na stezce Opava Radegast CykloTrack a Pivovarské cyklostezce, zatímco samotné pivní lázně poskytují pivní cyklostezky Slezsko a Trojmezí Radegast CykloTrack, Krkonošská pivní stezka a Podorlická pivní cyklostezka. Seznam jednotlivých lázní a muzeí je uveden v Příloze 15.

Pro podporu návštěvnosti pivní stezky pořádají 3 stezky soutěže v získávání razítek v jednotlivých pivovarech a restauračních zařízeních. Jsou to Poutníková pivní stezka, Krkonošská pivní stezka a Podorlická pivní cyklostezka. Za celkově nejlépe propagovanou pivní stezku autorka považuje Krkonošskou pivní stezku a Podorlickou pivní stezku, neboť mají vlastní webové stránky a profil na Facebooku, mají vyhotovena loga a tištěné propagační materiály, které jsou dostupné také v elektronické podobě. Téměř všechny informace o stezkách jsou dohledatelné a obě stezky organizují soutěže pro návštěvníky stezky. Přece jenom Krkonošskou pivní stezku vnímá autorka z hlediska propagace kvalitněji, a to díky propagačnímu videu na youtube.com s vlastní originální písní.

Na trase každé pivní stezky se nachází informační centrum a na 7 pivních stezkách poskytuje minimálně jedno stravovací zařízení certifikované zázemí pro cyklisty Cyklisté vítáni. Tato certifikace není zřízena v zařízeních na Poutníkově pivní stezce, Pivovarské cyklostezce, Pivovarské naučné stezce a Opava Radegast CykloTrack. Téměř všechny stezky mají na trase k dispozici půjčovnu kol, vyjma Pivní stezky Petra Bezruče, Beskydy Radegast CykloTrack a Chmelovelo. Nejlepší úroveň služeb poskytuje dle autorky opět Krkonošská pivní stezka, neboť se na její trase nachází nejvíce pivovarů a půjčoven kol a po Podorlické pivní cyklostezce také nejvíce zařízení s certifikací Cyklisté vítáni. Podrobnější přehled služeb je znázorněn v Příloze 13.

6 SHRNUTÍ

Celková délka všech pivních stezek je 588,2 km. Podle Mgr. Karla Markvarta z Rady značení Klubu českých turistů je v ČR v roce 2016 evidováno 42 078 značených peších tras a 36 464 km cyklotras, dohromady tedy 78 542 km. Síť pivních stezek tvoří pouze 0,74 % z celkových značených tras v ČR. Většina stezek je vhodná jak pro pěší tak pro cyklisty, avšak Pivovarská naučná stezka je vhodná spíše pro pěší túru, neboť je krátká a vede přes centrum města, kde se nachází také pěší zóna a distance mezi jednotlivými zastaveními jsou tak krátké, že by se jízda na kole nevyplatila. Naopak stezky Radegast CykloTrack a Podorlická pivní cyklostezka jsou vhodnější spíše pro cykloturistiku, neboť jsou na trasách velké vzdálenosti mezi zastávkami. Všechny stezky vedou podobným prostředím, kde se střídá město se zvlněnou krajinou a lesy. Výjimkou je však Krkonošská pivní stezka, která vede po vrcholcích hor a Pivovarská naučná stezka, která naopak vede skrz centrum města. Mapy všech pivních stezek znázorňuje Příloha 23-27.

Pivní stezka nejvyšší kvality v České republice z analyzovaných stezek je podle autorky Krkonošská pivní stezka, neboť splňuje téměř všechny náležitosti pivní stezky, které byly stanoveny v metodice. Kromě toho, že se jedná o stezku s nejlepší propagací a vybaveností z hlediska služeb, je to také stezka nejatraktivnější, neboť nabízí unikátní nabídku piv. Její originalita tkví především v umístění na vrcholcích hor Krkonoš, jež z ní činí nejvýše položenou pivní stezku v ČR. Ovšem i v případě Krkonošské pivní stezky existuje stále prostor pro zlepšení, zejména co se transparentnosti informací a kvality informačních panelů týče. Zatím se v České republice nenachází pivní stezka, která by dokonale naplňovala všechna kritéria a parametry. Stezka nejnižší kvality je podle autorky stezka Chmelovelo v Ústeckém kraji.

Potenciál jednotlivých krajů pro vytvoření pivních stezek autorka nastínila vyčíslením již zrealizovaných stezek z celkově možných pivních stezek v kraji (viz Příloha 16) a navržením nových pivních stezek (viz Příloha 17). Celkově bylo navrženo 14 zcela nových pivních stezek a dalších 5 již existujících stezek bylo autorkou doporučeno k přetvoření na pivní stezky. Vyjma Prahy, kde se vytvoření pivních stezek nedoporučuje, byl v každé posuzovaném kraji nalezen prostor pro vytvoření pivní stezky.

Z celkových 378 pivovarů je do pivních stezek zapojeno pouze 25 pivovarů, z nichž 5 průmyslových a 20 minipivovarů, což je zhruba 7 % z celkového počtu. Jelikož ke vzniku pivní stezky dle stanovené definice stačí spojení 1 pivovaru s místními zajímavostmi, nabízí ČR potenciál vzniku 378 pivních stezek. Tato práce zaznamenala 11 pivních stezek, což jsou pouze 3 %. Česká republika má tedy z 97 % nevyužitý potenciál pro vznik pivních stezek. Podle autorky se Česká republika nachází právě na začátku rozvoje pivních stezek.

7 ZÁVĚR

V posledních letech počet pivovarů v České republice roste strměji, přičemž vznikají především minipivovary a restaurační pivovary. Český pivní trh je téměř nasycen a konkurence je velká. Z toho důvodu je pro vstup a udržení se na pivním trhu nezbytné nabízet více než „jen pivo“. Tím se myslí sledovat zájmy cílové skupiny, přizpůsobovat se novým trendům, hledat inovativní způsoby proniknutí na trh a rozšiřovat nabídku o nové originální produkty. Proto množství pivovarů expanduje do jiných odvětví, především do gastronomie a cestovního ruchu. Tato integrace se projevuje například zřizováním restauračních zařízení, budováním muzeí a pivovarských expozic, provozováním vlastních podnikových prodejen, zřizováním pivních lázní, nabídkou dárkových pivovarských kurzů, ale také spoluprací s dalšími subjekty. Výstupem pak jsou atraktivní produkty pivní turistiky, mezi něž patří mimo jiné také pivní stezky.

Vzrůstající zájem o nové gastronomické zážitky, význam piva v České republice, dynamický růst počtu pivovarů a minipivovarů v zemi, zvyšující se konkurence na trhu s pivem a lokální patriotismus jsou faktory vytvářející příležitost pro vznik nových pivních produktů, včetně pivních stezek.

První projekty vybudování pivních stezek vznikaly v letech 2002–2006, většina však skončila neúspěchem zejména z důvodu stagnace zřizovatele či špatně zvoleného marketingového mixu. Po téměř desetileté pauze se však objevují nové pivní stezky, které již mají lepší kvalitu provedení a jsou plně funkční. Od roku 2012 vzrostl výrazně počet minipivovarů a od roku 2013 přibyly další 4 stezky. Tyto jevy by spolu mohly souviset neboť s přibýváním pivovarů docházelo k ostřejšímu konkurenčnímu boji a jedním z východisek podle autorky byla spolupráce pivovarů, jež dala za vznik novým projektům jako jsou pivní stezky. Ovšem k bezprostřednímu potvrzení této informace není zatím k dispozici dostatek dat. Pivní stezky v České republice se nachází teprve v počátcích svého rozvoje, po prvních pokusech se formují nové a kvalitnější stezky, avšak podoba tohoto produktu ještě stále nedosahuje nejvyšší kvality.

Existující pivní stezky dosahují různých úrovní kvality, avšak každá stezka vytváří prostor pro zlepšení. Nedostatky stezek lze pozorovat jak ve vybavenosti, tak propagaci a úrovni poskytovaných služeb. Z hlediska vybavenosti se jedná o absenci informačních panelů, neobnovené značení, chybějící odpočinková místa s příslušenstvím (lavičky, odpadkové koše, stojany na kola, přístřešky) a o nekvalitní povrch pro cyklistiku. Co se týče propagace, tak stezkám obecně chybí zejména tištěné materiály, vlastní webové stránky, soutěže, videa, články v místních periodících a sdílení informací turistickými portály a informačními centry. Všechny tyto nástroje využívá pouze jedna stezka, obecně je tedy propagační úroveň pivních stezek České republiky na nízké úrovni.

Všechny stezky nabízejí základní turistické služby (stravovací a ubytovací zařízení, informační centra). Zkoumány však byly navíc speciální služby související s pivní turistikou či cykloturistikou, a to certifikace, půjčovny kol a ostatní pivní produkty, tedy pivní lázně a muzea. Na každé stezce je alespoň jedna z těchto přidaných služeb k dispozici, nicméně ani jedna stezka nenabízí všechny. Úroveň poskytovaných služeb tedy také nedosahuje nejvyšší úrovně.

Autorka poukazuje také na špatnou kvalitu distribuce, transparentnosti a relevantnosti informací a absenci a nedůvěryhodnost zdrojů informací o pivních stezkách a pivní turistice vůbec. V české literatuře není pojem pivní stezka definován. Existující zdroje informující o pivní turistice mají podobu spíše průvodců, přehledů pivovarů a tipů na výlety. Odborná literatura komplexně popisující pivní turistiku v České republice, jež poskytuje ověřená data, nebyla doposud vydána. Důvodem je, že pivní turismus je nový druh cestovního ruchu, který je v počátcích a teprve se začíná formovat a ucelovat do podoby ať už pivních stezek, zájezdů s pivní tematickou či festivalů. V průzkumné fázi této práce autorka rovněž zaznamenala, že internetové portály pivní turistiky obsahují nedůvěryhodné, neověřené, ale hlavně nepřesné a nepravdivé údaje o pivních stezkách, které by bylo potřeba aktualizovat.

Celkově autorka hodnotí úroveň kvality pivních stezek v České republice jako nízkou, neboť je tento produkt nový a stále vytváří široký prostor pro zlepšení. Na místě je dle autorky zejména stanovení zastřešující organizace gastroturismu, potažmo pivního turismu po vzoru Czech Special, která by primárně stanovila standardy kvality pivních stezek a spravovala registr těchto stezek. Česká republika disponuje velkým množstvím pivovarů, historických, kulturních i přírodních atraktivit, z toho plyne, že příležitostí k vybudování stezek existuje celá řada, jak bylo v práci naznačeno. Tento potenciál však není dostatečně využit.

Důvody vedoucí k založení pivních stezek jsou přínosy těchto stezek, jimiž jsou nové podnikatelské příležitosti, podpora malých a středních podniků, zatraktivnění méně známých turistických oblastí, vyšší odbyt lokálních produktů, strategická partnerství, šetrnost k životnímu prostředí, podpora udržitelného rozvoje a další. Úskalím pro pivní stezky, respektive pivní cyklostezky, je aktuální legislativa zakazující cyklistům požití alkoholu při jízdě na kole, jež by mohla ohrozit návštěvnost pivních cyklostezek.

V současnosti některé kraje zpracovávají přehledy pivovarů a minipivovarů do podoby map a průvodců, které společně s místními atraktivitami nabízí jako tipy na výlety. Autorka tento počíná chápe jako první krok k založení pivní stezky. Do budoucna očekává, že růst počtu nových pivovarů se bude z důvodu nasycenosti trhu zpomalovat a pivovary, jež nebudou rozšiřovat nabídku poskytovaných služeb a inovovat své produkty, zaniknou kvůli velké konkurenci. Zatímco vznik a rozšíření nových pivních produktů tzv. „boom“ teprve nastane.

8 POUŽITÉ ZDROJE

8.1 Literatura

BASAŘOVÁ, G., HLAVÁČEK, I., BASAŘ, P., HLAVÁČEK, J. (2011): *České pivo*. 3. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 320 s. ISBN 978-80-87109-25-0.

BONIFACE, P. (2001): *Dynamic Tourism: Journeying with Change*. Toronto: Channel View Publications, 200 s. ISBN 978-1873150283.

BONIFACE, P. (2003): *Tasting tourism: travelling for food and drink*. Hampshire: Ashgate Publishing, Ltd. Hampshire, 176 s. ISBN 0 7546 3514 7.

BUREŠOVÁ, P., PAVLOUŠEK, P. (2015): *Vše, co byste měli vědět o víně...a nemáte se koho zeptat*. Praha: Grada Publishing a.s., 144 s., ISBN 978-80-247-4351-6.

CUPÁKOVÁ, M. (2014): *Atraktivita odvětví pivovarnictví v ČR*. Diplomová práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 142 s.

ČAPKOVÁ, V., POTĚŠIL, V., JANÍK, P. (1999): *Restaurační minipivovary v České republice: Restaurant microbreweries in the Czech Republic*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, 80 s. ISBN 80-902-6580-4.

EVERRET, S. (2016): *Food and Drink Tourism: Principles and Practice*. Londýn: SAGE Publications Ltd, 464 s., ISBN 978-1-4462-6772-1.

FORET, M. (2013): *Cestovní ruch v regionálním rozvoji*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 137 s., ISBN 978-80-7375-739-7.

FORET, M. (2012): *Marketing pro začátečníky*. 3. vyd. Brno: Edika, 160 s., ISBN 978-80-226-0006-0.

FRANTÍK, F. (2013): *Pivovarský kalendář 2013*. Praha: VÚPS, 2012, 365 s. ISBN 978-80-86576-56-5.

GOELDNER, R., CH., RICHIE, B., R., J. (2014): *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: Bizbooks, 545 s., ISBN 978-80-251-2595-3.

HALL, C. M., MITCHELL, R. (2005) *Gastronomic tourism, Comparing food and wine tourism experiences v Niche Tourism, Contemporary Issues, Trends and Cases*. Oxford: Elsevier. ISBN 0 7506 6133 X.

HALL, C. M., SHARPLES, L. (2003) *Food Tourism Around the World: development, management, and markets*. Londýn: Elsevier/Butterworth – Heinemann, 373 s., ISBN 0750 65466 X.

HALL, C. M., SHARPLES, L. (2008): *Food and Wine Festivals and Events Around the World: Development, Management and Markets*. Londýn: Elsevier/Butterworth-Heinemann, 351 s., ISBN 978-0-7506-8380-7.

- HESKOVÁ, M. (2006): *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 223 s., ISBN 80-7168-948-3.
- HIRŠ, P. (2012): *Atraktivita odvětví pivovarnictví*. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 67 s.
- HJALAGER, A. M., RICHARDS, G. (2002): *Tourism and Gastronomy*. Routledge, 238 s., ISBN-10: 0415273811
- CHLÁDEK, L. (2007): *Pivovarnictví*. Praha: Grada Publishing, a. s., 208 s., ISBN 978-80-247-1616-9.
- IRMIŠOVÁ, Š. (2011): *Naučné stezky v cestovním ruchu Třeboňska*. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 112 s.
- JOLLIFFE, L. (2007): *Tea and Tourism: Tourists, Traditions and Transformations*. Londýn: Channel View Publications, 280 s., ISBN 978-1845410575.
- KONEČNÝ, O. (2013): *Agroturistika a venkovská turistika: Venkovský cestovní ruch v České republice*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 136 s., ISBN 978-80-7375-738-0.
- KOTÍKOVÁ, H. (2013): *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing, a. s., 207 s., ISBN 978-80-247-4603-6.
- KRUCHŇOVÁ (2013): *Pivní stezky v Jihočeském kraji*. Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 95 s.
- LEPKOVÁ, H. (2012): *Pivní turistika v České republice*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 87 s.
- MCGOVERN, P.E. (2009): *Uncorking the Past: The Quest for Wine, Beer, and the Other Alcoholic Beverages*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 352 s., ISBN 9780520253797.
- MORRISON, A. M. (1995): *Marketing pohostinství a cestovního ruchu*. Praha: Victoria Publishing, 523 s., ISBN 978-80-85605-90-7.
- PALÁTKOVÁ, M., ZICHOVÁ, J. (2014): *Ekonomika turismu: Turismus České republiky, 2. aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing, a. s., 262 s., ISBN 978-80-247-3643-3.
- PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. (2012): *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde, 768 s., ISBN 978-80-7201-880-2.
- POJMANOVÁ, K. (2007): *Restaurační minipivovary a rodinné pivovary v podmínkách České republiky*. Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 77 s.
- ROTHACHER, A. (2004): *Corporate Cultures and Global Brands*. USA: World Scientific Publishing Co. ISBN 978-981-256-305-7.

RYGLOVÁ, K. (2009): *Cestovní ruch: Soubor studijních materiálů*. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 187 s., ISBN 978-80-7418-28-6.

STŘÍBRNÁ, M. (2015): *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi press., 52 s., ISBN 978-80-8672-671-7.

ŠABÍK, D. (2011): Minipivovary dělají stejné řemeslo jako ty velké. In: *Kvasný průmysl: odborný časopis pro výrobu nápojů a biochemické technologie*. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský ve spolup. se Sahn, s. r. o., 57 (10).

VYSTOUPIL, J. a kol. (2006): *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita., 134 s. ISBN 80-210-4167-6.

WOLF, E. (2006): *Culinary Tourism: The Hidden Harvest*. Dubuque: Kendall/Hunt Publishing Company, 70 s., ISBN 978-07-5752-677-0.

8.2 Internetové zdroje

ALTOVÁ, M., MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2010): *Situační a výhledová zpráva Chmel, pivo* [online]. [cit. 2016-04-24]. ISBN 978-80-7084-901-9.

Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/roslinne-komodity/chmel/situacni-a-vyhledove-zpravy/>

ALTOVÁ, M., MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2011): *Situační a výhledová zpráva Chmel, pivo* [online]. [cit. 2016-04-24]. ISBN 978-80-7084-983-5.

Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/roslinne-komodity/chmel/situacni-a-vyhledove-zpravy/>

ALTOVÁ, M., MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2012): *Situační a výhledová zpráva Chmel, pivo* [online]. [cit. 2016-04-24]. ISBN 978-80-7434-047-5.

Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/roslinne-komodity/chmel/situacni-a-vyhledove-zpravy/>

CYKLISTÉ VÍTÁNI [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.cyklistevitani.cz/uvod.aspx>

CYKLISTICKÝ PORTÁL CYKLOTOULKY [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.cyklotoulky.cz/>

CYKLISTIKA BESKYDY [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: http://cyklistika.beskydy.cz/Content/clanek_temata.aspx?clanekid=18018&abstraktid=33;10224;10223;8996;10251

CYKLO JIŽNÍ MORAVA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.cyklo-jizni-morava.cz/pivni-stezka-petra-bezruce>

CYKLOSTEZKA OHŘE [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.cykloohre.cz/cyklostezka-ohre-prehled-cyklotras/>

CYKLOTURISTICKÝ PORTÁL NA KOLE [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.nakole.cz/clanky/cykloturistika/>

CZECH BEER TOURS [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://czech-beer-tours.eu/cz/>

ČESKOMORAVSKÝ SVAZ MINIPIVOVARŮ (2012): *Stanovy Českomoravského svazu minipivovarů* [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.minipivo.cz/www/cz/stanovy/>

DROZDOVÁ, J. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2015): *Situační a výhledová zpráva Chmel, pivo* [online] [cit. 2016-04-24]. ISBN 978-80-7434-263-9. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/rostoplinne-komodity/chmel/situacni-a-vyhledove-zpravy/>

HOSPODÁŘSKÁ KOMORA (2009): *Příručka: Destinační společnosti v České republice* [online] [cit.2016-24-04]. Dostupné z: www.socr.cz/file/1510/44_destinacni-spolecnosti-v-cr.pdf

CHMELOBRANA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://chmelobrana.cz/chmelovelo-a-projekty/>

CHRÁM PIVA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.chrampiva.cz/>

INFORMAČNÍ PORTÁL VYSOČINY [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.regionvysocina.cz/zpravodajstvi/poutnikova-pivni-stezka-v-pelhrimove/>

INFORMAČNÍ SERVER MĚSTA PELHŘIMOV [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.pelhrimovsko.cz/>

KREJČÍK, M. (2015): Spotřeba piva v ČR v roce 2015. In: *Beerweb* [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://beerweb.cz/novinky/ceska-republika-spotreba-piva-za-rok-2015>.

KRKONOŠSKÁ PIVNÍ STEZKA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.krkonoskapivnistezka.cz>

KUDY Z NUDY [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz>

KÜTNER, D. (2012): Pivovary lákají turisty na staré varny i pozorování výroby. In: *Pivní obzor* [online] [cit. 2016-04-27]. Dostupné z: <http://www.pivniobzor.cz/aktuality/4367-pivovary-lakaji-turisty-na-stare-varny-i-pozorovani-vyroby/>

LONG, L. (2013): *Culinary Tourism*. Lexington: The University Press of Kentucky. Project MUSE [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <https://muse.jhu.edu/book/21834>

MAPOVÝ PORTÁL [online]. 2016 [cit. 2016-04-27]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz/>

MATERNA, K. (2015): Přepište dějiny, Česká republika má nejvíce pivovarů na obyvatele na světě! In: *Pividky* [online]. 2016. [cit. 2016-04-27]. Dostupné z: http://www.pividky.cz/povidky/duben2015/hustota_pivovaru.php

MĚSTSKÝ ZÁMECKÝ PIVOVAR OSLAVANY [online]. 2016. [cit. 2016-04-27]. Dostupné z: <https://www.pivo-oslavany.cz/>

MĚSTYS ČERNÁ HORA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.mestyscernahora.cz/>

MOKRÁ HORA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.mokrahora-brno.cz/turistika/pivni-stezka-petra-bezruce/>

OFICIÁLNÍ INTERNETOVÉ STRÁNKY KRAJE VYSOČINA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/poutnikova-pivni-stezka/d-4067835>

OFICIÁLNÍ STRÁNKY DOBROVOLNÉHO SVAZKU OBCÍ MIKROREGION IVANČICKO [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: http://www.ivancice.cz/r_mikroregion_cyklostezky.php

OFICIÁLNÍ STRÁNKY CHRÁMU CHMELE A PIVA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://chchp.cz/cz/chram-chmele-a-piva/chmelarske-muzeum>

OFICIÁLNÍ STRÁNKY MIKROREGIONU PODDŽBÁNSKO [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.poddzbansko.cz/>

OFICIÁLNÍ WEB MĚSTA RYCHNOV NAD KNĚŽNOU [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.rychnov-city.cz/podorlicka-pivni-stezka/d-2159>

PIVNÍ FESTIVAL [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.pivnifest.cz/>

PIVNÍ INFO [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://pivni.info/glosy/1108-pivni-turistika-v-ceske-republice-4-pivni-stezky-a-cyklostezky.html>

PIVNÍ FESTIVAL [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.pivnifestival.cz/>

PIVNÍ LÁZNĚ EU [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.pivni-lazne.eu/ceska-republika.php>

PIVNÍ LÁZNĚ INFO [online]. 2016. [CIT.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.pivni-lazne.info/>

PIVNÍ TURISTIKA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.pivnituristika.cz/pivostezky/>

PIVOVAR ČERNÁ HORA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.pivovarcernahora.cz/vylet/30-cyklostezka-pivovaru-pivni-stezka-petra-bezruce>

PIVOVAR DALEŠICE [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <https://http://www.pivovar-dalesice.cz/>

PIVOVAR JIHLAVA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.pivovar-jihlava.cz/>

PIVOVAR POUTNÍK [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <https://www.pivovarpoutnik.cz/>

PIVOVARY INFO [online]. 2015. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.pivovary.info/view.php?cislocclanku=2015100003>

PODORLICKÁ PIVNÍ CYKLOSTEZKA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.podorlickapivnicyklostezka.cz>

POLISH VODKA MUSEUM [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://koneser.eu/en/museum/>

POUTNÍK FEST [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.poutnikfest.cz/>

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA [online]. 2016. [cit.2016-04/24]. Dostupné z: <http://www.doprahyzapivem.cz/>

RADNIČNÍ MINIPIVOVAR [online]. 2016. [cit.2016-04/24]. Dostupné z: <http://www.radnicni-jihlava.cz/index.php?sekce=nasepivo>

ROBERTI, R. (2008): Have food? Will travel. In: *Travel Agent* [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.travelagentcentral.com/culinarycooking/have-food-will-travel>

RUSSIAN VODKA MUSEUM [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://vodkamuseum.su/en>

SCOTLAND VISITOR SURVEY (2015): *Whisky Tourism – Facts and Insights*. [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.visitscotland.org/pdf/Whisky%20Tourism%20%20Facts%20and%20Insights.pdf>

SLONEK, Z., MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2013): *Situační a výhledová zpráva Chmel, pivo* [online]. [cit. 2016-04-24]. ISBN 978-80-7434-133-5. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/roslinne-komodity/chmel/situacni-a-vyhledove-zpravy/>

SLONEK, Z., MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2014): *Situační a výhledová zpráva Chmel, pivo* [online]. [cit. 2016-04-24]. ISBN 978-80-7434-190-8. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/roslinne-komodity/chmel/situacni-a-vyhledove-zpravy/>

SŮRA, J. (2015): V Česku loni vzniklo na padesát minipivovarů. In: *iDNES.cz/Ekonomika* [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/kazdy-tyden-vznika-v-cesku-minipivovar-d9h-/ekonomika.aspx?c=A160123_172105_ekonomika_rny

ŠÁMAL, F., VESELÝ, J., PAULŮ, R. (2013): *Zpráva o stavu českého pivovarství a sladařství za rok 2012* [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: http://www.ceske-pivo.cz/sites/default/files/dokumenty_tz/zprava_o_stavu_ceskeho_pivovars_tvi_a_sladarstvi_za_rok_2012.pdf

ŠÁMAL, F., PAULŮ, R. (2014): *Zpráva o stavu českého pivovarství a sladařství za rok 2013* [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: http://www.ceske-pivo.cz/sites/default/files/dokumenty_tz/2014_04_zprava_o_stavu_ceskeho_pivovars_tvi_a_sladarstvi_za_rok_2013.pdf

ŠÁMAL, F., FALGE, D. (2015): *Zpráva o stavu českého pivovarství a sladařství za rok 2014* [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: http://www.ceske-pivo.cz/sites/default/files/soubory_k_clankum/2015_zprava_hospodarske_vysledky_oboru_za_2014_final_20150410.pdf

ŠÁMAL, F. (2016): *Zpráva o stavu českého pivovarství a sladařství za rok 2015* [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: http://pivni.info/down/2016_hospodarske-vysledky-oboru-za-2016.pdf

TURISTICKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM V JIHLAVĚ [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: http://tic.jihlava.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=100399&id=468080

TURISTICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL MĚSTA TŘEBÍČ [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.visittrebic.eu/cykloturistika/cyklostezky-na-trebicsku/>

TURISTICKÝ PORTÁL PLZEŇSKÉHO KRAJE [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.turisturaj.cz>

TURISTIKA [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/ceska-republika/trasy>

VYLETNÍK [online]. 2016. [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.vyletnik.cz/cyklotrasy/>

VYHLÁŠKA (1997): Vyhláška č. 335/1997 Ministerstva zemědělství k Zákonu č. 110/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), h), i), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. In: *eAGRI*. [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_vyhlaska-1997-335-potraviny.html

ZÁKON (2000): Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In: *ASPI*. Wolters Kluwer ČR [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.noveaspi.cz/products/law/Text/1/49756/1/2>

ZÁKON (2003): Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. In: *ASPI*. Wolters Kluwer ČR [online] [cit.2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/55953/1/2>

9 Seznam obrázků

Obr. 1 Dělení kulinařského cestovního ruchu	14
Obr. 2 Dělení gastronomického cestovního ruchu	16
Obr. 3 Mapa rozdělení preferencí alkoholických nápojů v Evropě	17
Obr. 4 Mapa geografického rozložení pivovarů v České republice a okolních státech	21

10 Seznam tabulek

Tab. 1 Roční spotřeba piva na jednoho obyvatele v litrech v České republice v letech 2007-2015	18
Tab. 2 Celkový počet pivovarů a minipivovarů podle krajů České republiky	20
Tab. 3 Seznam použitých zkratk	25
Tab. 4 Přehled pivních stezek v České republice z hlediska lokace	44
Tab. 5 Přehled vybraných parametrů pivních stezek	45
Tab. 6 Přehled propagačních nástrojů a turistických lákadel pivních stezek	46

11 Seznam grafů

Graf 1 Počet pivovarů v České republice v letech 2006 - 2016	21
--	----

12 Seznam příloh

Příloha 1 Loga Pivovarské naučné stezky, Poutníkovy pivní stezky a Beskydy Radegast CykloTrack	60
Příloha 2 Značení stezek Chmelovelo, Pivní stezky Petra Bezruče a Trojmezí Radegast CykloTrack	60
Příloha 3 Ukázka informačního panelu Podorlické pivní cyklostezky	60
Příloha 4 Ukázka webových stránek Krkonošské pivní stezky	61
Příloha 5 Informační tabule certifikace Cyklisté vítání	61
Příloha 6 Ukázka pohlednice Opava Radegast CykloTrack	62
Příloha 7 Mapa trasy Slezsko Radegast CykloTrack	63
Příloha 8 Mapa Podorlické pivní stezky	64
Příloha 9 Elektronický letáček Pivní stezky Petra Bezruče	65
Příloha 10 Mapa Pivovarské naučné stezky v Jihlavě	66
Příloha 11 Pozvánka na Pochod Krkonošské pivní stezky z roku 2015	66
Příloha 12 Ukázka propagační tištěné brožury Poutníkovy pivní stezky	67
Příloha 13 Přehled vybraných služeb pivních stezek v České republice	67
Příloha 14 Přehled všech pivovarů pivních stezek v České republice	68
Příloha 15 Přehled pivních lázní a muzeí pivních stezek v České republice	68

Příloha 16 Hodnocení potenciálu krajů České republiky pro vytvoření pivních stezek	69
Příloha 17 Návrhy nových pivních stezek	69
Příloha 18 Návrh pivních stezek v Beskydech	70
Příloha 19 Návrh Pivní stezky okolo Českobudějovických rybníků	71
Příloha 20 Návrh pivních stezek v Libereckém kraji	72
Příloha 21 SWOT analýza pivních stezek v České republice.....	73
Příloha 22 Ukázka průvodce Pivovarskou cyklostezkou	74
Příloha 23 Mapa pivních stezek Radegast CykloTrack v Moravskoslezském kraji	75
Příloha 24 Mapa Pivní stezky Petra Bezruče v Jihomoravském kraji.....	76
Příloha 25 Mapa pivních stezek v Královéhradeckém kraji	77
Příloha 26 Mapa pivních stezek v kraji Vysočina.....	78
Příloha 27 Mapa pivní stezky Chmelovelo v Ústeckém kraji	79

13 PŘÍLOHY

Příloha 1 Loga Pivovarské naučné stezky, Poutníkovy pivní stezky a Beskydy Radevast CykloTrack

Zdroj: geocaching.cz

Zdroj: pelhrimovsko.cz

Zdroj: cyklistika.beskydy.cz

Příloha 2 Značení stezek Chmelovelo, Pivní stezky Petra Bezruče a Trojmezí Radevast CykloTrack

Zdroj: nakole.cz

Zdroj: turistika.cz

Zdroj: cykloutoulky.cz

Příloha 3 Ukázka informačního panelu Podorlické pivní cyklostezky

PRVNÍ PODORLICKÁ PIVNÍ STEZKA (se zkratkou PPP)

Habrova

Les Včelný

ZÁČNÍ A KONČÍ:
Městský podorlický pivovar s.r.o. Rychnov n. Kn. – letovisko Studánka

DĚLKA:
cca 23 km

ZNAČENÍ TRASY:
Emblém pivní stezky, kterému grafickou podobu vřítá vyznačená výtvarnice Jarmila Halová ze Sedlčova, jejíž osobitá díla neodmyslitelně podporují regionální charakter lidového řezbářství Orlických hor a vysokou uměleckou hodnotou a vztahem na historii, kterou silně ovlivňují texty příbilů PHDr. Josef Krám.

VZNIK A OTEVŘENÍ:
Otevřen První podorlické pivní stezky 30. března 2013 v letovisku Studánka.

TVŮRČI STEZKY:
Společný projekt Městského podorlického pivovaru s.r.o. a letoviska Studánka.

Oba partneři mají certifikát Čistě v přírodě. Nabírají kvalitní stravniny a rýchnovské pivo s venkovním posezením v krásném prostředí s hříbity pro děti. Po dohodě lze uskutečnit

exkurzi v Městském podorlickém pivovaru s.r.o. a dále v liburnu v Letovisku Studánka je možno využít kromě kvalitních ubytovacích a gastronomických služeb také lanové parky, minigolfa, tenisového hřiště a zajišťují si kvalitní ubytování i využitím rozsáhlého wellness komplexu, nebo třeba povolenku pro rybaření na francouzské jezeře.

FINANCOVÁNÍ PRVNÍ PODORLICKÉ PIVNÍ STEZKY
Tato pivní stezka je plně financována z vlastních zdrojů Městského podorlického pivovaru s.r.o. a Matrix Hotelu s.r.o. provozovatele hotelu Studánka bez jakýchkoli dotací.

CHARAKTER STEZKY
Naučná pivní stezka, první svého druhu v Orlických horách, seznamuje je pěší i cyklisty s krásným okolím města Rychnov nad Kněžnou, a to v úseku od letoviska Studánky přes lesopark Včelný a Panskou Habrovou k Městskému podorlickému pivovaru s.r.o. Je stežkou naučnou – seznamuje a přináší historii obou významných rýchnovských měst, tradičním ve vaření piva v Rychnově, posílá na příběh opeřným lesem Včelným, s faunou, flórou, přírodními

a geologickými poměry. Pivní stezka vyzábí ke své poloze, okolnímu prostředí a dobruému zážitku, který je velmi vhodná pro pěší procházky a cykloturistiku.

Cestou jsou odpočívadla a zastávky s informačními tabulemi, pojezd naučnou formou. Na obou koncích jsou kvalitní stravniny zajištěny. Cestou poznáte i včelí úly pro včely pěstovatele, obrovský mravěnář, typický pro les Včelný, zjevně, proč se tak přírodní lesopark jmenuje, na franciské skále najdete v jeskyni postaveníka Iyana a seznámíte se i s působením českých bratří v těchto místech, nádherný Franským jezerem s vodníkem Krutánskem, prastarou huby, kni a mnoha dalšími pozoruhodnostmi. Cestou si můžete i zaplavat v přírodním městském koupališti, vnořovat se rybaření či honbařství v mykologicky velmi atraktivní oblasti.

Jednotlivé zastávky, věnované stromům a rostlinám, Vlas seznamují s významnými rostlinami v okolí.

Trasa vede převážně lesnatými částmi přírodního lesoparku po kvalitních asfaltových a šterkových komunikacích podél Javornického potoka a řeky Kněžna, pozorovat můžete i jejich soutok.

Podorlický pivovar

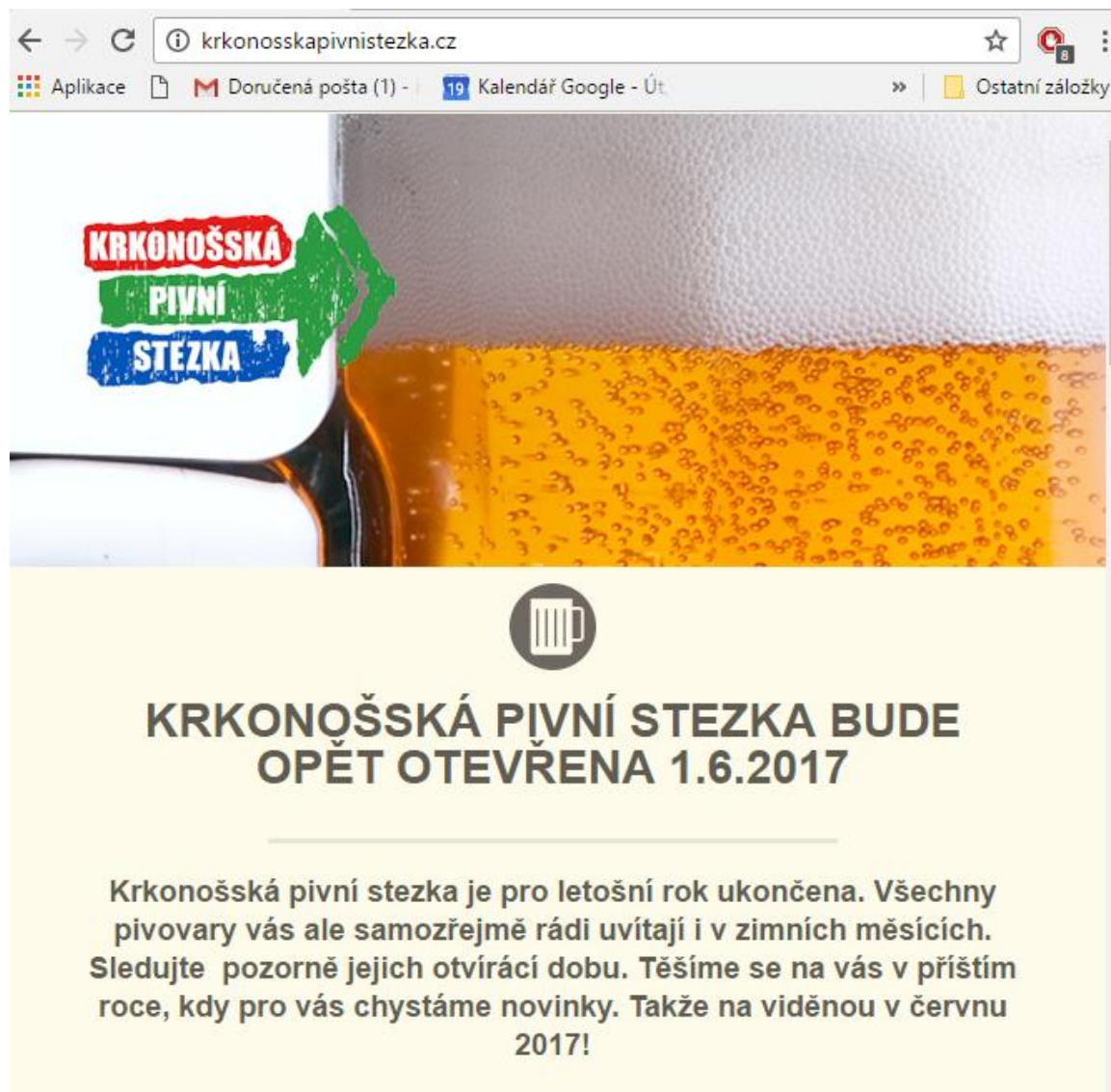
Městský podorlický pivovar s.r.o. Kalyšy 425, 536 05 Rychnov nad Kněžnou
telefon: +420 484 222 900
e-mail: info@podo.cz
kapacita: 300 osob

Letovisko Studánka

hotel**** Studánka
Město Kalyšy s.r.o.
Letovisko Studánka 201, 536 01 Rychnov n. Kn.
telefon: +420 484 289 200
e-mail: recepce@hotelstudanka.cz
kapacita: 300 osob

Zdroj: pivovarrychnov.cz

Příloha 4 Ukázka webových stránek Krkonošské pivní stezky

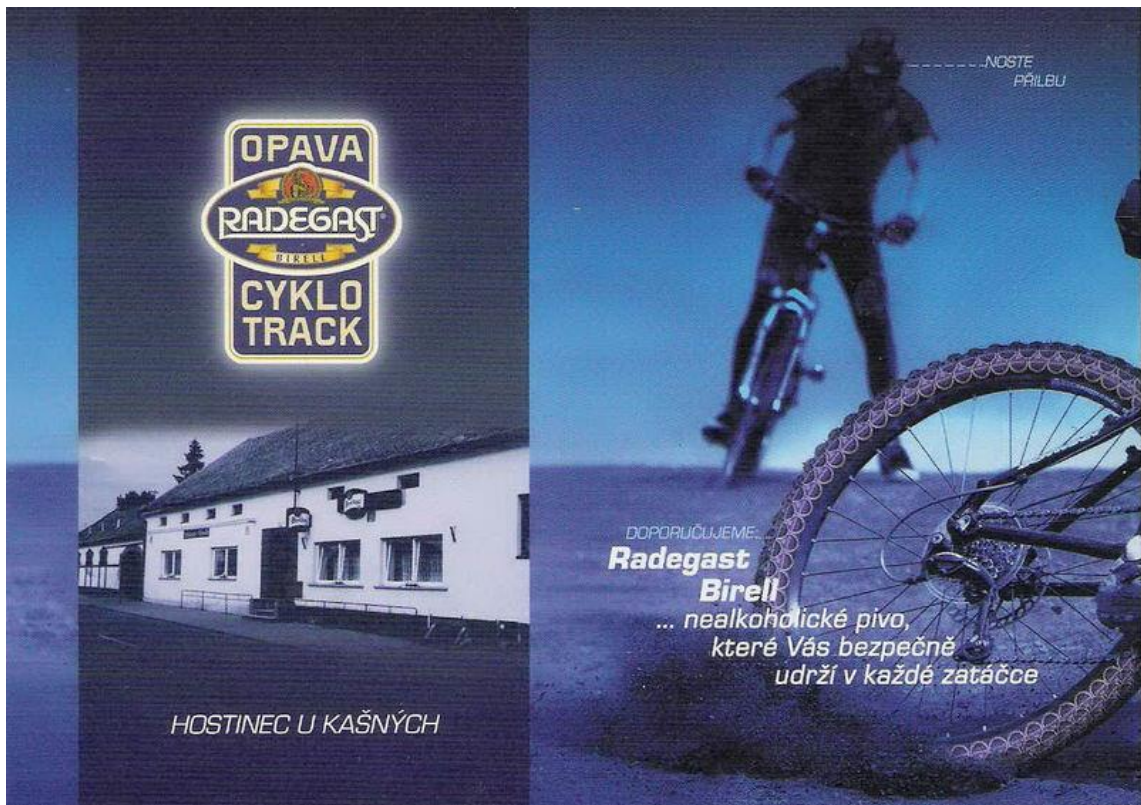
Zdroj: krkonoskapivnistezka.cz

Příloha 5 Informační tabule certifikace Cyklisté vítání

Zdroj: cyklistevitani.cz

Příloha 6 Ukázka pohlednice Opava Radegast CykloTrack

Zdroj: filokartie.cz

Příloha 5 Propagační plakát k soutěži na trasách Radegast CykloTrack „Jedeme na Birell“ z roku 2008

ZŮSTAŇ VE HŘE

JEDEME NA BIRELL
soutěžte s nealkoholickým pivem Radegast BIRELL

získej 10 razítek
VYHRAJ
některou z uvedených cen

1x
Superior X0920 Radegast Birell edition v hodnotě 27 000 Kč
Rám: ALUMINIUM 6061T6 Hydroform; vidlice: MARZOCCHI 22,0,
saddlovka: FSA SL-230 4-31,3mm ALU061, směle: Fitch Nieme, řetězový pohon: SHIMANO
XDRE CX Rapid Fire Plus, brzdě: HAYES, Srovnávací Rytte hydraulické disc brzdě, rotor 160mm
přilba: SCHMALLER SPORTY SHM 134C 10

30x
Cyklistický dres
Exkluzivní cyklistický dres Radegast Birell z limitované edice

100x
Cyklistická přilba
Exkluzivní cyklistická přilba Radegast Birell z limitované série

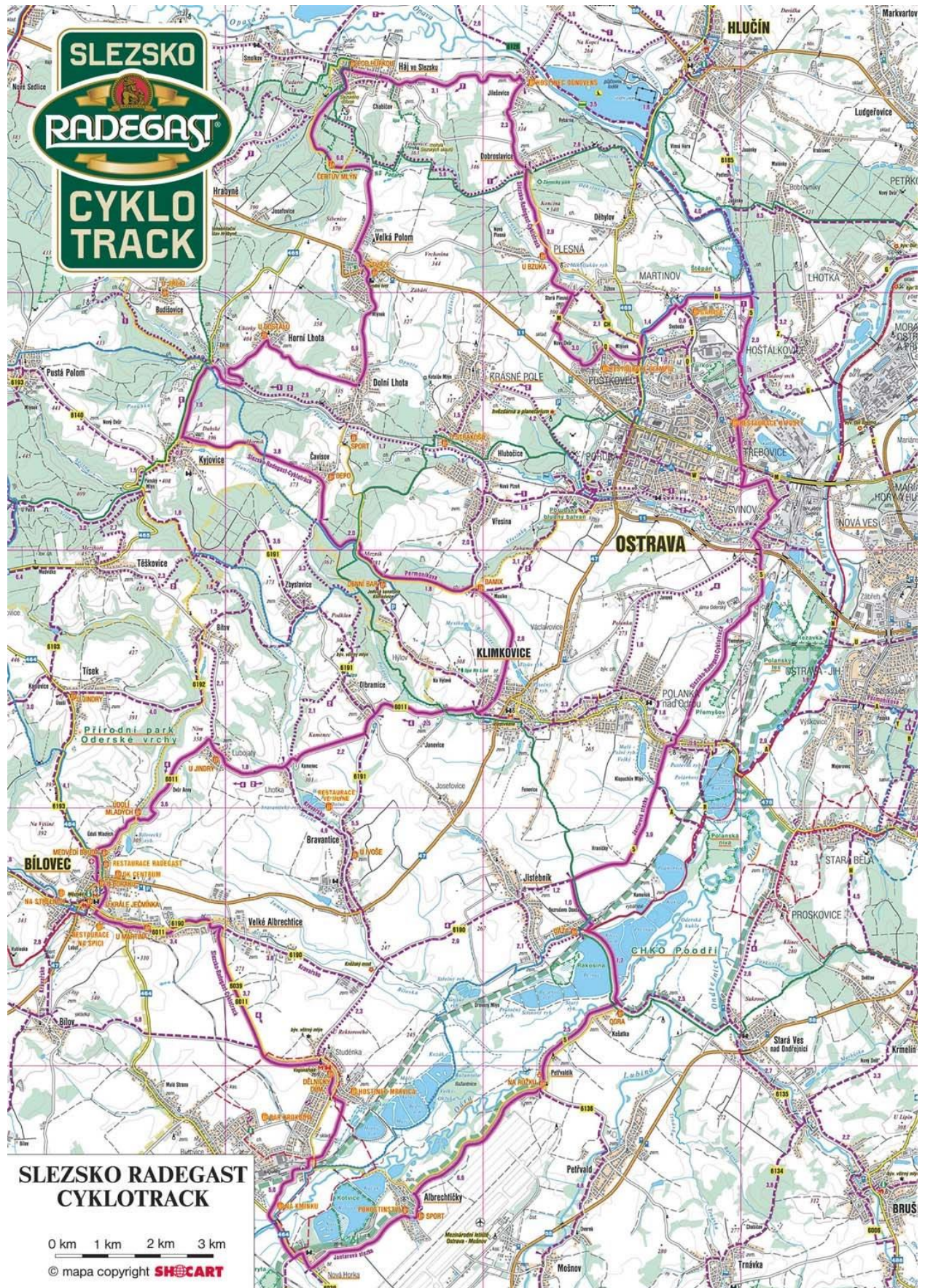
250x
Minidres
Replika originálního dresu Birell

www.birell.cz

Cyklista, jsi účastníkem silničního provozu!
Jezdí bezpečně a nepožívej alkoholické nápoje.

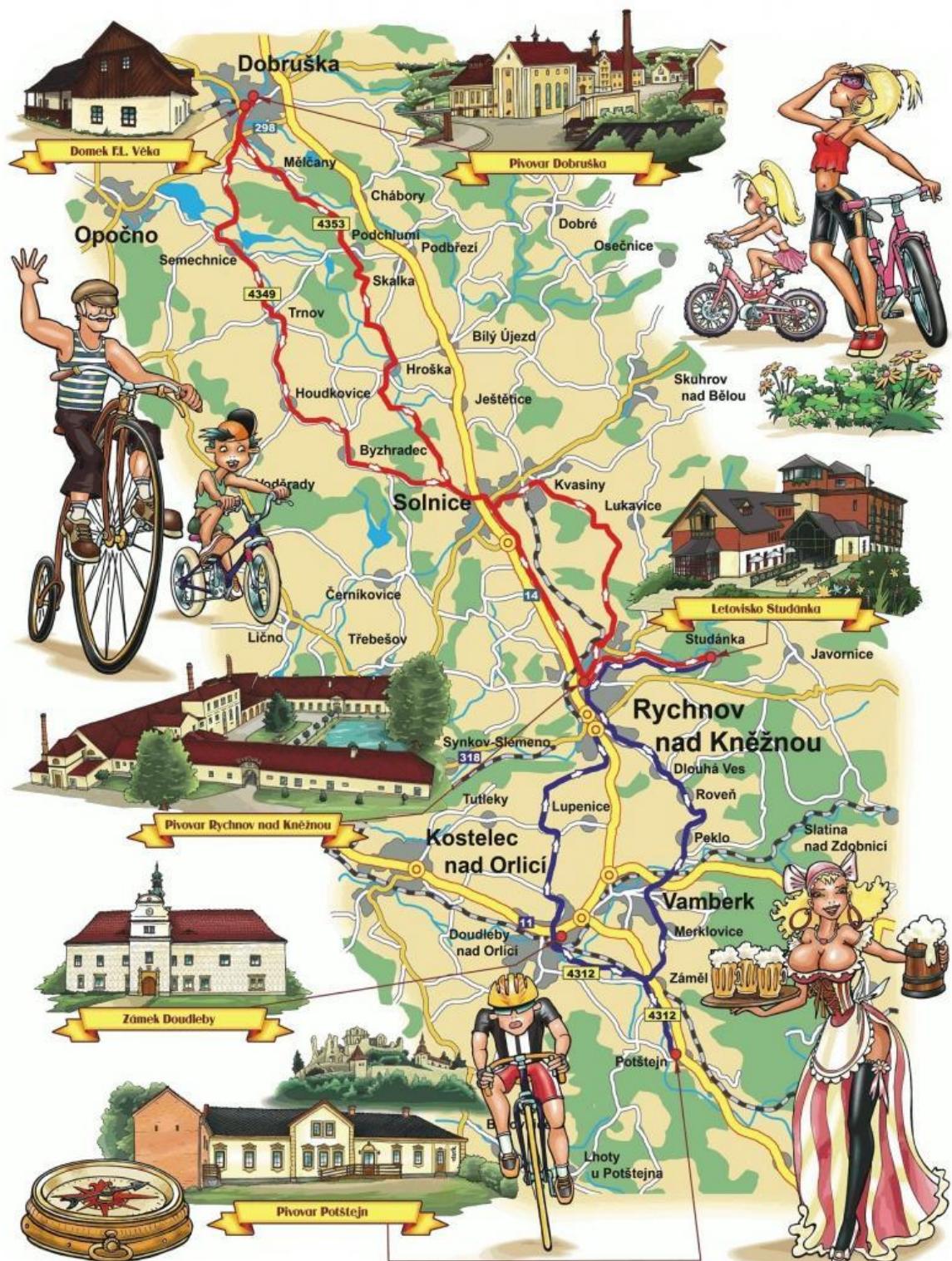
Zdroj: knihy.cyklotoulky.cz

Příloha 7 Mapa trasy Slezsko Radevast CykloTrack

Zdroj: knihy.cyklotoulky.cz

Příloha 8 Mapa Podorlické píví stezky

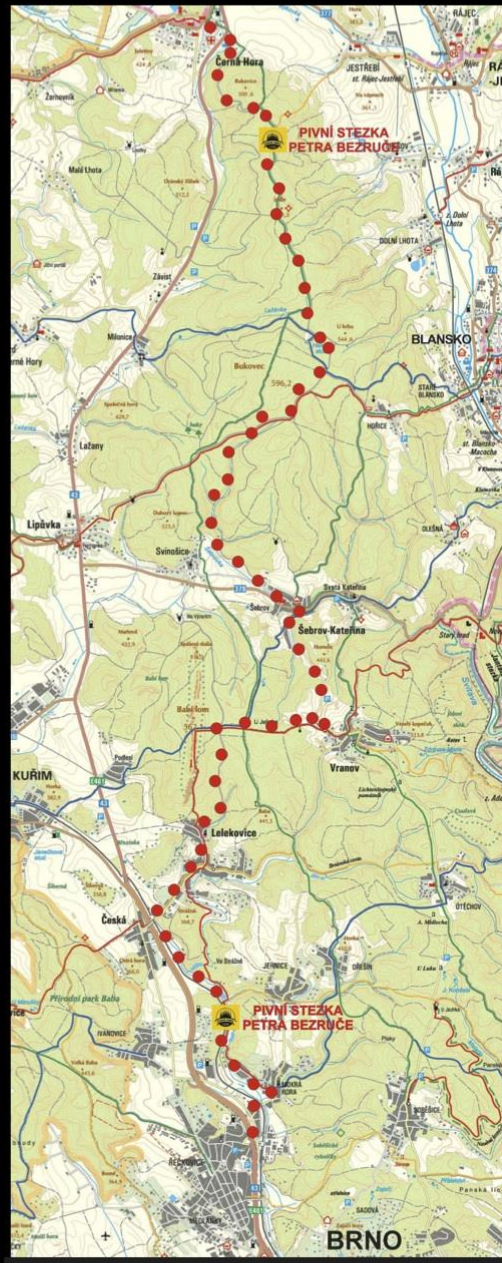

Zdroj: podorlickapivnicyklostezka.cz

Příloha 9 Elektronický letáček Pivní stezky Petra Bezruče

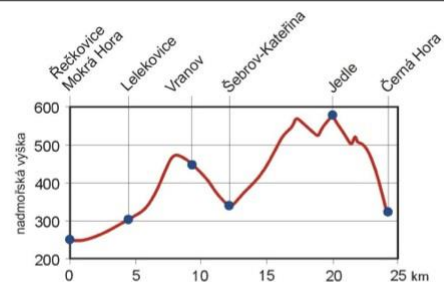
Pivní stezka Petra Bezruče

Charakteristika Pivní stezky Petra Bezruče:

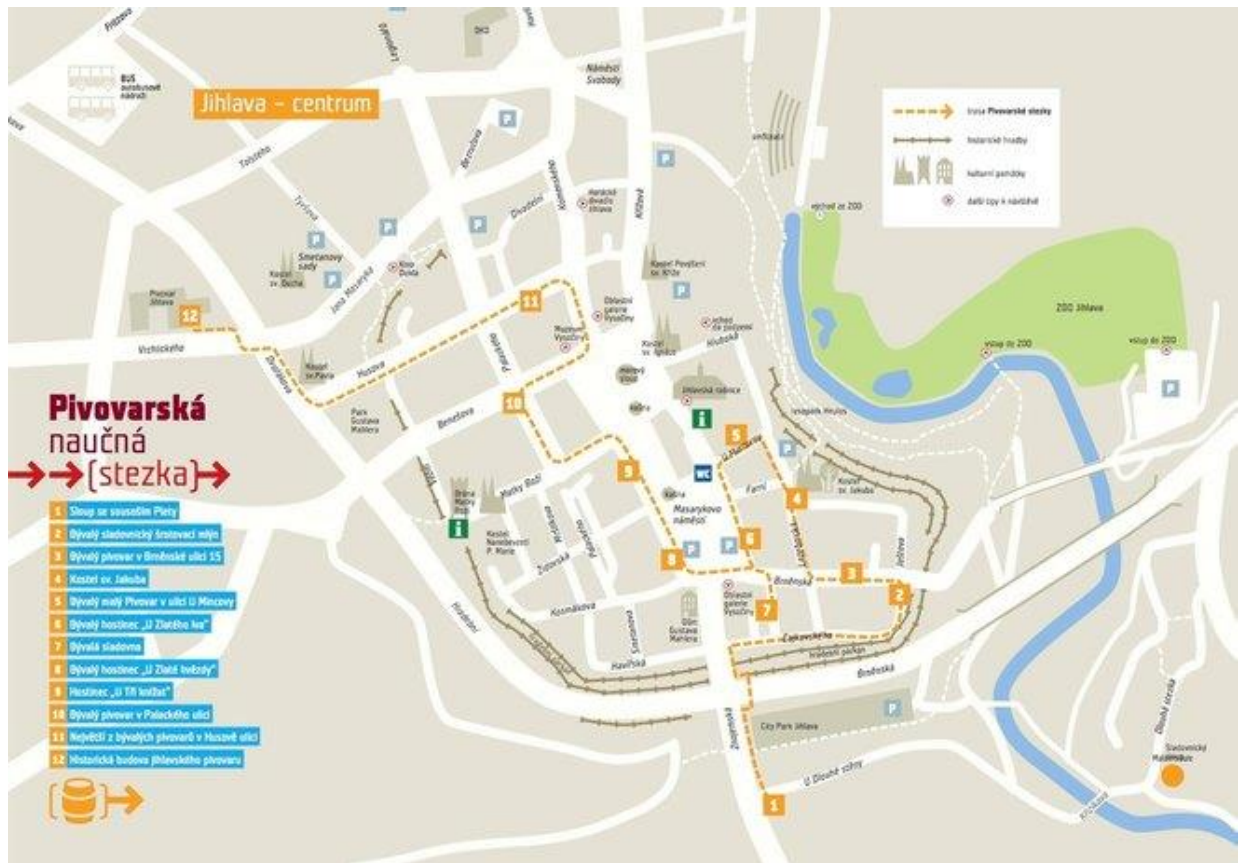
Zadavatel	Ing. Jiří Fusek
a investor stezky:	(Pivovar Černá Hora, a.s.)
Autor stezky:	RNDr. Tomáš Rusek, Václav Knobloch
Realizátor stezky:	Ing. Jan Gemela (Domovina Lichnov - realizátor Moravských vinařských stezek), Mgr. Hubert Adámek (Pivovar Černá Hora, a.s.)
Délka stezky:	28 km
Začátek stezky:	vlakové nádraží ČD Brno-Řečkovice
Konec stezky:	Pivovar Černá Hora, Centrum Sladovna
Popis trati stezky:	Mokrá Hora - Jehnice - Lelekovice - Babí lom - Vranov u Brna - Šebrov - vrch Jedle (561,5 m n.m.) - vrch Bukovice (501 m n.m.) - Černá Hora.
Nejnižší bod:	Řečkovice – 250 m n.m.
Nejvyšší bod:	Jedle – 561,5 m n.m.
Nejnáročnější převýšení:	Černá Hora – Jedle, v úseku dlouhém 4 km se překonává převýšení 260 m
Další významné převýšení:	Šebrov – Jedle, v úseku 8 km převýšení 210 m Lelekovice – Vranov u Brna – v úseku 8 km převýšení 210 m
Povrch stezky:	65% asfaltová cesta, 35% nepevněná cesta s kvalitním povrchem, 0% - cesta s obtížně sjezdným povrchem, 95% - cesta s nízkým provozem motorových vozidel, 5% - silnice s vyšším provozem motorových vozidel

ČERNÁ HORA
pivo & limo

Zdroj: pivovarcernahora.cz

Příloha 10 Mapa Pivovarské naučné stezky v Jihlavě

Zdroj: m.tic.jihlava.cz

Příloha 11 Pozvánka na Pochod Krkonošské pivní stezky z roku 2015

Zdroj: penzionandula.cz

Příloha 12 Ukázka propagační tištěné brožury Poutníkovy pivní stezky

Pozor, soutěž!

Poutníková pivní stezka je pro potěchu duše i těla, ale pokud dopravíte vyplněnou kartičku na pelhřimovské Turistické informační centrum, zapojíte se do zajímavé soutěže, samozřejmě o pivo Poutník. Všichni, kterým se podaří navštívit celý okruh v jednom dni a dají si v každé hospůdce alespoň jedno pivo, budou zařazeni do losování o tři bedny piva Poutník. Rovněž bude oceněn Pivní letec (nejrychlejší), Pivní důstojník (nejrychlejší s dvěma pivy v každé hospůdce) a Pivní generál (nejrychlejší s třemi pivy v každé hospůdce).

km	Hospůdka	Počet piv	Datum a čas	Razítko
9,5	Křemešník - Poutní hotel Po - Čt, Ne: 11 - 20 h Pá - So: 11 - 22 h			
20	Rymářec - Obecní restaurace Po - Čt: 10 - 22 h Pá - So: 10 - 01 h, Ne: 030 - 21 h			
32	Nová Cerekve - Rafanda Po - Čt: 13 - 22 h, Pá - So: 13 - 24 h, Ne: 13 - 21 h			
43	Červená Řečice - U Davida Po - Ne: 10 - 22 h			
55	Hodkovičky - Hostákovický mlyn Pá - Čt: 11 - 22 h Pá - So: 11 - 23 h, Ne: 11 - 21 h			
60	Pelhřimov - Pražanka Po - Pá: 10 - 22 h So - Ne: 15 - 22 h			

Jméno a příjmení: .....

Adresa: .....

E-mail nebo telefon: .....

Nejlepší hospoda na trase je: .....

Nezapomeňte, že se na komunikacích stávají účastníky silničního provozu, pro které platí příslušné zákony! Poutníci po Poutníkové pivní stezce jsou si jedni na vlastní riziko a nebezpečí.

O stezce

Pelhřimov, to nejsou jenom rekordy a malebná městská památková rezervace. Pelhřimov, to je i nádherná okolní krajina, která se na nadarmo nazývá Bránou Vysočiny a také vynikající nepasterizované pivo Poutník, které sbírá jedno ocenění za druhým.

Ptáte se, jak sklobit pivo s turistikou či cykloturistikou?

Není lepšího spojení! Projděte či projedejte si nejkrásnější místa Brány Vysočiny a svou žízeň uhasíte v kouzelných hospůdkách lahodným pelhřimovským pivem. Délka celé stezky je 60 km, ale pokud projedete byt jen její část, určitě nebudete litovat!

Pelhřimovské pivo Poutník je nepasterizované pivo pšezrnoho typu vařené původní recepturou a bez chemických přísad. Více na www.pivovar-poutnik.cz.

Stezka je vedena po turistických trasách, cyklotrasách a málo frekventovaných silničkách, na rozcestích naleznete navigaci s logem stezky. Tímto logem jsou označeny i Poutníkovy hospůdky a restaurace na trase. Všechny mají v letních měsících venkovní posezení, kde můžete dohlédnout na své kolo.

Poutníková pivní stezka

Není nic krásnějšího než si udělat řízení pohybem po malebné krajině a průběžně ji hasit lahodným pivem!

www.pelhrimovsko.cz

Zdroj: pelhrimovsko.cz

Příloha 13 Přehled vybraných služeb pivních stezek v České republice

Název pivní stezky	Informační centrum	Cyklisté vítání	Půjčovna kol/elektrokol	Akce
Beskydy RC	Ano	Ano – 2 zařízení	Ano	Radegast den
Slezsko RC	Ano	Ano – 1 zařízení	Ano	-
Trojmezí RC	Ano	Ano – 2 zařízení	Ano	Pivní slavnosti Vendryně
Opava RC	Ano	Ne	Ano	Zámecké pivní slavnosti
PS Petra Bezruče	Ano	Ano – 1 zařízení	Ne	Pivní pouť
Poutníková PS	Ano	Ne	Ano	POUTNÍK Fest
Pivovarská NS	Ano	Ne	Ano	Pivní pábení
Pivovarská PCS	Ano	Ne	Ano	Pivovarský ples
Krkonošská PS	Ano	Ano – 2 zařízení	Ano	Krkonošská pivní pouť
Podorlická PCS	Ano	Ano – 7 zařízení	Ano	Pivovarské loučení s létem
Chmelovelo	Ano	Ano – 1 zařízení	Ne	Chmelovelovíkend

Zdroj: vlastní zpracování na základě analýzy pivních stezek v České republice

Příloha 14 Přehled všech pivovarů pivních stezek v České republice

Název pivovaru	Umístění	Název stezky
Pivovar Radegast	Nošovice	Beskydy RC
RADAS	Střítež	Beskydy RC
Kohutka	Vyšní lhoty	Beskydy RC
Zobak	Bílovec	Slezsko RC
Hrčavský Grunt	Hrčava	Trojmezí RC
Minipivovar Karpentná	Třinec - Karpentná	Trojmezí RC
Hotelová pivnice Wellness hotelu Pod Kyčmolem	Horní Lomná	Trojmezí RC
Opavský Pivovar	Opava	Opava RC
Nová Sladovna	Opava	Opava RC
Czech minibreweries s.r.o.	Opava	Opava RC
Pivovar Černá Hora	Černá Hora	PS Petra Bezruče
Pivovar Poutník	Pelhřimov	Poutníkova PS
Pivovar Jihlava	Jihlava	Pivovarská NS
Radniční pivovar	Jihlava	Pivovarská NS
Akciový pivovar Dalešice, a.s.	Dalešice	Pivovarská CS
Zámecký pivovar Oslavany	Oslavany	Pivovarská CS
Luční bouda	Pec pod Sněžkou	Krkonošská PS
Fries	Pec pod Sněžkou	Krkonošská PS
Hendrych	Vrchlabí	Krkonošská PS
Pivovarská bašta	Vrchlabí	Krkonošská PS
Městský Podorlický pivovar s.r.o.	Rychnov nad Kněžnou	Podorlická PCS
Pivovar CLOCK s.r.o.	Potštejn	Podorlická PCS
Rodinný pivovar Dobruška	Dobruška	Podorlická PCS
Žatecký pivovar, spol. s.r.o.	Žatec	Chmelovelo
U Orloje	Žatec	Chmelovelo

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy pivních stezek v České republice

Příloha 15 Přehled pivních lázní a muzeí pivních stezek v České republice

Název pivní stezky	Pivní lázně	Pivní muzea
Beskydy RC	-	-
Slezsko RC	Zámecké koupele Klimkovice	-
Trojmezí RC	Pivní lázně BBB Bahenec	-
Opava RC	-	Pivovarské sklepy
PS Petra Bezruče	Pivovarské muzeum	Pivní lázně Černá Hora
Poutníkova PS	-	-
Pivovarská NS	-	-
Pivovarská PCS	-	Muzeum rakousko-uherského pivovarnictví
Krkonošská PS	Pivní lázně Luční bouda	-
Podorlická PCS	Pivní lázně hotel Studánka	-
Chmelovelo	Pivní lázně Žatec	Chmelařské muzeum v Žatci, Kabinet chmelových známek

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy pivních stezek v České republice

Příloha 16 Hodnocení potenciálu krajů České republiky pro vytvoření pivních stezek

Název kraje	Počet vybudovaných stezek	Počet možných stezek	Nevyužitý potenciál v absolutním vyjádření	Nevyužitý potenciál v relativním vyjádření v %
Moravskoslezský	4	38	34	89,5
Olomoucký	0	28	28	100
Zlínský	0	18	18	100
Jihomoravský	1	46	45	97,8
Vysočina	3	27	24	88,9
Pardubický	0	14	14	100
Královehradecký	2	22	20	91
Liberecký	0	12	12	100
Středočeský	0	44	44	100
Pražský	0	33	33	100
Jihočeský	0	27	27	100
Ústecký	1	26	25	96,2
Karlovarský	0	9	9	100
Plzeňský	0	34	34	100
Celkem	11	378	367	97

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy pivních stezek v České republice

Příloha 17 Návrhy nových pivních stezek

Název navrhované stezky	Název kraje	Navržená/doporučená	Počet nově zapojených pivovarů
Severní pivní stezka Beskydami	Moravskoslezský	Navržená	2
Jižní pivní stezka Beskydami	Moravskoslezský	Navržená	3
Východní pivní stezka Beskydami	Moravskoslezský	Navržená	3
Západní pivní stezka Beskydami	Moravskoslezský	Navržená	4
Naučná stezka Radegast	Zlínský	Doporučená	1
Brněnská pivní stezka	Jihomoravský	Navržená	5
Letohrad – Žamberk	Pardubický	Doporučená	1
Pivní stezka okolo českobudějovických rybníků	Jihočeský	Navržená	5
Pivní stezka Českým Krumlovem	Jihočeský	Navržená	2
Pivní stezka okolo Třeboně	Jihočeský	Navržená	1
Třeboň – Jílovice	Jihočeský	Navržená	2
Pivní cyklostezka Poddžbánskem	Středočeský	Doporučená	2
Pivní stezka Slaný	Středočeský	Navržená	2
Ohrazenice-Hostomice-Neumětely	Středočeský	Navržená	2
Česká Lípa – Cvikov	Liberecký	Navržená	2
Liberec – Frýdlant	Liberecký	Navržená	4
Liberecká pivní magistrála	Liberecký	Navržená	6
Žatec – Litoměřice	Ústecký	Doporučená	10
Pivní stezky v Plzeňském kraji	Plzeňský	Doporučená	14

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy pivních stezek v České republice

Příloha 18 Návrh pivních stezek v Beskydech

Zdroj: vlastní zpracování pomocí bodového značení dostupného na mapy.cz na základě přehledu Pivní stezka Beskydami (Beskydské informační centrum, 2016)

Legenda

1. Pivovárek Morava - Frýdek – Místek	8. Minipivovar Hukvaldy
2. Minipivovar Ve Dvoře – Vratimov	9. Beskydský pivovárek - Ostravice
3. Minipivovar Krmelín a Hospoda u Hodže – Krmelín	10. Podhorský pivovar – Frýdlant nad Ostravicí
4. Minipivovar Polivar – Kopřivnice	11. Minipivovar Kohutka – Vyšní Lhoty
5. Měšťanský pivovar Štramberk	12. Pivovar Radegast Nošovice
6. Rožnovský pivovar – není v mapě uveden	13. Pivovar U Koníčka - Vojkovice
7. Valašský pivovar Kozlovice	

➡ Severní pivní stezka by zahrnovala pivovary Morava, Minipivovar Ve Dvoře a Minipivovar Krmelín.

➡ Součástí Jižní pivní stezky by byly pivovary Beskydský pivovárek a Podhorský pivovar.

➡ Východní pivní stezka by obsahovala pivovary Radegast, Pivovar U Koníčka a Minipivovar Kohutku.

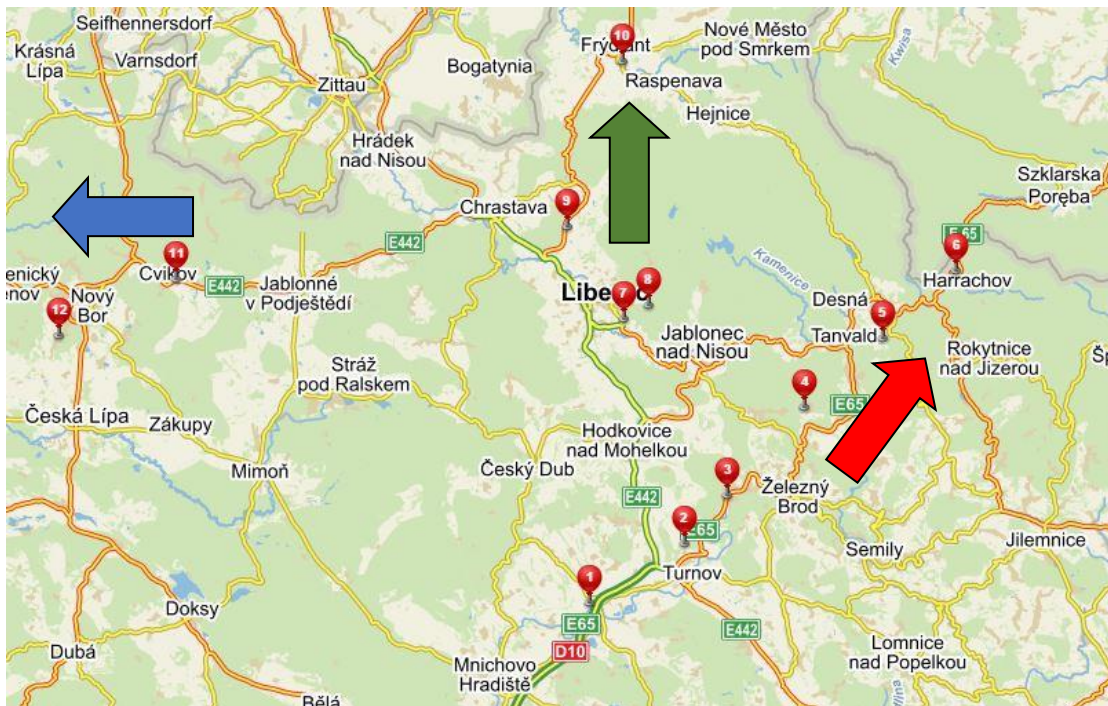
➡ Do Západní pivní stezky by náležely pivovary Polivar, Měšťanský pivovar Štramberk, Minipivovar Hukvaldy a Valašský pivovar v Kozlovicích.

Příloha 19 Návrh Pivní stezky okolo Českobudějovických rybníků

Zdroj: vlastní zpracování návrhu trasy dostupného na mapy.cz

Příloha 20 Návrh pivních stezek v Libereckém kraji

Zdroje: vlastní zpracování pomocí bodového značení dostupného na mapy.cz na základě informací z pivídky.cz

Legenda

1. Pivovar Svijany, a.s. – Svijany	7. Pivovar Hols a.s. Vratislavice – Konrad – Vratislavice nad Nisou
2. Pivovar Rohozec, a.s. – Malý Rohozec	8. Rodinný minipivovar Vendelín – Liberec
3. Maloskalský pivovar – Malá Skála	9. Minipivovar Studánka – Liberec – Krásná Studánka
4. Pivovar Rezek s.r.o. – Zásada	10. Zámecký pivovar Frýdlant – Frýdlant
5. U Čápa Příchovice s.r.o. – Příchovice	11. Pivovar Cvikov a.s. - Cvikov
6. Sklárna a minipivovar Novosad & syn s.r.o. – Harrachov	12. Pivovar Skalický Budulíněk – Skalice u České Lípy

- ➔ Liberecká pivní magistrála by obsahovala Pivovar Svijany, a.s., Pivovar Rohozec, a.s., Maloskalský pivovar, Pivovar Rezek s.r.o., U Čápa Příchovice s.r.o. a minipivovar Novosad & syn s.r.o.
- ➔ Pivní stezka Liberec – Frýdlant by zahrnovala Pivovar Hols a.s. Vratislavice – Konrad, Rodinný minipivovar Vendelín, Minipivovar Studánka a Zámecký pivovar Frýdlant.
- ➔ Pivní stezka Skalice u České Lípy – Cvikov by sestávala z Pivovaru Cvikov a.s. a Pivovaru Skalický Budulíněk.

Příloha 21 SWOT analýza pivních stezek v České republice

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> + Vytvářejí nové podnikatelské příležitosti + Podpora malých a středních podniků + Podpora lokálních či regionálních produktů + Šetrná forma cestovního ruchu k životnímu prostředí + Forma udržitelného rozvoje regionu + Nabízí příležitost k přilákání turistů do obcí chudších na kulturní a památkové zajímavosti + Spolupráce soukromého sektoru s veřejným, uzavírání strategických partnerství + Budování image a regionální značky + Využití certifikace 	<ul style="list-style-type: none"> - Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, který netoleruje požití alkoholu u cyklistů - Zvýšené náklady provozovatele pivovaru na turistickou vybavenost - Náročnost na marketingové nástroje - Velká role položky lidé v marketingovém mixu - Velký důraz na fungující spolupráci všech subjektů jak veřejného tak soukromého subjektu
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> + Navrhované novely zákona č. 361/2000, které umožňují cyklistům požit až 0,8 promile alkoholu (2 – 3 piva) + Neustálý růst počtu pivovarů + Rostoucí zájem turistů o produkty gastronomického turismu + Nové trendy v marketingu turismu - destinační management, balíčkování. + Zájem zřizovatelů NS zahrnout pivní tematiku do již existujících naučných stezek + Zvýšení povědomí o „czech beer tourism“ v zahraničí + Existence organizací v gastronomickém turismu 	<ul style="list-style-type: none"> - Nezáměr turistů a cestovních kanceláří - Nezáměr obcí, pivovarů a destinačních společností spolupracovat - Nefunkční spolupráce - Špatně zvolený marketingový mix - Snižující se konzumace piva - Vzdávající obliba a využití jiných alkoholických nápojů v turismu - Uzavřenost místních obyvatel vůči turistům

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy pivních stezek v České republice a Halla (2003)

Příloha 22 Ukázka průvodce Pivovarskou cyklostezkou

Podélný profil Pivovarské cyklotrasy

Možnosti občerstvení a stravování na trase:

Oslavany Zámecká restaurace Hotel Horník restaurace Dělnický dům Espresso bufet Honza pohostinství „U Šilů“	Dukovany Pohostinství Restaurace U parku
Čučice Pohostinství	Kramolín Pohostinství
Senorady Penzion Pohostinství	Dalešice Pivovarská restaurace
Mohelno Pohostinství U Stražků	Lhánice Pohostinství
	Biskoupky Pohostinství Rasníčka
	Nová Ves Pohostinství u Slavků

Možnosti ubytování:

Oslavany Hotel Horník Sporthotel Stadion ubytovna na zámku	Dukovany Ubytovací areál Dukovany Zámek Dukovany
Senorady Penzion	Dalešice Pivovar
Mohelno Penzion Marie	

Opravy kol:
Jízdní kola Zdeněk Berka - Ivančice Na Biněnce 1, tel. 546 452 010
Opravy a prodej kol Jaroslav Kubílek - Zbýšov, Oslavanská 342, tel. 546 431 901, 804 727 915

Značení
Žávdavy a poškození dopravního značení cyklotrasy prosím oznámte na firmu: GG Plus s.r.o., tel. +420 547 244 374

S NÁMI SE NEZTRATÍTE SKUPINA ČEZ

JIHOZÁPADNÍ BRNĚNSKO
IVANČICKO

Pivovarská cyklostezka

NA KOLE KRAJEM HORNÍKŮ A TEMPLÁŘŮ

SKUPINA ČEZ
GENERÁLNÍ PARTNER

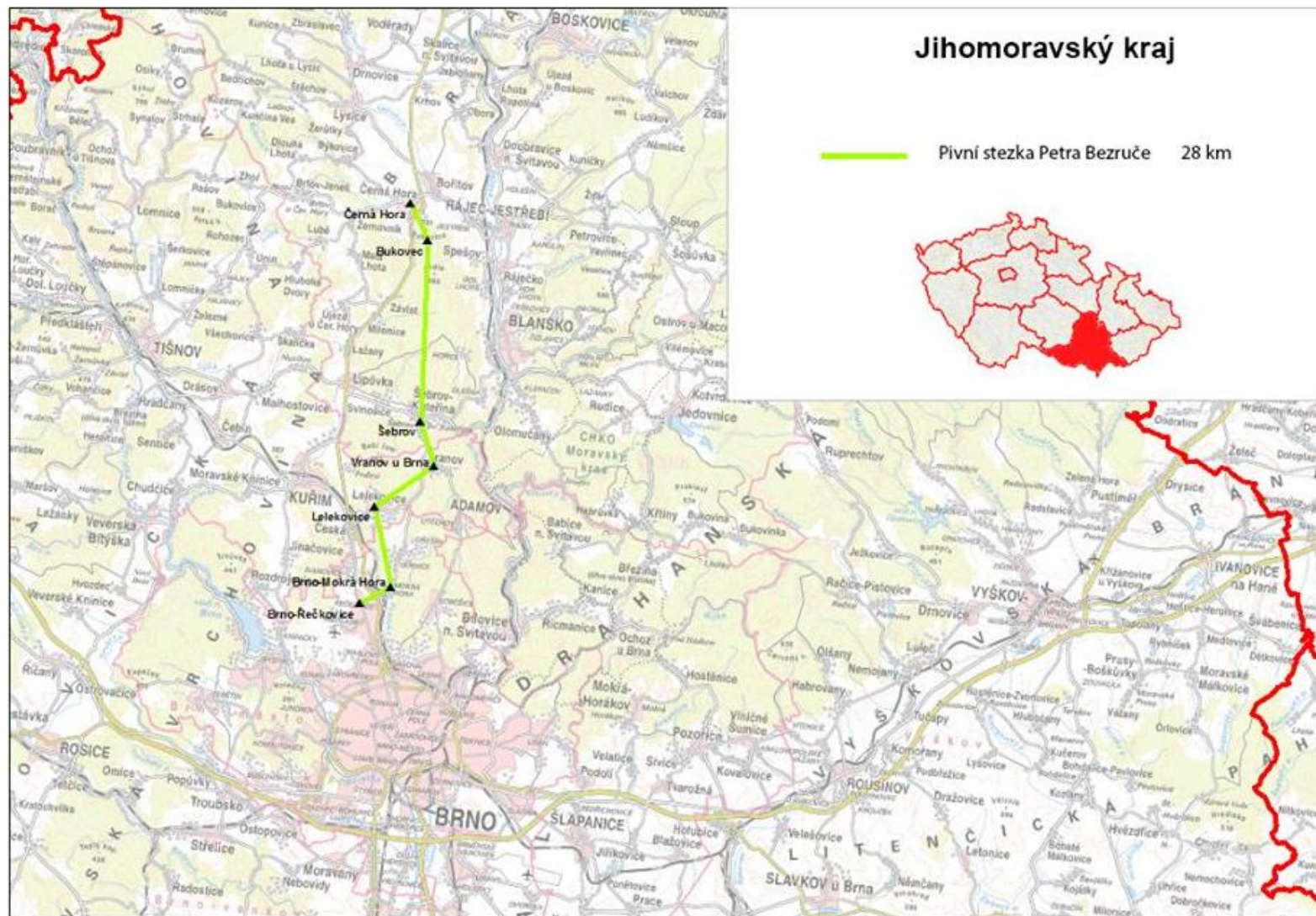
Zdroj: ivancicko.com

Příloha 23 Mapa pivních stezek Radegast CykloTrack v Moravskoslezském kraji

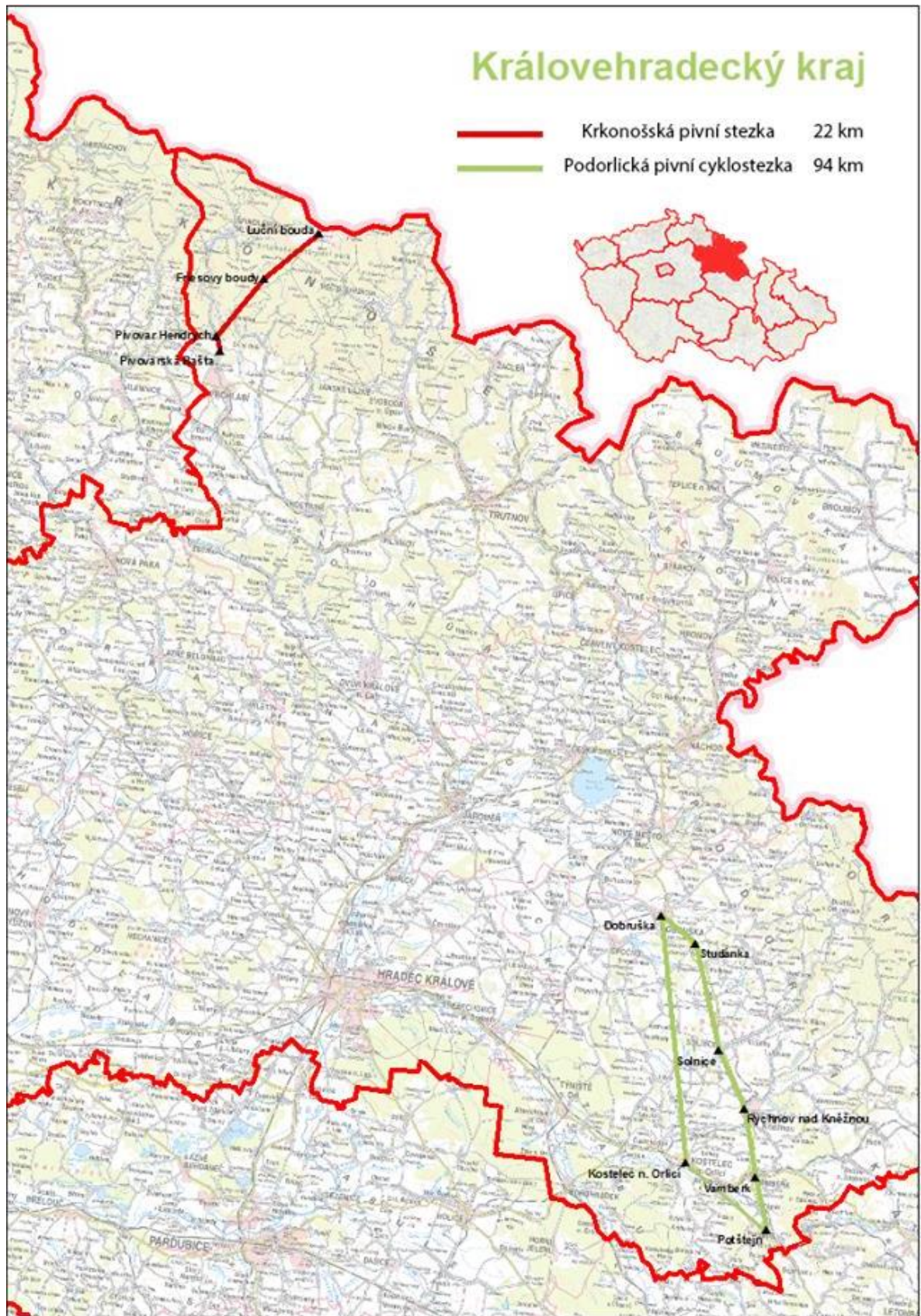
Zdroj: vlastní zpracování v programu GIS na základě analýzy pivních stezek v České republice

Příloha 24 Mapa Pivní stezky Petra Bezruče v Jihomoravském kraji

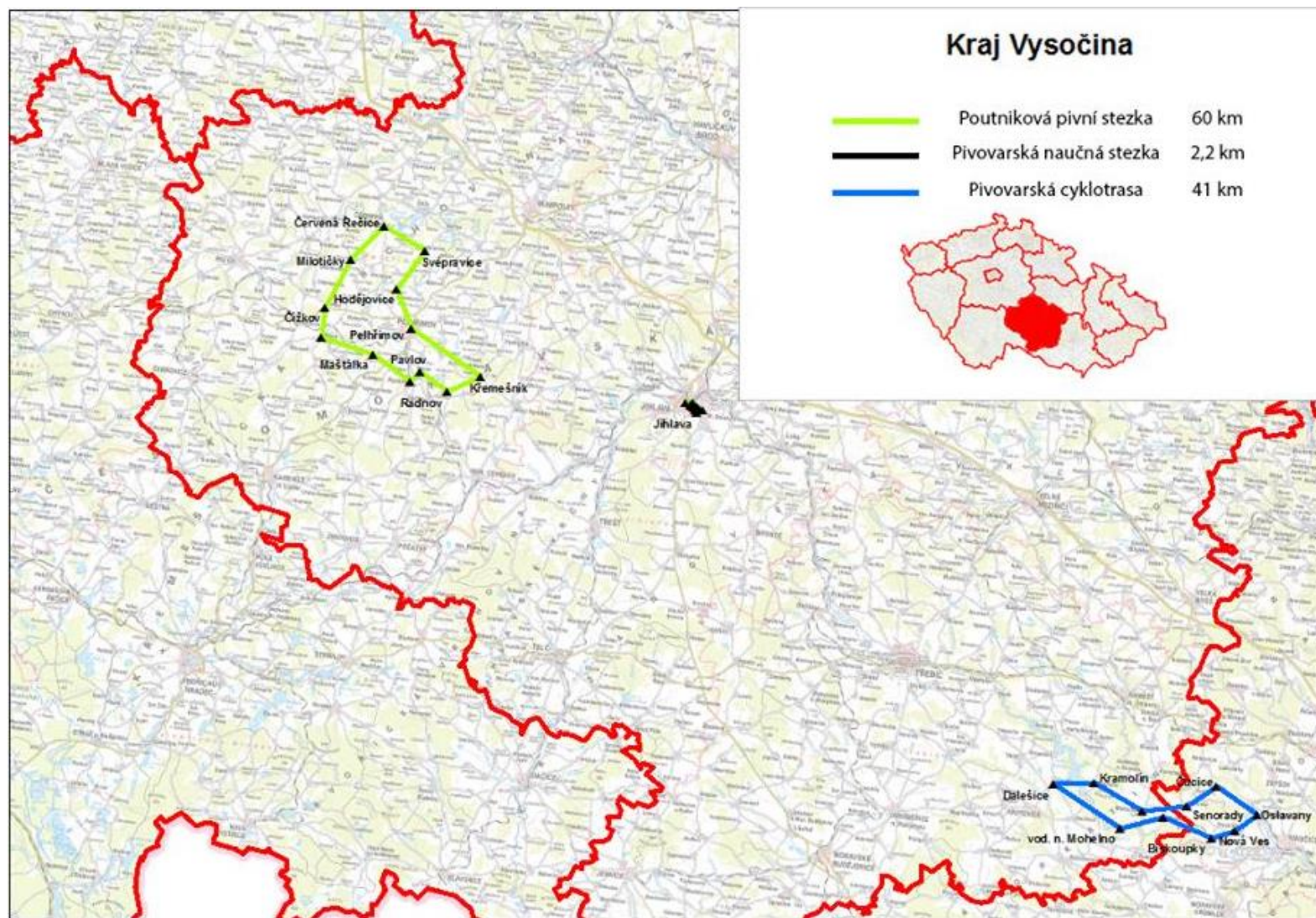
Zdroj: vlastní zpracování v programu GIS na základě analýzy pivních stezek v České republice

Příloha 25 Mapa pivních stezek v Královéhradeckém kraji

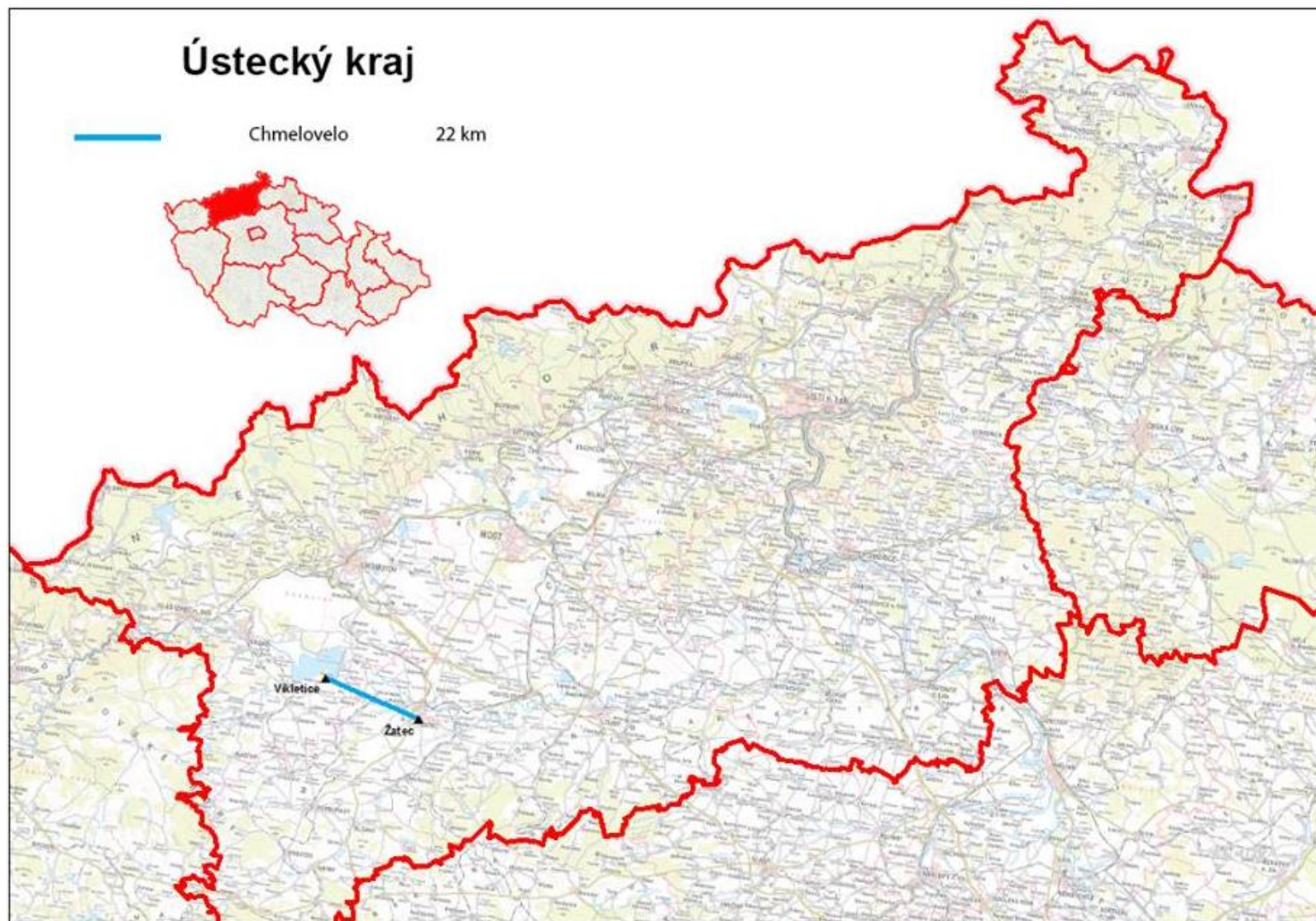
Zdroj: vlastní zpracování v programu GIS na základě analýzy pivních stezek v České republice

Příloha 26 Mapa pivních stezek v kraji Vysočina

Zdroj: vlastní zpracování v programu GIS na základě analýzy pivních stezek v České republice

Příloha 27 Mapa pivní stezky Chmelovelo v Ústeckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování v programu GIS na základě analýzy pivních stezek v České republice